

Toimialakatsaus

Teollisuus

Teknoliateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	4
Metallien jalostus	9
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	14

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus	22
Puutuoteteollisuus	29

Muu teollisuus

Kemianteollisuus	35
Elintarviketeollisuus	42
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	48

Rakentaminen	53
--------------------	----

Palvelut

Kauppa	56
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	60
Kuljetus ja varastointi	64
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	67
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	71

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?	75
--	----

Birgitta Berg-Andersson, *teollisuus*, Twitter: @BirgittaBergA1

Ville Kaitila, *palvelut*, Twitter: @VilleKaitila

Hannu Kaseva, *rakentaminen*

Julkistamispäivä: 29.5.2018

Toimitustyö: Laila Riekkinen, taitto: Kimmo Aaltonen, kuvat: Kimmo Aaltonen ja Eija Kauppi

Toimialakatsaus 2018/1

Toimialakatsaus perustuu Suhdanne-vuosikirjassa julkaistuihin toimialaennusteisiin. Toimialakohtaiset ennustenumerot löytyvät Suhdanteen taulukoista, mutta toimialoja ei tarkemmin käsitellä vuosikirjassa. Toimialakatsaus sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa teknologiateollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, tevanake-teollisuuden, rakentamisen sekä yksityisen palvelusektorin.

Etla arvioi maaliskuussa julkaistussa ennusteessaan, että koko teollisuuden tuotos kasvaa 4,3 prosenttia tänä vuonna ja 4,1 prosenttia vuonna 2019. Teollisuustuotannon volyymiindeksin alkuperäisen sarjan (2015=100) mukaan koko teollisuuden tuotanto kasvoi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 4,4 prosenttia viimevuotisesta. Teollisuustuotanto kasvaa odotusten mukaisesti.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa työpanos vähenee seuraavan viiden vuoden aikana vain vähän. Työn tuottavuus on nousussa viime vuosiin verrattuna, mutta jää kuitenkin vuosina 2018-2022 selvästi edellistä viisivuotisjaksoa pienemmäksi. Metallien jalostuksen toimialaa varjostavat Yhdysvaltojen asettamat teräs- ja alumiinitullit, mutta ne eivät aina-kaan toistaiseksi koske EU-maita. Kylmävalssatut levytuotteet ruostumattomasta teräksestä olivat viime vuonna koko Suomen tavaraviennin viidenneksi tärkein vientituote. Näistä alle prosentti vietiin Yhdysvaltoihin. Metallien jalostuksen vienti kasvaa ennustevuosina noin 2 prosentin vuosivauhtia.

Koneiden ja laitteiden tuotanto Suomessa on piristynyt tuntuvasti ja oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 3,2 prosenttia korkeampi kuin vuoden 2008 vastaavana ajanjaksona. Myös metallituotteiden tuotannon kasvuvauhti on nyt korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin. Kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kasvaa tänä vuonna Etlan arvion mukaan runsaat 20 prosenttia ja ensi vuonna noin 15 prosenttia, kun sekä moottoriajoneuvojen että telakkateollisuuden tilaustilanne on erittäin hyvä.

Paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa huomattavasti enemmän kuin EU-maissa keskimäärin. Alan yritysten kotimaan toimipaikkojen uudet tilaukset ovat vahvassa kasvussa. Puutuoteteollisuuden yritykset investoivat tänä ja ensi vuonna Suomeen, Ruotsiin, Viroon ja Venäjälle. Alan tuottavuuden nousu on työllisyyden laskun ansiota. Kemianteollisuus investoi tänä vuonna runsaat miljardia euroa, mikä on toimialan investointien normaalitaso. Tästä runsaat 400 miljoonaa euroa satsataan tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Elintarviketeollisuuden kannattavuuden odotetaan hieman paranevan ensi vuonna. Vienti kasvaa vuonna 2019 jonkin verran hitaammin kuin kansainvälinen vientikysyntä. Tevanake-teollisuudessa ei enää juuri ole liikaa kapasiteettia. Työpanoksen määrä vähenee vain vähän ennustejaksolla.

Koko rakentamisen arvonlisäyksen arvioidaan kasvavan 3,5 prosenttia tänä vuonna. Uudisrakentaminen kasvaa runsaat 4 prosenttia ja sen vetämänä myös maa- ja vesirakentaminen laajenee. Teollisuuden rakentaminen sen sijaan supistuu tänä vuonna pari prosenttia suuren investointiperinnön takia. Ensi vuonna rakentaminen kasvaa 3 prosenttia. Alan vahva kasvu on merkittävästi lisännyt rakennusyritysten investointeja ja työllisyyttä. Rakentamisen kannattavuus on parin vuoden aikana kohentunut vajaat 2 prosenttiyksikköä 14 prosenttiin. Ennustejaksolla alan kannattavuuden arvioidaan pysyvän ennallaan.

Yksityisten palvelutoimialojen tuotos kasvaa 2,8 prosenttia tänä vuonna ja 2,2 prosenttia vuonna 2019. Kaupan alan arvonlisäyksen kasvutahti hidastuu tänä vuonna vajaaseen 3 prosenttiin ja reiluun 2 prosenttiin ensi vuonna. Myyntiä tukee kotitalouksien reaalisien ostovoiman kasvu, joka perustuu työllisyyden vahvistumiseen, palkkojen nousuun sekä maltilliseen hintakehitykseen. Tukkukaupan kasvua tukevat edelleen hyvin kehittyvät rakennusala ja teollisuus. Työn tuottavuus on alalla kasvussa.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan vahvaa kehitystä tukevat kotitalouksien hyvin kehittyvä reaalin ostovoima sekä kansainvälisen matkailun kasvu. Toimialan tuotos kasvaa tänä vuonna vajaat 3 prosenttia ja ensi vuonna vajaat 2 prosenttia. Hotellien korkea huoneenkäyttöaste on tukenut investointeja ja tuo alalle lisäkapasiteettia lähivuosina. Kuljetuksen ja varastoinnin toimialaa tukevat edelleen hyvin kasvavat tavaravienti, rakentaminen ja yksityinen kulutus sekä kansainvälinen matkustajaliikenne.

Rahoitus- ja vakuutusalan kehitys on ollut vakaata eikä kasvun esteitä tiedustelujen mukaan ole. Rahapolitiikan kasvava eriytyminen Yhdysvalloissa ja euroalueella muuttaa rahoitusmarkkinoiden globaalia toimintaympäristöä. Kotitalouksien asuntolainakanta Suomessa oli helmikuun lopussa 2 prosenttia vuodentakaista suurempi. Kiinteistö- ja liikelämää palvelevan toiminnan tuotoksen ja työpanoksen kehitys oli viime vuonna ripeää. Arvioimme tämän suuntaisen kehityksen jatkuvan, joskin hieman aiempaa hitaampana.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

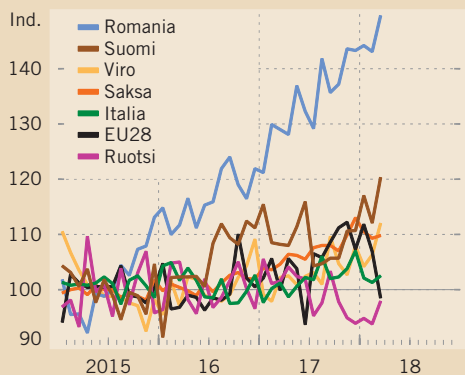
SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUDEN TUOTANTO ROMANIASSA KASVAA KOVAA VAUHTIA

Suomessa sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa peräti 36 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Saksan tuotanto oli vajaat 8 prosenttia korkeammalla tasolla.

Virossa sähkö- ja elektroniikkatuotteiden valmistus lähti hurjaan nousuun vuonna 2010. Monet muut maat ovatkin siirtäneet tuotantoaan muun muassa Viroon. Myös Romanian, Latvian, Liettuan, Puolan ja Bulgarian tuotantomäärät ovat kohonneet huomattavasti. Ruotsissa tuotanto putosi jyrkästi vuosien 2010 ja 2011 vaihteessa, mikä viittaa siihen, että tuotantoa on kokonaan lopetettu tai siirretty johonkin muuhun maahan.

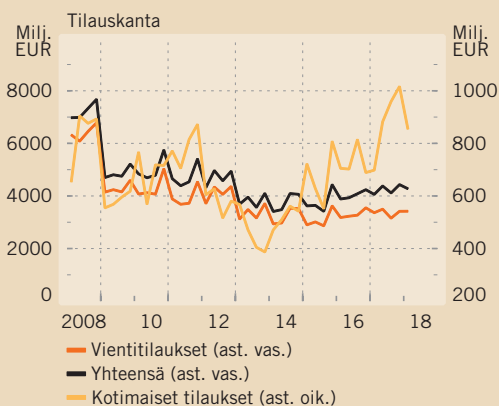
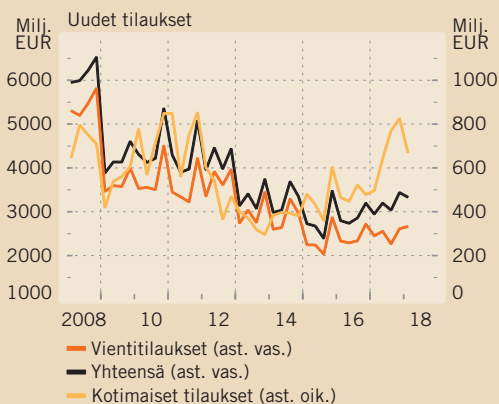
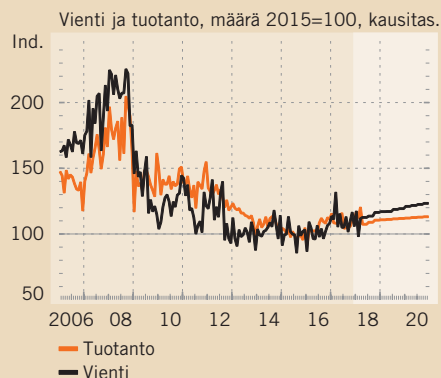
EU:n tuotantomäärä nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna 3,1 prosenttia vuodentakaisesta. Sähkö- ja elektroniikkatuotteiden valmistusmäärä kohosi Romaniassa 15 prosenttia, Liettuaissa 12 prosenttia ja Portugalissa 9

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas.

Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus. ETLA S18.1/ad108

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Teknologiateollisuus ry, Tulli, Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ad102

prosenttia. Alan tuotanto kasvoi 8 prosenttia Itä-vallassa, Latviassa, Virossa ja Bulgariassa. Puolassa ja Saksassa kasvua kertyi 6 prosenttia. Suomessa tuotannon määrä kasvoi 5,2 prosenttia.

Maaliskuun ennusteessamme arvioimme, että toimialan tuotos Suomessa lisääntyy 4 prosenttia tänä ja ensi vuonna. On hyvä pitää mielessä, että teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27). Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 5,4 prosenttia. Sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus oli 6,5 prosenttia.

Teknoliateollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti Suomessa maaliskuun lopussa 2018 noin 39 000 työntekijää. Elektroniikka- ja sähköteollisuuden työpaikoista alle 10 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa.

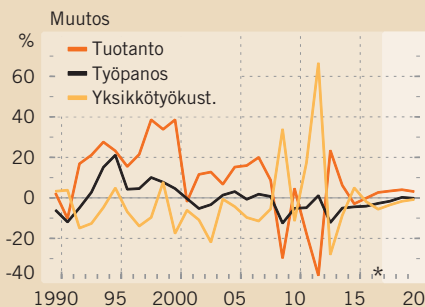
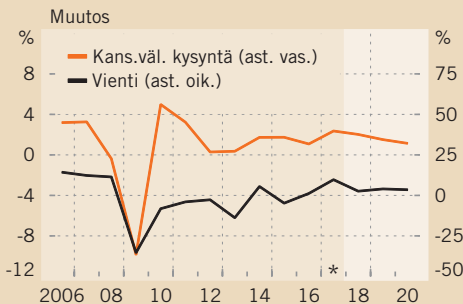
ELEKTRONIKKATUOTTEIDEN VIENTI YHDYSVALTOIHIN JA SAKSAAN OLI VAHVASSA KASVUSSA TAMMI-HELMIKUUSSA

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluva vuoden tammi-helmikuussa 45 prosenttia. Ryhmän vienti väheni arvoltaan 5 prosenttia viimevuotisesta.

Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet ovat elektroniikkatuotteiden (toimiala C26) suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-helmikuussa 15 prosenttia, ja niiden viennin arvo nousi 10 prosenttia edellisvuodesta.

Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus oli 8 prosenttia. Niiden vienti nousi arvoltaan 9 prosenttia. Viestintälaitteiden (toimiala C263) osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-helmi-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tulli, OECD, Tilastokeskus.

ETLA S18.1/adI01

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/adI07

kuussa vajaat 8 prosenttia. Niiden viennin arvo laski peräti 27 prosenttia edellisvuodesta. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli vajaat 7 prosenttia, niiden vienti väheni arvoltaan 2 prosenttia edellisvuodesta. Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli runsaat 4 prosenttia. Tuoteryhmän viennin arvo oli 33 prosenttia

vuodentakaista pienempi. Tietokoneiden vienti on lähes kokonaan jälleenvientiä.

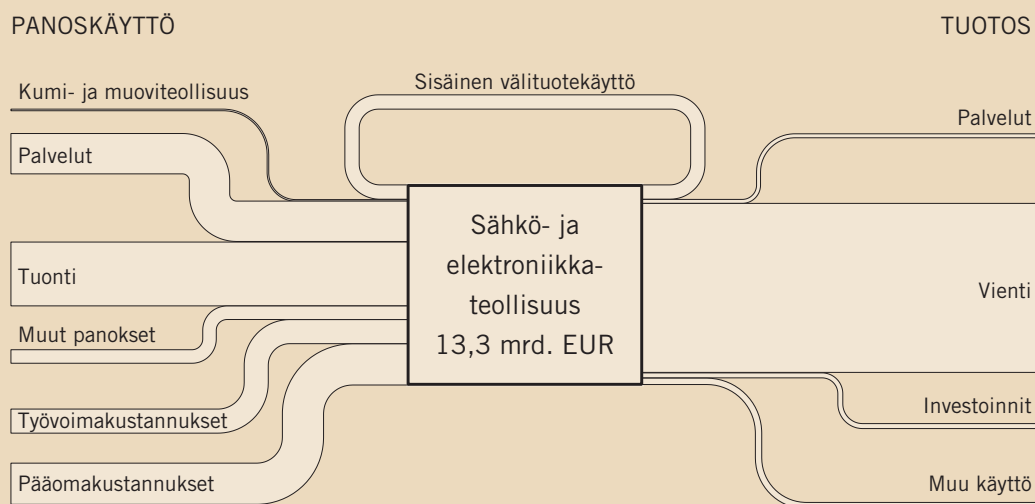
Elektroniikkatuotteiden toimitukset Eurooppaan vähenivät tammi-helmikuussa arvoltaan 15 prosenttia vuodentakaisesta. Euroopan osuus oli 48 prosenttia. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä)

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	-4,8	1,2	9,7	3	4	4	-0,9	3
Vientihinta	1,8	-3,7	2,1	2	1	1	0,3	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,4	-1,5	2,5	3,9	4,4	3,1	5,3	3,3
- Työpanos	-2,4	-3,6	-0,4	-0,1	0,1	-0,2	-4,7	-0,2
- Työn tuottavuus	-2,1	2,2	2,9	4,0	4,4	3,3	11,1	3,5
- Pääomavaltuustuminen	-1,8	-1,6	-1,1	-0,9	-0,8	-0,5	0,0	-0,5
- Kokonaistuottavuus	-0,3	3,8	4,1	5,0	5,2	3,8	10,9	4,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13h

laski 12 prosenttia, ja sen osuus oli 27 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan lisääntyivät arvoltaan 45 prosenttia edellisvuodesta ja alueen osuus oli 17 prosenttia. Vienti Väli-Amerikkaan kohosi merkittävästi, ja alueen osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Viennin kärkimaita olivat tammi-helmikuussa Yhdysvallat, Kiina, Venäjä, Saksa, Alankomaat, Intia, Ruotsi, Japani, Ranska ja Iso-Britannia. Vain toimitukset Yhdysvaltoihin, Saksaan, Intiaan, Japaniin ja Isoon-Britanniaan olivat kasvussa.

BANGLADESH NOUSI SÄHKÖLAITTEIDEN VIIDENNEKSI TÄRKEIMMÄKSI VIENTIMAAKSI POIKKEUKSELLISEN VOIMAKKAAN KASVUN ANSIOSTA

Sähkölaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluven vuoden tammi-helmikuussa 56 prosenttia. Sähkö-

laitteiden vienti lisääntyi arvoltaan 4 prosenttia vuodentakaisesta.

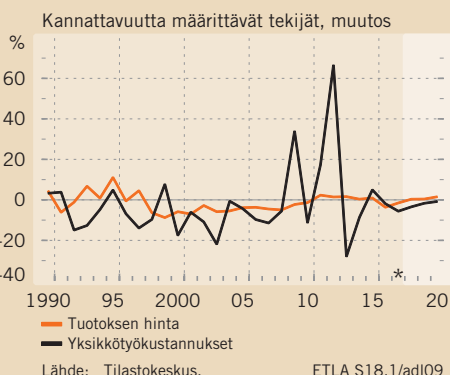
Sähkömootorit, -generaattorit ja -muuntajat ovat sähkölaitteiden suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-helmikuussa 38 prosenttia. Ryhmän vienti supistui arvoltaan 2 prosenttia vuodentakaisesta.

Sähköjohtojen ja kytkentälaitteiden osuus oli vajaa 8 prosenttia, ja niiden vienti nousi arvoltaan 30 prosenttia. Sähkölamppujen ja -valaisimien viennin arvo laski 4 prosenttia, niiden osuus oli vajaa 3 prosenttia.

Suurin markkina-alue oli myös sähkölaitteiden osalta Eurooppa, ja sen vientiosuus oli 60 prosenttia. Toimitusten arvo nousi 4 prosenttia edellisvuodesta. Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) lisääntyi arvoltaan 12 prosenttia, ja sen osuus oli 21 prosenttia. Vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi arvoltaan 29 prosenttia edellisvuotisesta, ja osuus oli 8 prosenttia. Afrikan osuus oli 4,6 prosenttia erityisen voimakkaan kasvun ansiosta. Toimitukset Lähi- ja Keski-itään laskivat arvoltaan 22 prosenttia, ja alueen osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Sähkölaitteiden kymmenen tärkeintä vientimaita olivat tammi-helmikuussa Saksa, Yhdysvallat, Ruotsi, Venäjä, Bangladesh, Etelä-Korea, Viro,

Kannattavuus

Osakekurssit, 2007/1 = 100, tuottoindeksit

Tanska, Alankomaat ja Italia. Toimitukset Bangladeshiin kasvoivat poikkeuksellisen paljon, maan osuus sähkölaitteiden viennistä oli vajaat 6 prosenttia. Kärkimaista vain vienti Venäjälle, Etelä-Koreaan ja Italiaan oli laskussa.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIikkATEOLLISUUDEN VIENTITILAUKSET OVAT NOUSUSSA

Tullin tilastojen mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo jäi kuluvaan vuoden tammi-helmikuussa edellisvuoden lukemiin. Viennin määrä laski Etlan laskelmien mukaan vajaat 4 prosenttia vuodentakaisesta.

Koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä lisääntyi viime vuonna runsaat 9 prosenttia. Arvioimme, että kasvuvauhti hidastuu vajaan 3 prosenttiin tänä vuonna. Ensi vuonna viennin odotetaan kasvavan noin 4 prosenttia.

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala C26) lisääntyi viime vuonna 7 prosenttia. Tänä ja ensi vuonna viennin kasvu jatkuu 5 prosentin tahtia. Sähkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) kasvoi viime vuonna reippaasti, runsaat 11 prosenttia. Alan vienti jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta kasvaa kolmisen prosenttia vuosina 2019–2020.

Teknologiaateollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden (tietoliikennelaitteet, sähkökoneet, terveysteknologia) uusien vientitilausten arvo nousi tammi-maaliskuussa 2 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja 9 prosenttia vuodentakaisesta. Maaliskuun lopussa kertyneen tilauskannan arvo oli 4 prosenttia edellisvuotista pienempi.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/adl11

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konttorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	14,8
bruttokansantuotteesta	3,0
tavaraviennistä	12,2

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Oyj Nokia Abp	23945,0	103 000
ABB Oy	2227,3	4 870
PKC Group Oyj	845,7	21 900
Salcomp Oy	497,0	—
Vaisala	319,1	1 590

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi–helmikuu 2018, %

Yhdysvallat	10,8	Eurooppa	54,6
Saksa	7,9	- EU28	42,1
Kiina	7,5	- Euroalue	26,1
Venäjä	6,8	- EFTA	4,2
Ruotsi	5,4	Pohjois-Amerikka	11,8
Alankomaat	3,9	Väli-Amerikka	2,0
Viro	3,3	Lähi- ja Keski-itä	2,1
Etelä-Korea	3,1	Kaukoit	23,7
Bangladesh	3,1	Afriikka	3,0
Tanska	3,0		

Metallien jalostus

SUOMESSA METALLIEN JALOSTUKSEN TUOTANTO KEHITTYY SUOTUISAMMIN KUIN EU:SSA KESKIMÄÄRIN

Teräksen suurimmat tuottajamaat ovat Kiina, Intia, Japani, Yhdysvallat, Etelä-Korea, Venäjä, Saksa, Turkki, Brasilia, Iran, Italia ja Taiwan. Näiden kahdentoista maan yhteenlaskettu osuus koko maailman tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 86 prosenttia. Koko maailman teräksestä puolet valmistettiin Kiinassa. Aasian osuus koko maailman tuotannosta oli 69 prosenttia.

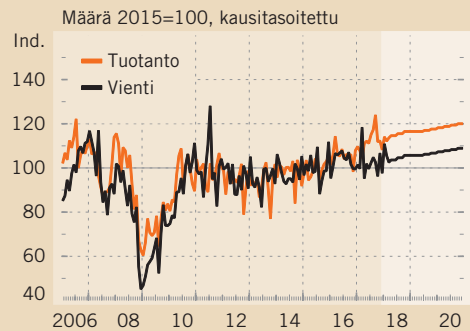
EU28-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 10 prosenttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan ja Italian lisäksi Ranska, Espanja ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2016 Suomi oli sijalla 34.

Kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan koko maailman teräksen tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden

tammi-maaliskuussa 4,1 prosenttia viimevuotisesta. EU28-maiden tuotanto nousi keskimäärin 0,9 prosenttia vuodentakaisesta, mutta Suomen valmistusmäärä lisääntyi tätä enemmän, 2,7 prosenttia. Teräksen valmistus väheni viimevuotisesta Tsekin tasavallassa, Ruotsissa, Isossa-Britanniassa, Itävallassa, Belgiassa, Bulgariassa ja Espanjassa.

Kiinan tuotanto nousi 5,4 prosenttia ja koko Aasian lisääntyi 4,6 prosenttia. Intiassa teräksen

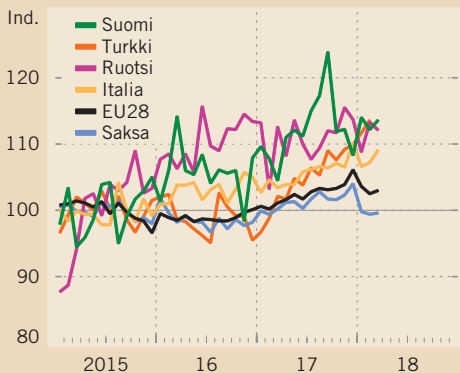
Vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S18.1/ad2702

Metallien jalostuksen tuotanto, 2015=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/ad2708

Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ad2707

valmistus kasvoi 3,7 prosenttia ja Etelä-Koreassa 2,8 prosenttia vuodentakaisesta. Japanissa teräksen tuotanto lisääntyi 0,7 prosenttia.

Pohjois-Amerikan tuotanto nousi 1,9 prosenttia. Venäjällä tuotanto supistui vajaat 7 prosenttia ja Ukrainassa 2,8 prosenttia.

EU28-maiden metallien jalostuksen tuotanto oli vuoden 2018 tammi-maaliskuussa vielä keskimäärin 15 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Vain Turkin, Itä-vallan, Alankomaiden, Portugalin, Kreikan, Puolan ja Suomen tuotanto on noussut yli vuoden 2008 alun tason.

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	1,7	3,5	-0,9	2	2	2	1,4	2
Vientihinta	-2,1	-8,3	21,9	4	3	3	0,2	3
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	22,8	6,2	4,4	1,5	5,1	1,3	12,4	2,3
- Työpanos	-2,9	-3,5	1,0	-0,8	-0,8	-1,2	-2,9	-1,1
- Työn tuottavuus	26,5	10,1	3,3	2,3	5,9	2,6	15,9	3,4
- Pääomavaltuistuminen	0,6	0,6	-1,0	0,6	1,0	1,3	0,4	1,2
- Kokonaistuottavuus	25,7	9,5	4,4	1,7	4,9	1,2	15,4	2,2

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

Kemia
Muu metalliteoll.
Energia
Muut panokset
Tuonti
Palvelut
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen väliuotekäyttö

Metallien
jalostus
8,1 mrd. EUR

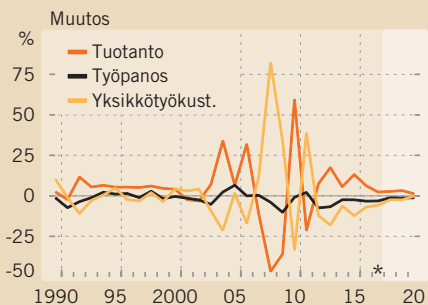
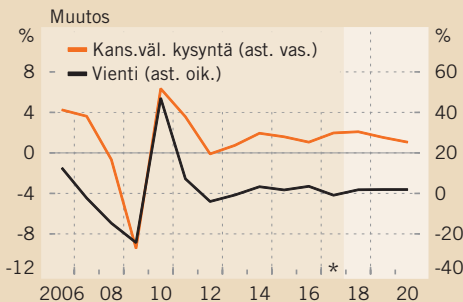
TUOTOS

Metallituoteteollisuus
Kone- ja laiteoll.
Muu teollisuus
Vienti
Muu käyttö

Turkissa metallien jalostuksen valmistusmäärät ovat hyvin vahvassa nousussa. Suomessa metallien jalostuksen tuotantomäärät ovat myös kulu- van vuoden aikana kehittyneet hieman suotui- sammin kuin EU-maissa keskimäärin. Suomessa kasvua kertyi tammi-maaliskuussa 5,6 prosenttia vuodentakaisesta ja EU:ssa keskimäärin 2,4 pro- senttia. Ruotsissa alan tuotanto lähti erittäin voi- makkaaseen nousuun vuoden 2015 alussa. Ku- luvan vuoden tammi-maaliskuussa kasvua kertyi vajaat 2 prosenttia. Puolassa tuotanto lisääntyi tammi-maaliskuussa 7 prosenttia vuodentakai- sesta, Italiassa vajaat 4 prosenttia, Espanjassa 3 prosenttia ja Ranskassa vajaan prosentin. Sak- sassa tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin.

Etlä arvioi maaliskuussa, että Suomen metalli- en jalostuksen tuotos kasvaa 2 prosenttia tänä ja ensi vuonna.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S18.1/ad2701

KOKO MAAILMAN TERÄKSEN KULUTUS KASVAA TÄNÄ VUONNA VAJAAT 2 PROSENTTIA

Rakennussektori (ml. infrastruktuuri) on suurin teräksen loppukäyttäjä, sen osuus koko maailman teräksen kulutuksesta on puolet. Noin 16 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 13 prosenttia autoteollisuu- teen ja noin 11 prosenttia metallituotteisiin. Mui- den kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden 2 prosenttia.

Vuonna 2017 koko maailman teräksen kulutus kasvoi 4,7 prosenttia. Kiinassa kulutus lisääntyi 8,3 prosenttia ja kehittyvissä talouksissa (pl. Kii-

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,8
bruttokansantuotteesta	0,8
tavaraviennistä	12,0

¹⁾ käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Outokumpu Oy	5 690,0	11 000
SSAB Suomi Oy	1 720,0	3 940
Luvata Oy	1 477,0	—
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	665,0	281
Kuusakoski Group Oy	494,4	2 510

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2018, %

Alankomaat	20,3	Eurooppa	80,8
Saksa	19,2	- EU28	70,4
Ruotsi	11,9	- Euroalue	49,2
Japani	5,6	- EFTA	8,6
Sveitsi	5,1	Pohjois-Amerikka	6,4
Yhdysvallat	4,5	Kaukoit	11,2
Italia	3,6		
Norja	3,5		
Kiina	3,4		
Iso-Britannia	3,4		

na) 0,8 prosenttia. Kiinan osuus koko maailman terästuotteiden kokonaiskulutuksesta oli 44 prosenttia. Kehittyneissä talouksissa teräksen kysyntä lisääntyi viime vuonna 2,9 prosenttia. EU28-maiden kysyntä nousi 2,5 prosenttia.

Koko maailman teräksen kulutus kasvaa 1,8 prosenttia vuonna 2018, kansainvälisen teräsjärjestön (The World Steel Association) huhtikuussa 2018 tehdyn arvion mukaan. Luottamus on korkealla ja investointitoiminta on vahvaa. Ensi vuonna kasvuvauhti hidastuu 0,7 prosenttiin. Poislukien Kiina, maailman kulutus kasvaa tänä vuonna 3,4 prosenttia ja ensi vuonna 2,9 prosenttia. Teräksen kysyntä Kiinassa jää tänä vuonna investointitoiminnan vähentyessä edellisvuoden lukemiin ja supistuu ensi vuonna 2 prosenttia rakennustoiminnan supistuessa.

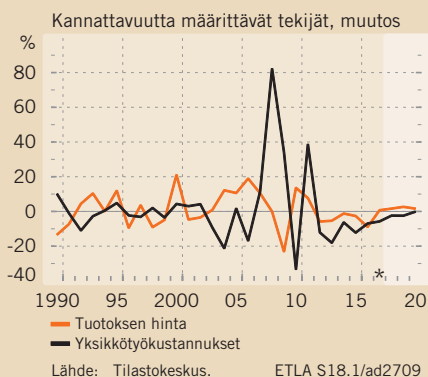
Kehittyneiden maiden teräksen kysyntä kasvaa 1,8 prosenttia vuonna 2018 ja 1,1 prosenttia vuonna 2019. Yhdysvalloissa teräksen kysynnän kasvu hidastuu tänä vuonna vajaaseen 3 prosenttiin. Japanissa teräksen kysyntä jää edellisvuoden lukemiin. EU-maiden teräksen kysyntä lisääntyy 2 prosenttia tänä vuonna. Saksassa kulutus kasvaa 0,5 prosenttia. Italiassa teräksen kulutus kasvaa vajaat 2 prosenttia vuonna 2018.

Kehittyvien maiden teräksen kysyntä (poislukien Kiina) kasvaa 4,9 prosenttia vuonna 2018 ja 4,5 prosenttia vuonna 2019. Intiassa teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna 5,5 prosenttia. Venäjällä teräksen kulutuksen kasvuvauhti jää tänä vuonna 2 prosenttiin. Keski- ja Etelä-Amerikassa kysyntä kasvaa runsaat 6 prosenttia.

POHJOIS-AMERIKAN VIENTIOSUUS OLI RUNSAAT 6 PROSENTTIA TAMMI-HELMIKUUSSA

Metallien jalostuksen vienti kääntyy tänä vuonna vajaan 2 prosentin kasvuun. Arvioimme, että kasvu jatkuu samaa tahtia ensi vuonna. Kylmävalssatut levytuotteet ruostumattomasta teräksestä oli viime vuonna Suomen viidenneksi tärkein vientituote. Niiden osuus koko metallien jalostuksen viennistä oli viidennes. Kylmävalssatuista levytuotteista 93 prosenttia vietiin viime vuonna Eurooppaan, 4,5 prosenttia Aasiaan ja alle prosentin Yhdysvaltoihin.

Kannattavuus

Omavaraisuusaste

Sinkki oli vuonna 2017 koko vientimme neljänneksitoista tärkein vientituote, sen osuus metallien jalostuksen viennistä oli vajaat 9 prosenttia. Kuumavalssatut levytuotteet ruostumattomasta teräksestä oli Suomen koko tavaraviennin viidenneksitoista tärkein tuote. Niiden osuus metallien jalostuksen viennistä oli vajaat 8 prosenttia. Kuumavalssatuista levytuotteista 93 prosenttia vietiin viime vuonna Eurooppaan ja 6 prosenttia Aasiaan. Pohjois-Amerikan osuus oli 0,2 prosenttia. Muokkaamattoman kuparin osuus metallien jalostuksen viennistä oli runsaat 6 prosenttia, muokkaamattoman nikkelin osuus oli runsaat 5 prosenttia ja kullan osuus oli niinikään runsaat 5 prosenttia. Alumiinituotteiden osuus oli runsaat 2 prosenttia.

Yhdysvallat ilmoitti maaliskuun alkupuolella, että maa ottaa käyttöön teräs- ja alumiinitullit. Terästulli on 25 prosenttia ja alumiinitulli on 10 prosenttia. Tullit astuivat voimaan maaliskuun lopulla, mutta ne eivät ainakaan toistaiseksi koske EU-maita, Argentiinaa, Australiaa, Brasiliaa, Kanadaa, Meksikoa ja Etelä-Koreaa. Tullit voivat kuitenkin kiristää kilpailua Euroopan markkinoilla ja sitä kautta vaikuttaa Suomen metallien jalostuksen vientiin. On kuitenkin liian aikaista tarkemmin arvioida tämänkaltaisia välillisiä vaikutuksia.

Toimialan viennin arvo kohosi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 13 prosenttia edellisvuodesta. Viennin määrä nousi 7 prosenttia viimevuotisesta, koska metallien jalostuksen vientihinnat kohosivat samanaikaisesti keskimäärin 5 prosenttia vuodentakaisesta.

Euroopan osuus Suomen metallien jalostuksen viennistä tammi-helmikuussa oli 81 prosenttia, toimitukset alueelle olivat arvoltaan 8 prosentin nousussa viimevuotisesta. Toiseksi tärkein vientialue oli Aasia (pl. Lähi- ja Keski-itä), sen osuus oli runsaat 11 prosenttia. Vienti alueelle lisääntyi arvoltaan 37 prosenttia. Pohjois-Amerikan vientiosuus oli runsaat 6 prosenttia, ja vienti maanosaan lisääntyi arvoltaan 57 prosenttia viimevuotisesta.

Toimialan kymmenen tärkeimmän vientimaan osuus alan viennistä oli 81 prosenttia. Isoa-Britanniaa lukuun ottamatta toimitukset lisääntyivät arvoltaan kaikkiin kymmeneen tärkeimpään vientimaahan. Vienti Japaniin ja Norjaan kasvoi merkittävästi.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ KOTIMAASSA NOUSI ENSIMMÄISELLÄ NELJÄNNEKSELLÄ

Teknolוגiateollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyritykset työllistivät kuluvan vuoden maaliskuun lopussa noin 15 400 työntekijää Suomessa, mikä oli noin 2 prosenttia edellisvuoden keskiarvoa enemmän. Metallien jalostuksen työpaikoista noin 30 prosenttia voidaan luokitella alihankinnaksi. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Alan tuottavuus oli huippulukemissa vuonna 2006, minkä jälkeen se putosi jyrkästi. Vuodesta 2011 tuottavuus on ollut vahvassa nousussa, kun arvonlisäys on kasvanut ja työllisyys samanaikaisesti on vähentynyt. Tuottavuus nousi tuntuvasti vuonna 2015 ja oli korkeampi kuin huippua edeltävinä vuosina 2004–2005. Vuonna 2016 tuottavuus kohosi edelleen.

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Kone- ja metallituoteteollisuus työllisti Teknologia-teollisuus ry:n mukaan noin 131 000 henkilöä Suomessa maaliskuun lopulla vuonna 2018, mikä oli noin 2 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna keskimäärin. Vuonna 2016 alan yritykset työllistivät runsaat 122 000 henkilöä Suomessa ja vajaat 128 100 henkilöä ulkomaisissa tytäryrityksissä. Vajaat puolet ulkomaisesta henkilöstöstä sijaitsee kehittyneissä maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

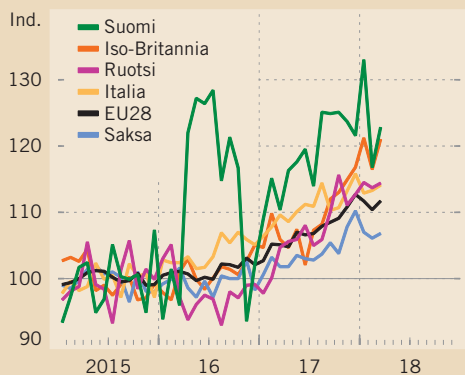
Kone- ja metallituoteteollisuuden (koneet, metallituotteet, kulkuneuvot) uusien vientitilausten arvo kasvoi tammi-maaliskuussa 4 prosenttia vuodentakaisesta. Niiden arvo laski 42 prosenttia edellisestä neljänneksestä, koska viime vuoden viimeisellä neljänneksellä kirjattiin kaksi suurta laivatilausta. Kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilaukanta oli maaliskuun lopulla 37 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin, mutta 2 prosenttia alemmalla tasolla kuin edellisellä neljänneksellä.

KONEIDEN JA LAITTEIDEN VALMISTUS

Koneteollisuuden tuotanto on tammi-maaliskuussa lisääntynyt Suomessa enemmän kuin EU-maissa keskimäärin

EU28-maissa koneiden ja laitteiden tuotantomäärä oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin edelleen 4 prosenttia vuoden 2008 tammi-maaliskuun tasoa matalampi. Tuotanto on noussut selvästi vuoden 2008 tasoa korkeammalle Bulgariassa, Virossa, Latviassa, Liettuaissa, Unkarissa, Turkissa, Alankomaissa, Itävallassa, Tsekin tasavallassa, Puolassa, Romaniassa, Belgiassa, Tanskassa, Portugalissa ja Norjassa. Suomessa koneiden tuotanto oli kuluvan vuoden

Koneiden ja laitteiden tuotanto, 2015=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/ad28klm08

Vienti ja tuotanto

Kone- ja laitteollisuus, 2015=100, kausitas.

Metallituoteteollisuus, 2015=100, kausitas.

Lähteet: Tilastokeskus ja Tulli.

ETLA S18.1/ad28klm01

tammi-maaliskuussa 3,2 prosenttia korkeampi kuin vuoden 2008 vastaavana ajanjaksona. Tuotantomäärä on nyt Saksassa vuoden 2008 alun lukemissa. Koneiteollisuudessa tuotantomäärät ovat vuoden 2008 lukuihin verrattuna vielä huomattavasti pienemmät Kreikassa, Italiassa, Ruotsissa, Isossa-Britanniassa, Espanjassa ja Ranskassa. Viimeisen kahdentoista kuukauden aikana EU-maiden tuotanto on selvästi piristynyt. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa koneiden ja laitteiden tuotanto nousi EU-maissa kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 6,6 prosenttia vuodentakaisesta.

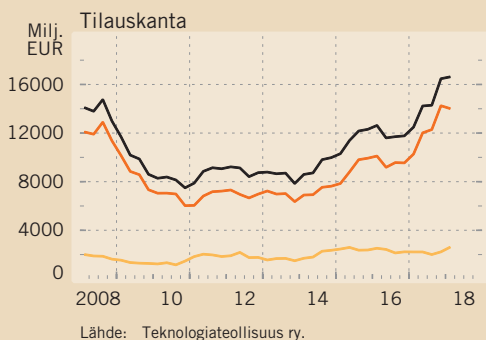
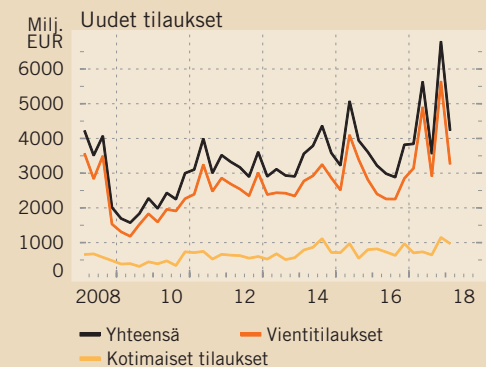
Suomessa alan tuotanto lisääntyi 11,4 prosenttia. Etlä arvioi maaliskuun ennusteessaan, että koneiden ja laitteiden tuotanto kasvaa noin 4 prosenttia tänä vuonna ja 5 prosenttia ensi vuonna. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksiin ja kansan-

talouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

Koneiden ja laitteiden viennin määrä kääntyi kasvuvuon viime vuoden alussa. Vuonna 2017 kasvua kertyi 10,6 prosenttia edellisvuodesta. Arvioimme, että alan vientimäärä lisääntyy noin 4 prosenttia tänä ja ensi vuonna.

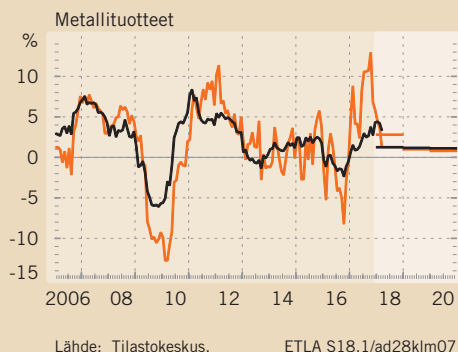
Kymmenen tärkeimmän vientimaan joukosta vain viesti Kiinaan väheni kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Toimitukset tärkeimmälle markkina-alueelle Eurooppaan lisääntyivät arvoltaan 13 prosenttia vuodentakaisesta. Maanosan osuus koko toimialan viennistä oli 60 prosenttia. Vienti EU-maihin nousi 11 prosenttia. EU-maiden osuus oli 46 prosenttia. Euroalueen osuus alan viennistä oli 28 prosenttia, ja viesti sinne lisääntyi 10 prosenttia vuodentakaisesta. Ruotsi, Venä-

Tilaukset

ETLA S18.1/ad28klm02

Hintojen muutos

ETLA S18.1/ad28klm07

jä ja Saksa olivat tärkeimmät viennin kohdemaat Euroopassa. Vienti Viroon oli erityisen vahvassa kasvussa.

Vienti toiseksi tärkeimmälle markkina-alueelle Aasiaan väheni 8 prosenttia. Sen osuus alan viennistä oli vajaat 14 prosenttia. Pohjois-Ameri-

kan osuus oli 9 prosenttia, vienti alueelle lisääntyi arvoltaan 8 prosenttia. Vienti Yhdysvaltoihin kasvoi 10 prosenttia. Vienti Lähi- ja Keski-itään sekä Oseaniaan nousi huomattavasti edellisvuodesta. Oseanian osuus alan viennistä oli 4,9 prosenttia ja Lähi- ja Keski-idän 4,3 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

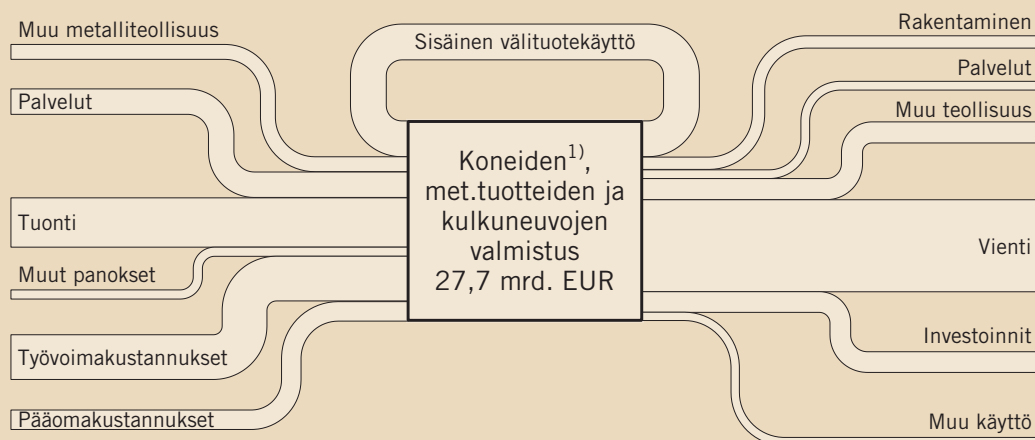
	2015	2016	% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	4,5	-9,7	25,2	11	9	2	3,8	5
Vientihinta	0,9	0,6	1,2	1	1	1	1	1
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2,5	-0,4	5,7	7,8	9,3	2,6	-0,9	5,1
- Työpanos	0,0	-0,4	0,2	1,5	1,2	0,0	-1,1	0,4
- Työn tuottavuus	2,5	-0,1	5,5	6,2	8,0	2,6	0,2	4,6
- Pääomavaltaituminen	0,0	0,1	0,6	0,2	0,5	1,1	0,4	0,9
- Kokonaistuottavuus	2,6	-0,2	5,0	6,0	7,5	1,5	-0,2	3,7

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

1) ml. koneiden korjaus.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13i

Kaivos-, louhinta- ja rakennuskoneiden osuus koneiteollisuuden viennistä oli 23 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Viennin arvo nousi 17 prosenttia vuodentakaisesta. Toimitukset kärkimaihin Australiaan ja Intiaan olivat erityisen vahvassa kasvussa. Vienti Yhdysvaltoihin, Venäjälle ja Ruotsiin väheni.

Maa- ja metsätalouskoneiden osuus koneiteollisuuden viennistä oli runsaat 12 prosenttia, niiden vienti kohosi 37 prosenttia edellisvuodesta. Nosto- ja siirtolaitteiden osuus toimialan viennistä oli 12 prosenttia. Vientitoimitusten arvo nousi 9 prosenttia viimevuotisesta. Paperikoneiden vienti kohosi arvoltaan 4 prosenttia, ryhmän osuus oli vajaat 10 prosenttia.

METALLITUOTTEIDEN VALMISTUS

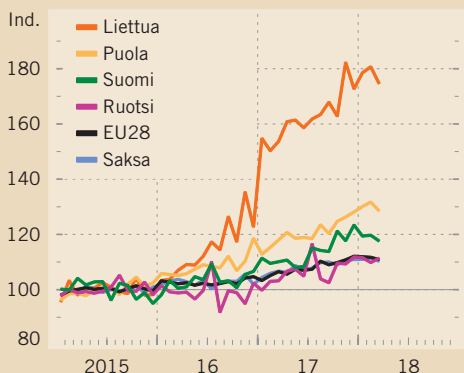
Suomessa ja Ruotsissa metallituotteiden tuotannon kasvuvauhti on edelleen korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin

EU28-maiden metallituotteiden tuotanto oli vielä kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 8 prosenttia alemmalla tasolla kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2008. Suomessa tuotanto oli 22 prosenttia ja Ruotsissa 23 prosenttia pienempi, mutta Saksassa 10 prosenttia suurempi. Metallituotteiden tuotanto on viimeisen viiden vuo-

den aikana kulkenut lähellä EU:n keskimääräistä kehitystä Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Portugalissa, Itävallassa, Ranskassa, Espanjassa, Tanskassa ja Saksassa. Liettuassa metallituotteiden tuotannon nousu on erittäin voimakasta, kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kasvua kertyi 16 prosenttia vuodentakaisesta. Puolassa ja Unkarissa tuotanto lisääntyi 13 prosenttia, Latviassa ja Itävallassa 12 prosenttia ja Virossa 9 prosenttia. Tuotanto kasvoi EU-maissa keskimäärin 6,2 prosenttia, Ranskassa tuotanto lisääntyi lähes samaa tahtia.

Metallituotteiden tuotanto on useiden vuosien aikana kehittynyt samaa tahtia Ruotsissa ja Suomessa. Vuoden 2012 lopulla määrät putosivat selvästi. Tänä vuonna kasvuvauhti Suomessa ja Ruotsissa on selvästi korkeampi kuin EU28-maissa keskimäärin. Suomessa alan tuotanto

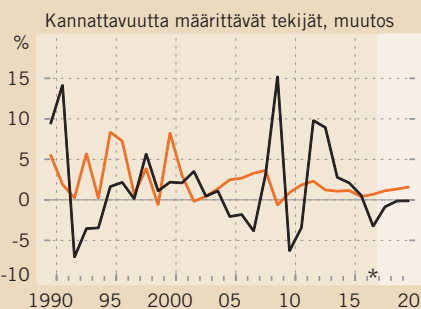
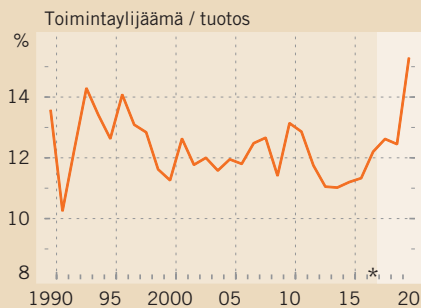
Metallituotteiden tuotanto, 2015=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/ad28klm11

Kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ad28klm09

kohosi tammi-maaliskuussa kausitasoitettuna vajaat 8 prosenttia vuodentakaisesta ja Ruotsissa vajaat 9 prosenttia. Myös Italiassa tuotanto kasvoi hieman enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Saksassa tuotanto kehittyi sen sijaan heikommien kuin EU-maissa keskimäärin, kasvua kertyi 5 prosenttia.

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranointeja, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	25,5
bruttokansantuotteesta	5,2
tavaraviennistä	22,1

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Kone Oyj	8 784,3	50 900
Wärtsilä Oyj Abp	4 801,0	18 300
Cargotec Oyj	3 513,7	11 200
Valmet Oyj	2 926,0	12 300
Metso Oyj	2 586,0	12 100

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2018, %

Saksa	24,6	Eurooppa	75,1
Ruotsi	9,3	- EU28	62,3
Venäjä	7,0	- Euroalue	46,2
Kypros	5,6	- EFTA	4,7
Yhdysvallat	5,2	Pohjois-Amerikka	6,1
Norja	4,1	Etelä-Amerikka	2,4
Kiina	3,5	Lähi- ja Keski-itä	2,4
Alankomaat	3,3	Kaukoit	8,1
Viro	2,9	Afrikka	2,1
Australia	2,7	Oseania	2,9

Arvioimme maaliskuun ennusteessamme, että metallituotteiden tuotanto Suomessa kasvaa tänä ja ensi vuonna 5 prosenttia.

Metallituotteiden viennin arvo kasvoi tammi-helmikuussa 2 prosenttia vuotta aikaisemmasta. Eurooppa on metallituotteiden tärkein markkina-alue. Sen osuus oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 81 prosenttia alan viennistä. EU28-maiden osuus oli 61 prosenttia. Ruotsin osuus oli 21 prosenttia, Venäjän 11 ja Norjan 8 prosenttia. Vienti Eurooppaan lisääntyi 9 prosenttia.

Vienti Aasiaan (pl. Lähi- ja Keski-itä) supistui arvoltaan peräti 62 prosenttia viimevuotisesta, alueen osuus toimialan viennistä oli 5 prosenttia. Metallituotteiden vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi tammi-helmikuussa 15 prosenttia edellisvuodesta, alueen vientiosuus oli vajaat 6 prosenttia.

Arvioimme maaliskuussa, että metallituotteiden viennin määrä kääntyy tänä vuonna 3 prosentin kasvuun. Ensi vuonna kasvuvauhdin odotetaan kiihtyvän 4 prosenttiin.

KULKUNEUVOJEN VALMISTUS

Kiina ohitti viime vuonna Etelä-Korean suurimpana laivanrakentajamaana

Kiina nousi vuonna 2017 jälleen maailman johtavaksi laivanrakennusmaaksi. Japani oli toiseksi suurin laivanrakentajamaa. Kolmannella sijalla oli Etelä-Korea ja neljännellä sijalla oli Filippiinit. Valtaosa Aasian maiden laivanrakennuksen tuotannosta on bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja.

Bulkialusten osuus kaikista koko maailmassa valmistuneista laivoista oli 38,4 prosenttia vuonna 2016. Öljytankkereiden osuus oli 21,2 prosenttia, konttilaivojen 18,7 prosenttia, nestekaasutankkereiden 9,3 prosenttia ja kemikaalitankkereiden 6,3 prosenttia. Matkustajalaivojen osuus kaikista valmistuneista laivoista oli vain 2,2 prosenttia vuonna 2016.

Euroopan osuus koko maailman uusista laivatuotoksista oli 14,2 prosenttia vuonna 2016. Italian

osuus oli 6 prosenttia, Ranskan 2,7 prosenttia, Saksan 1,6 prosenttia, Kroatian prosentti, Romanian 0,9 prosenttia, Espanjan 0,6 prosenttia, Suomen 0,3 prosenttia, Alankomaiden ja Puolan 0,2 prosenttia ja Ison-Britannian 0,1 prosenttia. Kiinan osuus uusista tilauksista oli 40,9 prosenttia ja Etelä-Korean 24,5 prosenttia.

Eurooppalaiset telakkayhtiöt Fincantieri ja Meyer dominoivat risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita. Kiinalaisten MV Werftin ja China State Shipbuilding Corporation (CSSC) -yhtiön osuudet markkinoista ovat pienet. Fincantierin osuus risteilijärakentamisesta on yli puolet.

Turun telakka sai uuden risteilijätalauksen helmikuussa

Telakkateollisuuden näkymät ovat jatkossakin hyvin valoisat. Turun telakan tilauskirjat ulottuvat nyt vuoteen 2024 asti, ja myös muiden telakoiden tilanne on kohtalainen.

Helsingin telakan tilauskannassa on vielä tilaus Kreikasta jäätämurtavasta säiliöaluksesta. Helsingin telakka ja japanilainen yhtiö Peace Boat ovat solmineet aiesopimuksen loistoristeilijän rakentamisesta. Mikäli lopullinen sopimus allekirjoitetaan, alus toimitetaan keväällä 2020.

Rauma Marine Constructions Oy:n ensimmäinen uudislaivatilaus on valmistumassa. Matkus-

taja-autolautta toimitetaan Tanskaan kesäkuussa 2018. Suomen puolustusvoimat ja Rauman telakka allekirjoittivat aiesopimuksen syyskuussa 2016 neljän sotalaivan rakentamisesta.

Meyer Turun telakka sai kesällä 2015 peräti neljä uutta risteilijätalausta. TUI Cruises tilasi kaksi risteilyalusta, jotka toimitetaan vuosina 2018 ja 2019. Carnival Corporation puolestaan tilasi neljä risteilijää Meyeriltä, joista kaksi rakennetaan Saksassa ja kaksi Suomessa. Turun telakalla rakennettavat risteilijät valmistuvat vuosina 2019 ja 2021. Alihankinnan osuus risteilijöiden arvosta on yleensä noin 80 prosenttia.

Carnival Corporation tilasi syyskuussa 2016 vielä kolme LNG-risteilijää, joista kaksi rakennetaan Turussa ja yksi Saksassa. Turun tilauskannassa olevat valmistuvat vuosina 2020 ja 2022. Lokakuussa 2016 Royal Caribbean Cruises tilasi kaksi risteilijää, jotka toimitetaan vuosina 2023 ja 2024. Aiesopimus vahvistettiin viime vuoden toukokuussa.

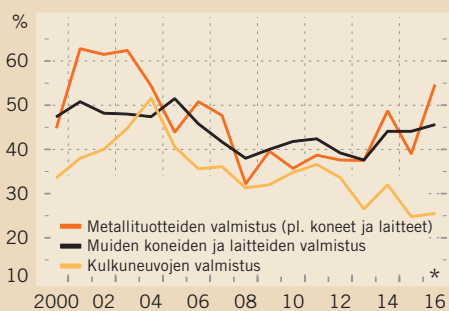
Saksalainen TUI Cruises tilasi kuluvan vuoden helmikuussa risteilyaluksen Turun telakalta. Alus toimitetaan vuonna 2023.

EU-maiden henkilöautojen tuotanto jäi viime vuonna edellisvuoden lukemiin

Autojen suurimmat markkina-alueet Euroopassa ovat Saksa, Iso-Britannia, Venäjä, Ranska, Italia ja Espanja. Euroopassa on vajaat 300 autotehdasta, joista 225 EU:ssa. Saksassa on 42 tehdasta, Ranskassa ja Isossa-Britanniassa kummasakin 33 tehdasta, Venäjällä 36 ja Italiassa 25 tehdasta. Puolassa on 15 autotehdasta, Espanjassa 14 ja Ukrainassa 9 tehdasta. EU:ssa autoiteollisuus työllistää runsaat 10 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä.

Koko maailman henkilöautojen tuotannon kasvuvauhti hidastui 2,6 prosenttiin vuonna 2017. EU-maiden osuus oli 21 prosenttia ja niiden tuotanto jäi edellisvuoden lukemiin. Suurimmat tuottajat olivat Kiina (osuus tuotannosta 29 prosenttia), Japani ja Yhdysvallat (osuus 10 prosenttia),

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ad28klm10

Saksa (7 prosenttia), Intia ja Etelä-Korea (vajaat 5 prosenttia). Kymmenen suurimman tuottajamaan joukkoon kuuluivat myös Meksiko, Brasilia, Kanada ja Iran.

EU-maiden henkilöautojen vienti Euroopasta kasvoi vuonna 2017 arvoltaan 2,3 prosenttia ja määrältään 3,7 prosenttia. EU-maissa valmistetuista henkilöautoista Yhdysvaltoihin suuntautuneen viennin määrä väheni viime vuonna 1,8 prosenttia. Niiden osuus viennistä oli 20,4 prosenttia. Myös toimitukset Sveitsiin vähenivät, maan osuus oli 4,8 prosenttia. Autojen vienti Kiinaan (osuus 10,1 prosenttia) lisääntyi 6,7 prosenttia. Vienti Japaniin (osuus 5,0) jäi edellisvuoden lukemiin. Toimitukset Turkkiin vähenivät 12,8 prosenttia, osuus viennistä oli 8,3 prosenttia.

Koko maailman uusien henkilöautojen rekisteröinnit lisääntyivät 3,2 prosenttia vuonna 2017. Kiinan osuus uusien autojen myynnistä oli 30 prosenttia, kun rekisteröinnit lisääntyivät 4,3 prosenttia edellisvuodesta. EU-maiden osuus oli 19 prosenttia, rekisteröinnit lisääntyivät 3,4 prosenttia vuodentakaisesta. Yhdysvaltojen osuus oli 17,4 prosenttia, mutta siellä uusien autojen myynti väheni. Rekisteröinnit supistuivat hieman myös Turkissa ja Etelä-Koreassa. Venäjällä rekisteröinnit nousivat 12 prosenttia vuonna 2017, maan osuus oli vajaat 2 prosenttia.

Kulkuneuvojen vienti kasvaa tänä vuonna moottoriajoneuvojen viennin ansiosta

Henkilöautojen vienti Suomesta oli huipussaan vuosina 2006–2008 jälleenviennin ansiosta. Vuonna 2008 vietiin 121 503 kappaletta henkilöautoja, joista suurin osa oli jälleenvientiä Venäjälle. Autojen vienti putosi 35 422 kappaleeseen vuonna 2009, kun talouden taantuma iski. Vuonna 2012 henkilöautoja vietiin vain 9 157 kappaletta, mutta vuonna 2013 vienti nousi 16 311 kappaleeseen. Vuonna 2014 henkilöautojen vienti kohosi 54 169 kappaleeseen ja vuonna 2015 niitä vietiin 87 392 kappaletta. Vuonna 2016 autojen vienti laski 57 330 kappaleeseen autotehtaan muutostöiden takia. Viime vuonna autoja vietiin 98 473 kappaletta.

Mercedes-Benz A-sarjan autojen sarjatuotanto aloitettiin Uudenkaupungin autotehtaalla elokuussa 2013. Tällä hetkellä tehdas valmistautuu uuden A-sarjan tuotantoon tekemällä tuotantolinjojen muutostöitä. Mercedes-Benzin GLC-mallin tuotanto aloitettiin viime vuoden helmikuussa. Tehdas siirtyi heinäkuussa kolmeen työvuoroon kovan kysynnän vuoksi. Tänä vuonna autotehdas aikoo rekrytoida noin 1 000 uutta henkilöä tuotanto- ja toimihenkilötehtäviin. Tällä hetkellä autotehtaalla työskentelee noin 4 000 henkilöä. Autojen kysyntä- ja väntinäykymät ovat siten erittäin hyvät. Ainoa uhka on Yhdysvaltojen mahdollinen lisävero Euroopassa valmistetuille autoille.

Uudenkaupungin autotehtaan yhteydessä akkujen sarjavalmistus täyssähköistä kuormaajaa varten aloitettiin viime syksynä. Myös akkujen kysyntänykymät ovat hyvät.

Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli viime vuonna 9,1 prosenttia. Moottoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden viennin arvosta oli 65 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 35 prosenttia. Moottoriajoneuvojen viennistä 63 prosenttia oli henkilöautojen vientiä. Tavarankuljetukseen tarkoitettujen moottoriajoneuvojen osuus oli 12 prosenttia.

Kulkuneuvojen viennin määrä kääntyi viime vuonna 65 prosentin kasvuun, kun moottoriajoneuvojen vienti lisääntyi 60,5 prosenttia. Tänä vuonna kulkuneuvoteollisuuden vienti kasvaa vajaat 25 prosenttia. Etla arvioi, että moottoriajoneuvojen viennin määrä lisääntyy noin 50 prosenttia viimevuotisesta, kun tuotannossa ovat sekä Mercedes Benz GLC-katumaasturi että uusi Mercedes-Benz A-sarjan malli. Muiden kulkuneuvojen vienti jää runsaat 20 prosenttia viimevuotista pienemmäksi.

Koko kulkuneuvoteollisuuden tuotanto kasvaa tänä vuonna runsaat 20 prosenttia, kun moottoriajoneuvojen tuotos nousee 24 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen valmistus lisääntyy 20 prosenttia.

Vuonna 2019 moottoriajoneuvojen viennin odotetaan kasvavan noin 8 prosentin tahtia. Muiden kulkuneuvojen vienti lisääntyy noin 40 prosenttia tämänvuotisesta. Koko kulkuneuvoteollisuuden vienti kasvaa siten ensi vuonna noin 15 prosenttia.

Moottoriajoneuvojen valmistus lisääntyy noin 11 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen tuotanto 20 prosenttia. Koko toimialan tuotanto kasvaa siten 16 prosenttia.

Paperiteollisuus

SUOMESSA PAPERITEOLLISUUDEN TUOTANTO KASVOI TAMMI-MAALISKUUSSA HUOMATTAVASTI ENEMMÄN KUIN EU-MAISSA KESKIMÄÄRIN

Aasian osuus koko maailman paperin ja kartongin kulutuksesta oli 48,9 prosenttia vuonna 2016. Euroopan osuus oli 22,9 prosenttia, Pohjois-Amerikan 18,2 prosenttia ja Latinalaisen Amerikan osuus oli 7,1 prosenttia. Afrikan osuus koko maailman paperin kulutuksesta oli 2 prosenttia. Oseanian osuus oli 1,2 prosenttia.

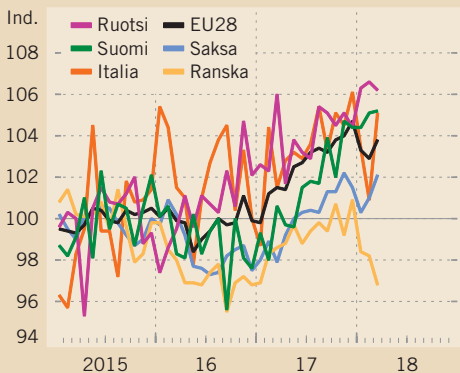
Paperiteollisuuden tuotanto on enenevässä määrin siirtymässä Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan lähemmäs kasvavia markkinoita. Kiina on paperin ja kartongin suurin tuottaja- ja kuluttajamaa. Pakkauskartongin ja pakkauspaperin osuus Kiinan paperin ja kartongin kulutuksesta ja tuotannosta on noin 70 prosenttia.

Maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajamaat olivat vuonna 2016 FAO:n tilastojen mukaan Kiina, USA, Japani, Saksa, Etelä-Korea,

Brasilia, Kanada, Suomi, Ruotsi ja Indonesia. Näiden maiden osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 71 prosenttia. Kiinan, Yhdysvaltojen, Japanin ja Saksan yhteenlaskettu osuus oli 56 prosenttia. Kiinan osuus oli 26 prosenttia. Vuonna 2016 suurimmat viejät olivat Saksa, Kiina, Yhdysvallat, Suomi, Ruotsi, Kanada, Italia ja Ranska.

Saksan osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2016 oli 25 prosenttia, Ruotsin 11 prosenttia, Suomen 11 prosenttia, Italian 10 prosenttia ja Ranskan 9 prosenttia. Pakkausmateriaalien osuus Euroopan tuotannosta oli 49 pro-

Paperiteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas.

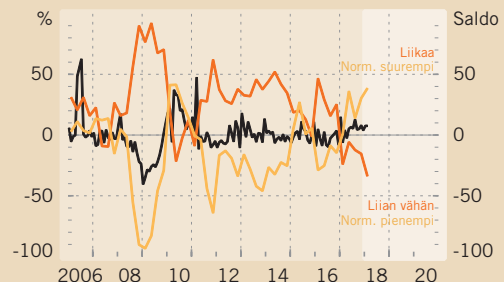

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/ade08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2015=100, kausitas.

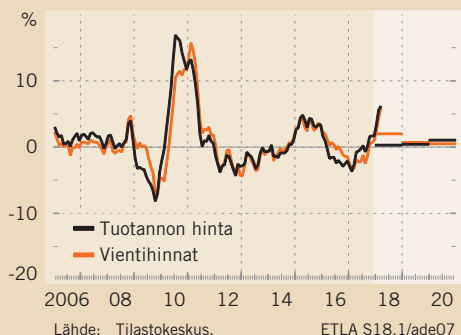
— Vientimäärä, 12 kk:n muutos
— Vientitilaukset, saldo
— Kapasiteetti, saldo

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S18.1/ade02

senttia, paino- ja kirjoituspaperien osuus oli 39 prosenttia, pehmopaperien osuus 8 prosenttia ja muiden paperien osuus 4 prosenttia.

Hintojen muutos

Koko maailman massan tuotannosta Pohjois-Amerikan osuus oli 37 prosenttia vuonna 2015, Euroopan osuus oli 25 prosenttia ja Aasian osuus oli 23 prosenttia. Euroopan suurimmat tuottajamaat olivat vuonna 2015 Ruotsi 32 prosentin osuudellaan, Suomi 28 prosentin osuudellaan, Portugal (osuus 7 %), Saksa (7 %) ja Ranska (5 %).

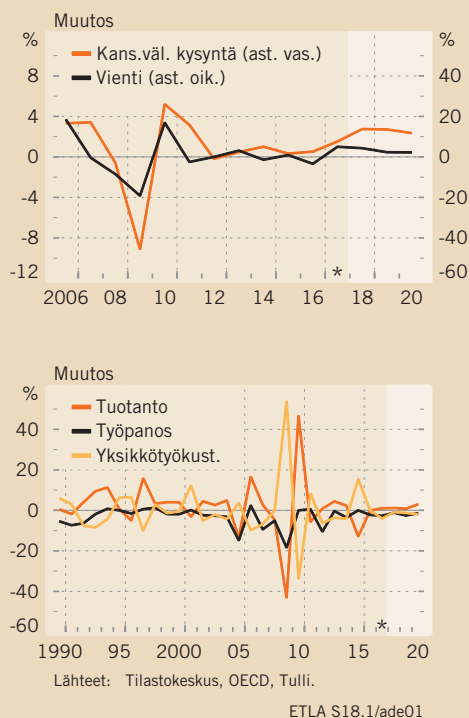
Vuonna 2015 maailman suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat International Paper, Procter & Gamble, Kimberly-Clark, SCA, UPM-Kymmene, Stora Enso, WestRock ja Oji Paper. Euroopan suurimmat metsäteollisuusyritykset olivat vuonna 2015 SCA, UPM-Kymmene, Stora Enso, Smurfit Kappa Group, Mondi, Metsä Group ja DS Smith.

Suomessa on 17 paperitehdasta, 14 kartonkitehdasta ja 19 massatehdasta. Paperin ja kartongin jalostetehtaita on 18 kappaletta. Kartongin tuotanto kasvoi 8,6 prosenttia vuonna 2017, kun taas paino- ja kirjoituspaperin tuotanto väheni 1,6 prosenttia. Muun paperin tuotanto väheni 5 prosenttia vuonna 2017. Paino- ja kirjoituspaperin osuus alan tuotannosta oli vuonna 2016 vielä 54 prosenttia, eli huomattavasti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. Kartongin osuus oli 33 prosenttia ja muun paperin 13 prosenttia. Lähes koko paperin ja kartongin tuotanto menee vientiin. Sellun vientiosuus oli noin 40 prosenttia vuonna 2016.

Paperiteollisuuden tuotanto EU28-maissa oli vuoden 2018 tammi-maaliskuussa keskimäärin 3,6 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Euroalueella tuotanto oli 8,4 prosenttia alemmalla tasolla. Viime vuoden tammi-maaliskuuhun verrattuna EU-maiden tuotanto kasvoi keskimäärin 2,5 prosenttia, mutta euroalueen vain 2 prosenttia.

Vuodentakaiseen verrattuna Suomen tuotanto nousi kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna 5,6 prosenttia tammi-maaliskuussa. Ruotsin tuotanto nousi 2,6 prosenttia. Saksassa tuotantomäärät nousivat 2,9 prosenttia edellisvuodesta ja Itali-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

assa 1,6 prosenttia. Ranskan tuotantomäärä jäi edellisvuoden lukemiin.

Suomen tuotantomäärä oli tammi-maaliskuussa 17 prosenttia matalammalla tasolla kuin vuoden 2008 vastaavana ajanjaksona. Saksan tuotanto oli 3 prosenttia pienempi. Ruotsin tuotanto oli samalla tasolla kuin tammi-maaliskuussa

2008. Ranskassa paperiteollisuuden tuotanto on kuitenkin supistunut paljon voimakkaammin kuin Suomessa, valmistusmäärä oli tammi-maaliskuussa 29 prosenttia pienempi kuin vuonna 2008. Italiassa tuotanto oli 6 prosenttia pienempi. Liettua tuotanto on noussut erityisen voimakkaasti vuodesta 2009. Myös Romaniassa, Puolassa ja Turkissa tuotanto lisääntyy kovaa vauhtia.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	0,9	-3,4	5,0	4	2	2	0,8	2
Vientihinta	3,3	0,2	-1,5	2	1	1	-0,1	1
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-8,7	0,9	6,5	8,3	7,1	3,0	1,2	4,2
- Työpanos	-3,3	-2,4	-1,6	-0,7	-1,1	-1,4	-2,2	-1,5
- Työn tuottavuus	-5,6	3,4	8,2	9,1	8,2	4,5	3,5	5,8
- Pääomavaltuistuminen	-0,4	-0,1	1,0	-0,5	-0,2	0,1	-0,3	0,1
- Kokonaistuottavuus	-5,2	3,5	7,1	9,7	8,5	4,4	3,8	5,7

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

Metsätalous

Kemia

Energia

Liikenne

Tuonti

Muut panokset

Työvoimakustannukset

Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Paperi-
teollisuus
13,7 mrd. EUR

TUOTOS

Muu teollisuus

Vienti

Palvelut

Muu käyttö

Puolan merkitys paperiteollisuuden tuotteiden markkina-alueena kasvaa koko ajan.

Eta arvioi maaliskuussa, että koko paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotos kasvaa tänä vuonna 8 prosenttia ja 5 prosenttia ensi vuonna, kun Äänekosken uusi tehdas on täydessä käytössä. On hyvä pitää mielessä, että teollisuustuotannon volyymi-indeksin ja kansantalouden tilinpidon mukaiset tuotokset poikkeavat jonkin verran toisistaan.

SUOMI OLI PAPERITEOLLISUUDEN KAHDEN TUOTERYHMÄN SUURIN VIEJÄMAA VUONNA 2016

Painopaperin tarve maailmassa vähenee pysyvästi, koska sähköisen median merkitys kasvaa edelleen painetun median kustannuksella. Sanomalehti- ja aikakauslehtipaperien kysynnän lasku jatkuu siksi Euroopassa. Mainonta lehdissä vähenee edelleen ja siirtyy sähköiseen mediaan. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia. Sähköinen viestintä on valtaamassa alaa myös kehittyvillä markkinoilla. Varsinkin Japanissa ja Etelä-Koreassa sen suosio on suuri. Kiinassa on jo merkkejä siitä, että paino- ja kirjoituspaperin kysyntä kasvaa aiempaa hitaammin.

Kartongin ja muiden pakkausmateriaalien kysyntä on sen sijaan edelleen nousussa lisääntyneen verkkokaupan ansiosta. Teollisuus- ja kulutustavaroiden valmistus Aasiassa on lisääntynyt, mikä kasvattaa kuluttajapakkauskartongin ja muun kartongin kysyntää. Myös Itä-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa kartongin kysyntä on kasvussa. Euroopassa useita painopapereiden tuotantolinjoja on muutettu valmistamaan kartonkia.

Erikoispapereiden kuten hygieniä- ja kotitaloustuotteiden kysynnän kasvu jatkuu, ja tarralaminaatin kysyntä Euroopassa kasvaa vakaasti verkkokaupan myötä. Myös pakattujen elintarvikkeiden lisääntyminen ja yksityisen kulutuksen kasvu nostavat etikettimateriaalien käyttöä.

Myös sellun kysyntä on kasvussa, koska pehmopaperien käyttö lisääntyy. Lisäksi kierrätyspaperin saatavuus on heikentynyt painopapereiden

vähentyneen kulutuksen myötä, mikä on lisännyt sellun kysyntää.

Pöyry Management Consulting yhtiön vuoden 2016 alussa valmistuneen raportin mukaan koko maailman paperin ja kartongin kysyntä kasvaa pitkällä aikavälillä vuoteen 2030 asti noin prosentin vuosivauhtia. Kehittyvillä markkinoilla, kuten Kiinassa ja Intiassa, kysyntä kasvaa keskimäärin 2,1 prosenttia vuodessa. Tämä on seurausta väestön kasvusta, urbanisaatiosta ja uuden keskiluokan kehittymisestä. Kehittyneillä markkinoilla Japanissa, Pohjois-Amerikassa ja Länsi-Euroopassa kysyntä sen sijaan laskee 0,9 prosentin vuosivauhtia vuoteen 2030 asti. Itä-Euroopassa paperin ja kartongin kysyntä kasvaa 1,9 prosenttia vuodessa.

Markkinamassan kysynnän arvioidaan kasvavan 3,2 prosenttia vuodessa kehittyvillä markkinoilla ja supistuvan 0,6 prosenttia vuodessa kehittyneillä markkinoilla. Kiina on Suomen markkinasellun tärkeä vientimaa.

Koko maailmassa sanomalehtipaperien kysyntä vähenee vajaat 3 prosenttia vuodessa. Euroopassa paino- ja kirjoituspaperien kysyntä vähenee vuosittain noin 2,8 prosenttia. Länsi-Euroopassa graafisten paperien kysyntä laskee keskimäärin 3,8 prosenttia vuodessa ja Itä-Euroopassa 0,7 prosenttia. Länsi-Euroopassa on siksi edelleen tarvetta vähentää kapasiteettia.

Pöyryn tutkimuksessa arvioidaan, että pakkausmateriaalin kysyntä koko maailmassa kasvaa vuosittain vajaat 2 prosenttia ja pehmopaperien kysyntä nousee vajaat 3 prosenttia. Euroopassa pakkauskartongin kysyntä kasvaa 1,4 prosentin vuosivauhdilla. Länsi-Euroopassa pehmopaperien ja pakkausmateriaalien kysyntä lisääntyy 0,9 prosentin vuosivauhtia vuoteen 2030 asti. Itä-Euroopassa niiden kysyntä nousee 2,8 prosenttia vuodessa.

Koko Suomen paperiteollisuuden (ml. kartonki ja massa) osuus koko maailman alan viennistä oli 5,4 prosenttia vuonna 2016, ja olimme siten nel-

jänneksi suurin viejäämaa. Toimialan Suomen viennistä alatoimialan paperi, kartonki ja pahvi päälystetty kaoliinilla tai muulla epäorgaanisella aineella (toimialaluokka HN 4810) osuus oli 52,7 prosenttia vuonna 2016. Suomi oli tämän tuoteryhmän suurin viejäämaa 17 prosentin osuudella koko maailman viennistä. Tuoteryhmän pergamenttipaperi, ”voipaperit”, kuultopaperit ja glassiinipaperi (HN 4806) osuus Suomen koko paperiteollisuuden viennistä oli 4,5 prosenttia. Ryhmän osuus koko maailman viennistä oli 22 prosenttia, ja myös tässä ryhmässä Suomi oli siten koko maailman suurin viejäämaa. Suomi oli kolmanneksi suurin viejäämaa päälystämättömän voimapaperin, -kartongin ja -pahvin viennissä rullina jne (HN 4804).

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	8,3
bruttokansantuotteesta	1,7
tavaraviennistä	16,9

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ²⁾
UPM-Kymmene Oyj	9 734,0	16 340
Stora Enso Oyj	8 007,0	19 073
Metsä Group	4 347,1	6 438
Sappi Finland Operations Oy	411,5	—
PowerFlute Oyj	352,6	1 110

¹⁾ Konserni pl. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

²⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi–helmikuu 2018, %

Saksa	15,9	Eurooppa	62,9
Kiina	11,8	- EU28	54,1
Yhdysvallat	7,8	- Euroalue	38,0
Iso-Britannia	6,3	Pohjois-Amerikka	8,0
Belgia	5,0	Etelä-Amerikka	2,4
Espanja	4,5	Lähi- ja Keski-itä	2,3
Italia	4,3	Kaukoita	18,7
Puola	4,0	Afrikka	3,3
Venäjä	3,9		
Ruotsi	3,9		

MAAILMAN SUURIMMAN HAVUSELLUTEHTAAN PERUSSUUNNITTELU ON ALOITETTU

Suomalaiset metsäyhtiöt ovat jo useita vuosia sulkeneet tehtaita ja tuotantolinjoja sekä kotimaassa että ulkomailla vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Varsinkin päälystetyn aikakauslehtipaperin ja sanomalehtipaperin tuotantokapasiteettia on vähennetty. Rakennemuutoksen takia investoidaan myös uusiin tuotantolinjoihin, vaikka tuotantokapasiteettia samanaikaisesti vähennetään.

Metsä Groupin uusi biotuotetehdas Äänekoskella valmistui viime vuoden elokuussa. Tehdas on toistaiseksi metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomessa. Investoinnin arvo oli 1,2 miljardia euroa. Kesäkuussa 2018 tehtaan suunnitellaan olevan nimellistuotannossa, toisin sanoen saavutetaan teoreettinen tuotantokapasiteetti.

Stora Enso on ilmoittanut investoivansa 52 miljoonaa euroa Uimaharjun Enocellin tehtaan liukosellukapasiteetin nostamiseen. Investointi valmistunee vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Havupuusellun tuotanto lopetetaan kokonaan.

Imatran tehtailla Stora Enso investoi 42 miljoonaa euroa kemihieteen saatavuuden parantamiseen rakentamalla kuivaimen ja pulpperin sekä laajentamalla selluvarastoa. Hanke valmistuu vuoden 2019 alkupuoliskolla.

Finnpulp Oy puolestaan suunnittelee perustavansa uuden havusellutehtaan Kuopion Sorsasaloon. Ympäristölupa myönnettiin viime vuoden maaliskuussa. Investoinnista päätetään lopullisesti vuoden 2019 alkupuoliskolla. Biotalous-investointi on suuruudeltaan 1,4 miljardia euroa. Sen tuotantokapasiteetti on 1,2 miljoonaa tonnia vuodessa, ja toteutuessaan se olisi maailman suurin havusellutehdas.

Jämsänkosken tehtaallaan UPM lisää tuotantokapasiteettia. Uudistus valmistuu viimeisellä neljänneksellä vuonna 2018.

UPM aikoo muuntaa paperikoneen Nordlandin tehtaalla Saksassa hienopaperituotannosta lasisuihtuotantoon. Uudistettu kone käynnistetään viimeisellä neljänneksellä vuonna 2019. Investoinnin arvo on 116 miljoonaa euroa.

Lisäksi UPM investoi 33 miljoonaa euroa irrokepaperien tuotantokapasiteetin lisäämiseen Changsun tehtaalla Kiinassa. Projekti valmistuu ensimmäisellä neljänneksellä vuonna 2020.

EU:N PÄÄSTÖKAUPPADIREKTIIVIÄ UUDISTETAAN KAUDELLE 2021–2030

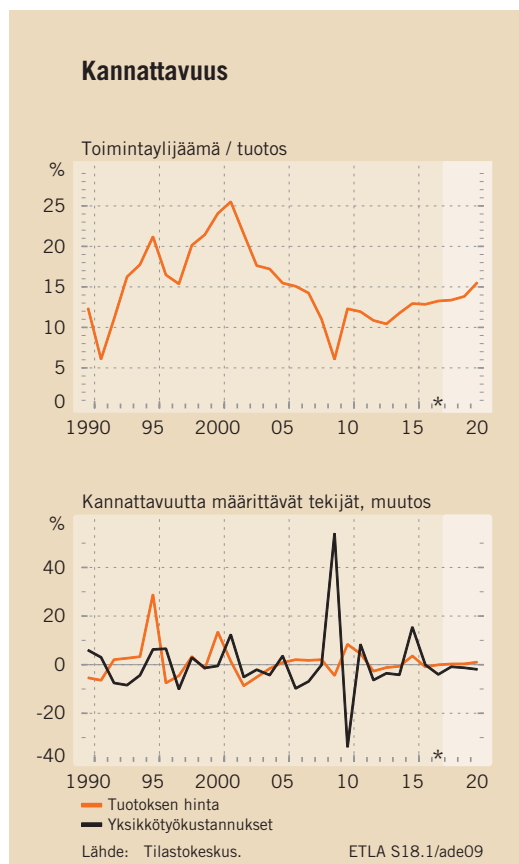
EU:n vuoden 2015 alussa voimaan astuneen rikkidirektiivin myötä laivojen rikkipäästörajat Itämeren, Pohjanmeren ja Englannin kanaalin alueella ovat tiukemmat kuin muualla Euroopassa. Seurauksena on jouduttu siirtymään kalliimpaan dieselpolttoaineeseen tai asentamaan rikkipesuri, mikä on aiheuttanut lisäkustannuksia suomalaiselle metsäteollisuudelle. Typpirajoitteet uusissa aluksissa astuvat voimaan vuonna 2021, jolloin rahtihinnat nousevat arviolta 2–5 prosenttia, koska aluksissa tarvitaan katalyysattoreita.

Maailmanlaajuisesti sitova ilmastopöytäkirja hyväksyttiin marraskuussa 2016. Uusi sopimus astuu voimaan vuonna 2020. Vain kolmannes maailman paperiteollisuuden tuotannosta kuuluu kuitenkin tällä hetkellä päästövähennysvelvoitteiden piiriin. Keskeiset EU:n ulkopuoliset kilpailijamaat ovat siten jääneet sitovien ilmastovelvoitteiden ulkopuolelle, mikä vääristää kilpailua.

EU:n päästökauppadirektiiviä uudistetaan kaudelle 2021–2030. Päästöoikeuksia jaetaan huutokaupalla. EU:ssa metsäteollisuus luetaan hiilivuototoimialaksi, ja se saa siksi ilmaisia päästöoikeuksia. Vuonna 2019 EU:ssa otetaan käyttöön markkinavakausvaranto, joka nostaa päästöoikeuden hintaa. Mekanismin myötä myös energiakustannukset nousevat. Sähkön markkinahinta nousee, koska sähköntuotantoon käytetään myös fossiilisia polttoaineita. Lisäksi raaka-ainepuun kustannukset nousevat, koska päästöoikeuden hinnannousu johtaa puun energiakäytön lisäämiseen.

Päästökaupasta johtuva kustannusten nousu heikentää suomalaisen paperiteollisuuden kilpailukykyä tärkeisiin kilpailijoihin verrattuna. Lisäkustannuksia ei voida siirtää paperin hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla.

Suomessa on tänä vuonna otettu käyttöön uusi tukijärjestelmä, minkä perusteella maksetaan korvauksia energiaintensiivisen teollisuuden toimialoille päästökaupan aiheuttamasta sähkön hinnan noususta. Tukea ei kuitenkaan makseta täysimääräisenä. Tuki-intensiteetti on 40 prosenttia vuosina 2017–2018 ja 37,5 prosenttia vuosina 2019–2020. Päästökauppakompensatio on käytössä useassa Euroopan maassa, kuten Saksassa, Isossa-Britanniassa, Hollannissa, Belgiassa, Norjassa, Espanjassa ja Kreikassa. Sen tavoitteena on minimoida ns. hiilivuoto, jossa tuotanto

siirtynyt EU:n ulkopuolelle ja aiheuttaa maailmanlaajuisesti suuremmat hiilidioksidipäästöt. Myös EU:n sisällä kilpailukykyeroja on syntynyt sen seurauksena, että eri maat kohtelevat päästökauppakustannuksia eri tavalla. Saksassa päästökauppakompensaatio on täysimääräinen.

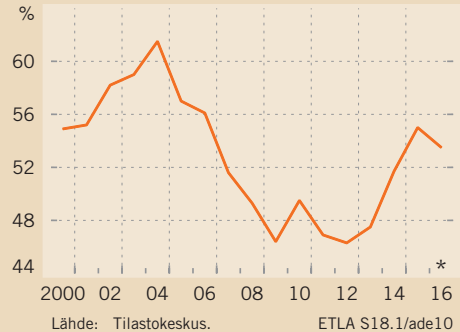
PAPERITEOLLISUUDEN UUDET TILAUKSET OVAT VAHVASSA KASVUSSA

Metsäteollisuuden osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 21 prosenttia. Paperiteollisuuden osuus oli 16,3 prosenttia, sen viennin arvo nousi 11 prosenttia edellisvuodesta. Vientihinnat nousivat tammi-helmikuussa keskimäärin runsaat 3 prosenttia viimevuotisesta, joten viennin määrä kohosi 7,5 prosenttia.

Eurooppa on Suomen paperiteollisuuden tärkein markkina-alue. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 63 prosenttia paperiteollisuuden viennistä (ml. kartonki ja sellu) meni Eurooppaan, jonne suuntautuva vienti lisääntyi arvoltaan 3 prosenttia. Toimitukset Saksaan ja Isoon-Britanniaan vähenivät arvoltaan prosentin ja Belgiaan 20 prosenttia. Myös vienti kaikkiin muihin maanosiin oli kasvussa. Eniten lisääntyi vienti Kaukoitään, arvoltaan peräti 48 prosenttia.

Paperin, kartongin ja sellun uusien tilausten arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 8,5 prosenttia vuodentakaisesta. Metsä Groupin uusi biotuotetehdas Äänekoskella käynnistettiin viime vuoden elokuussa. Suomen metsäteollisuuden

Omavaraisuusaste

suurimman tehdasinvestoinnin myötä paperiteollisuuden viennin arvioidaan kasvavan runsaat 4 prosenttia vuonna 2018. Ensi vuonna viennin kasvuvauhti hidastuu runsaaseen 2 prosenttiin.

Paperiteollisuuden työllisyys on tasaisesti vähentynyt vuodesta 2000 lähtien. Viidentoista vuoden ajanjaksolla se on lähes puolittunut. Tämän ansiosta tuottavuus on noussut voimakkaasti. Vuonna 2009 tuottavuus kuitenkin laski merkittävästi, kun toimialan arvonlisäys putosi rajusti. Vuosina 2010–2014 arvonlisäys pysyi suhteellisen vakana, mutta vuonna 2015 se laski selvästi, jolloin myös tuottavuus aleni. Vuonna 2016 arvonlisäys ja tuottavuus nousivat vain vähän. Vuoden 2017 tilastoja ei ole vielä julkaistu.

Puutuoteteollisuus

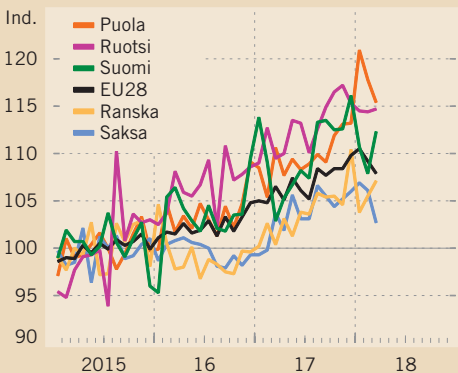
PUOLASSA PUUTAVARATEOLLISUUDEN TUOTANTO LISÄÄNTYI TAMMI-MAALISKUUSSA PERÄTI 9 PROSENTTIA

Puutavarateollisuuden tuotanto EU-maissa oli kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 16 prosenttia alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Ranskassa tuotantomäärä oli 33 prosenttia pienempi, Suomessa 16 prosenttia ja Ruotsissa 11 prosenttia pienempi. Virossa, Latviassa ja Romaniassa tuotantomäärät lähtivät nousuun jo vuonna 2009, mutta Romaniassa kasvu on nyt pysähtynyt. Latviassa tuotantomäärät ovat nyt 85 prosenttia, Virossa 59 prosenttia ja Romaniassa 51 prosenttia vuoden 2008 tason yläpuolella. Liettuassa ja Puolassa vahva kasvu alkoi vasta 2013. Vuoden 2008 tammi-maaliskuuhun verrattuna kasvua on nyt kertynyt Puolassa 53 prosenttia ja Liettuassa 41 prosenttia. Saksassa tuotantomäärä kohosi tuntuvasti vuoden 2011 alussa ja on sen jälkeen pysynyt hieman vuoden 2008 tason yläpuolella. Saksa on Euroopan suurin sahatavaran tuottajamaa.

Ruotsissa tuotantomäärät alenivat tuntuvasti vuoden 2011 jälkipuoliskolla. Vasta vuonna 2015 tuotanto piristyi ja vuoden toisella puoliskolla vo-lyymi-indeksi (2015=100) nousi EU:n keskiarvon lukemiin ja siitä eteenpäin yli keskiarvon.

Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa EU:n kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu tuotantomäärä nousi vajaat 4 prosenttia vuodentakaisesta. Puolan tuotantomäärä oli 9 prosenttia vuodentakaisesta suurempi. Ranskassa ja Saksassa puutavarateollisuuden tuotanto lisääntyi tammi-maaliskuussa runsaat 4 prosenttia ja Ruotsissa vajaat 4 prosenttia vuodentakaisesta. Suomessa alan tuotanto nousi vajaat 2 prosenttia.

Puutuoteteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas.

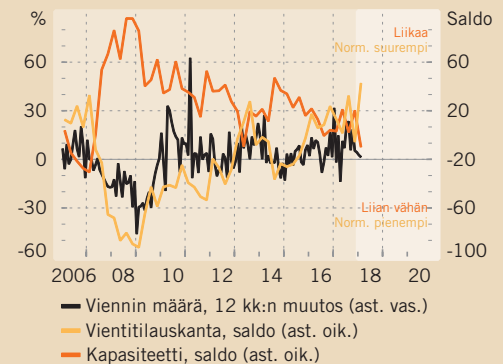

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/add08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2015=100, kausitas.

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S18.1/add02

Puutavaran tuotantokapasiteetti Euroopassa on suuri suhteessa kulutukseen. Keskimäärin alueen oma kulutus kattaa 80 prosenttia tuotannosta.

Suomessa puutavarateollisuuden tuotoksen arvioidaan kasvavan noin 5 prosenttia tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna. Alan tuotannosta noin 80 prosenttia meni vientiin vuonna 2016.

SAHATAVARAN JA VANERIN KYSYNNÄN KASVU HIDASTUU RAKENTAMISEN HILJENEMISEN MYÖTÄ

Euroopassa rakentaminen lisääntyi 3,5 prosenttia vuonna 2017 Euroconstruct-organisaation arvioiden mukaan. Rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään. Rakentamisen kasvu oli viime vuonna vahvinta Unkarissa, Irlan-

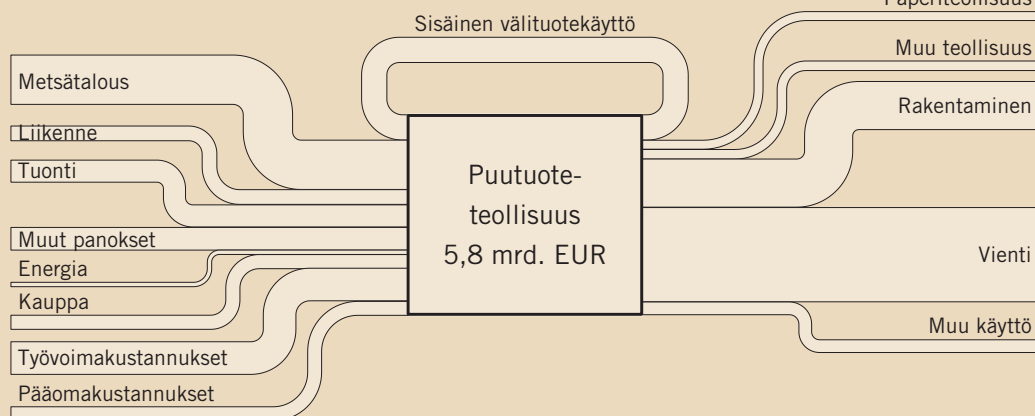
Keskeiset tunnusluvut

	2015	2016	% -muutos		2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	Keskimäärin	
			2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E			2013–17	2018–22 ^E
Vienti	0,9	5,8	9,4	5	4	3			5,3	3
Vientihinta	-1,0	-1,8	1,0	2	1	1			0,5	1
Tuottavuuden osatekijät										
Tuotanto (arvonlisäys)	3,0	-0,4	2,7	6,1	5,0	2,9			0,1	3,9
- Työpanos	-2,9	0,9	1,8	-0,3	-0,9	-1,2			-2,2	-1,1
- Työn tuottavuus	6,0	-1,3	0,8	6,5	6,0	4,1			2,4	5,0
- Pääomavaltaituminen	0,1	-1,1	-0,8	-0,2	0,0	0,2			-0,1	0,2
- Kokonaistuottavuus	6,0	-0,2	1,6	6,7	5,9	3,9			2,5	4,9

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13c

nissa, Ruotsissa, Puolassa, Norjassa, Portugalissa ja Alankomaissa. Saksassa rakentaminen lisääntyi 2,6 prosenttia. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta.

Rakentaminen kasvaa Euroopassa tänä vuonna 2,6 prosenttia Euroconstructin marraskuussa tehdyn arvion mukaan. Vuonna 2019 kasvu hidastuu 2,1 prosenttiin ja vuonna 2020 rakentaminen kasvaa vain 1,1 prosenttia. Vuosina 2018–2020 rakentaminen kasvaa huomattavasti nopeammin Itä-Euroopassa kuin Länsi-Euroopassa. Tänä vuonna Itä-Euroopassa kasvua kertyy 9,3 prosenttia ja Länsi-Euroopassa 2,3 prosenttia.

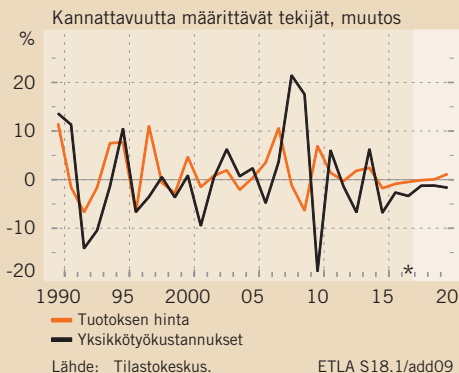
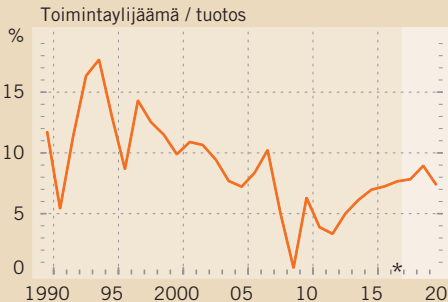
Rakentamisen kasvuun myötävaikuttavat maahanmuutto, kotitalouksien tulojen nousu ja asuntolainojen matalat korot. Vuonna 2020 kor-

jausrakentaminen kasvaa enemmän kuin uudisrakentaminen.

Unkarissa rakentaminen lisääntyy tänä vuonna 21,4 prosenttia, Irlannissa 12,7 prosenttia, Puolassa 9 prosenttia, Tsekin tasavallassa ja Portugalissa 5 prosenttia ja Alankomaissa 4,9 prosenttia. Irlanti ja Portugali ovat elpymässä hyvin syvästä rakennustuotannon pudotuksesta. Unkarissa valtion uudet toimenpiteet kannustavat asuntojen uudisrakentamiseen.

Euroconstructin arvion mukaan rakennustuotanto kasvaa ensi vuonna Puolassa 10,3 prosenttia, Unkarissa ja Irlannissa 7,9 prosenttia, Tse-

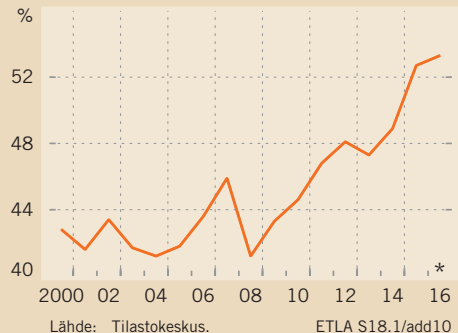
Kannattavuus

Hintojen muutos

Omavaraisuusaste

kin tasavallassa 6,7 prosenttia ja Portugalissa 5 prosenttia. Saksassa rakentaminen supistuu 0,3 prosenttia.

Vientimarkkinoilla sahatavaran ja vanerin kysynnän kasvu hidastuu lähivuosina, kun rakentamisen vauhti Euroopassa hiljenee. Sahatavaran suurimmat viejätmaat olivat vuonna 2015 Kanada (osuus 23 prosenttia), Venäjä (18 prosenttia), Ruotsi (10 prosenttia), Suomi (6 prosenttia), Saksa (5 prosenttia), Yhdysvallat (5 prosenttia) ja Itävalta (4 prosenttia).

JAPANI PYSYI TAMMI-MAALISKUUSSA PUUTAVARA-TEOLLISUUTEMME TÄRKEIMPÄNÄ VIENTIMAANA

Suomen puutavarateollisuuden viennin määrä kasvaa Etlan maaliskuun ennusteen mukaan tänä vuonna 5 prosenttia ja ensi vuonna 4 prosenttia. Sahatavaran ja muiden puutuotteiden

viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 5 prosenttia edellisvuodesta. Alan vientimäärä lisääntyi 2 prosenttia. Kotimaassa talonrakentaminen kasvaa tänä ja ensi vuonna vajaat 4 prosenttia, mikä vahvistaa sahatavaran kysyntää.

Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahataran viennin tärkein markkina-alue. Sen osuus on tällä hetkellä 52 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa Iso-Britannia oli kolmanneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus puutavarateollisuutemme viennistä oli vajaat 10 prosenttia. Saksa oli neljänneksi tärkein vientimaa oli 8 prosentin osuudella. Ranskan osuus oli vajaat 5 prosenttia, Ruotsin niinkään vajaat 5 prosenttia,

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,1
bruttokansantuotteesta	0,6
tavaraviennistä	5,0

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

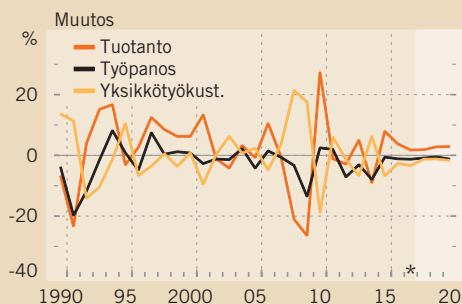
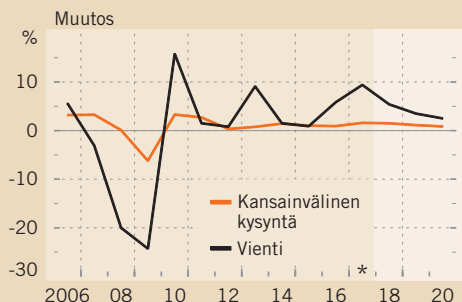
	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Stora Enso Wood Products	1 595,0	3 937
UPM - Vaneri	444,0	2 469
Metsä Wood	481,6	1 521
Versowood Oy	327,1	722
Koskisen	264,4	1 080

¹⁾ Globaali.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2018, %

Japani	13,2	Eurooppa	52,3
Kiina	11,0	- EU28	47,8
Iso-Britannia	9,5	- Euroalue	28,9
Saksa	8,2	- EFTA	3,3
Egypti	7,0	Lähi- ja Keski-itä	4,9
Ranska	4,9	Kaukoit	28,1
Ruotsi	4,6	Afrikka	12,6
Alankomaat	4,1		
Viro	3,8		
Algeria	3,6		

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S18.1/add01

Alankomaiden 4 prosenttia ja Viron vajaat 4 prosenttia. Vienti Viroon ja Alankomaihin oli arvoltaan vahvassa kasvussa. Toimitukset Ranskaan ja Ruotsiin olivat laskussa.

Aasian osuus toimialan viennistä oli tammi-helmikuussa noin kolmannes. Japani pysyi Suomen puutavarateollisuuden tärkeimpänä vientimaana runsaan 13 prosentin osuudellaan. Kiina oli toiseksi tärkein vientimaa. Sen osuus alan viennistämme oli 11 prosenttia, mutta toimitukset vähenivät arvoltaan 18 prosenttia vuodentakaisesta.

Kiinassa havusahatavaran kulutus kasvaa kovaa vauhtia väestön vaurastumisen myötä. Kulutus on vuodesta 2007 kasvanut keskimäärin 16 prosentin vuosivauhtia. Niinpä havusahatavaran tuonti on kasvanut keskimäärin yli 20 prosentin vuosivauhtia. Suomalaisyrietykset vievät Kiinaan enimmäkseen kuusisahatavaraa, mitä käytetään huonekalujen sekä leikkikalujen valmistamiseen. Suomalaiset yritykset ovat sen takia menestyneet viennissään muita paremmin. Kilpailu Kiinan markkinoilla on kuitenkin kiristymässä. Kiinan sahatavaran markkinoilla Venäjä, Kanada, Yhdysvallat ja Ruotsi ovat Suomen suurimpia kilpailijoita. Venäjällä sahatavaran tuotanto ja vienti Kiinaan on kasvanut uusien investointien myötä.

Japanissa puurakenteisten asuntojen määrä on nousussa, mikä kasvattaa sahatavaran kysyntää. Kulutusveron noston negatiiviset vaikutukset asuntorakentamiseen ja koko talouteen olivat vuosina 2014–2015 niin suuret, että seuraavaa veron nostoa on lykätty kesäkuusta 2017 kahdelta vuodelta vuoteen 2019.

Pohjois-Amerikka on Japanin suurin sahatavaran toimittaja. Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Euroopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Suomesta viedään sekä kuusi- että mätysahatavaraa ja lisäksi runsaasti liimapuutuotteita kuten palkkeja. Japanissa kuitenkin halutaan lisätä kotimaisen puun käyttöä, mikä pitkällä aikavälillä alentaa sahatavaran tuontitarvetta.

Aasian ohella Pohjois-Afrikka on viime vuosina noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi. Egypti oli kuluvin vuoden tammi-helmikuussa puutuoteteollisuutemme viidenneksi tärkein vientimaa ja Algeria nousi kymmenenneksi tärkeimmäksi vientimaaksi.

Pohjois-Afrikassa on paljon kysyntäpotentiaalia. Puutuotteita tarvitaan jatkossakin infrastruktuurin kehittämiseen, ja pitkällä aikavälillä nopea väestön kasvu lisää selvästi rakentamisen ja rakennusmateriaalien kysyntää. Poliittinen epävakaus Egyptissä ja muualla Pohjois-Afrikassa kuitenkin vaikeuttaa vientiä, joten markkinatilanne on edelleen vaikea. Lisäksi sahatavaran tuojilla on ollut likviditeettiongelmia, ja kauppaa ovat myös haitanneet vaaditut tuontilisenssit. Noin puolet Suomen tavaraviennistä Egyptiin on puutavarateollisuuden vientiä, paperiteollisuuden osuus on neljännes. Kuluvin vuoden tammi-helmikuussa puutavaratuotteiden vienti Pohjois-Afrikkaan kasvoi arvoltaan 25 prosenttia vuodentakaisesta, kun vienti Egyptiin lisääntyi arvoltaan 51 prosenttia.

SUOMALAISYRITYKSET INVESTOIVAT TÄNÄ JA ENSI VUONNA SUOMEEN, RUOTSIIN, VIROON JA VENÄJÄLLE

Metsä Wood investoi noin 100 miljoonaa euroa Suomeen ja Viroon, josta noin puolet Suomeen. Äänekosken sellu- ja kartonkiteollisuuden tehdasalueelle rakennetaan uusi koivuviilun sorvaus- ja kuivauslinja. Linjan viilutuotanto jalostetaan vaneriksi uudella koivuvaneritehtaalla, joka rakennetaan Viron Pärnuun. Tuotanto käynnistyy vuoden 2018 loppuun mennessä. Suunnitelmiin kuuluu myös Suolahden koivuviilun jatkojalostuslinjan siirtäminen Viroon ja uuden erikoistuotteen valmistuksen aloittaminen Suolahden tehtaalla.

Lisäksi Metsä Wood rakentaa uuden kertopuun tuotantolinjan Punkaharjun tehtaalleen. Investoinnin arvo on noin 52 miljoonaa euroa. Uusi tuotantolinja käynnistyy vuoden 2019 alkupuoliskolla.

UPM on Euroopan johtava vanerinvalmistaja. Yhtiöllä on 6 vaneritehdasta, joista 4 sijaitsee Suo-

messä. Lisäksi yhtiöllä on yksi viilutehdas ja 4 sahaa Suomessa.

UPM:n Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin vuonna 1990 ja sitä laajennettiin vuonna 2008. Tehtaalla valmistetaan vanereita rakentamiseen, huonekaluteollisuuteen, sisustamiseen, kuljetusvälineiteollisuuteen ja LNG-laivanrakentamiseen. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 70 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Tehdas työllistää yli 600 henkilöä. UPM ilmoitti lokakuussa 2017, että yhtiö aikoo laajentaa Chudovon vaneritehdastaan. Investoinnin arvo on 50 miljoonaa euroa. Tuotevalikoima laajenee, ja vuosittainen tuotantokapasiteetti nousee 110 kuutiometristä 155 kuutiometriin. Investointi valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä.

UPM:n Otepään koivuvaneritehdas Virossa perustettiin vuonna 2000 ja se on Viron suurin vanerinvalmistaja. Uusi vanerin tuotantolinja valmistui marraskuussa 2016. Otepään vaneritehtaan 40 miljoonan euron laajennusinvestointin myötä tuotantokapasiteetti lähes kaksinkertaistui. Viimeksi tehdasta laajennettiin vuonna 2008. Tehtaan vanerista 95 prosenttia viedään pääasiassa Keski-Eurooppaan.

Stora Enso puolestaan omistaa neljä sahaa Suomessa sekä sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä. Lisäksi sillä on sahoja Baltian maissa, Ruotsissa ja Keski-Euroopassa.

Gruvön sahan yhteyteen Ruotsiin Stora Enso investoi 45 miljoonaa euroa ristiinliimatun puun tuotantoon. Uusi tuotantoyksikkö valmistuu vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä.

Metsä Fibre omistaa Venäjällä Metsä Svir -sahalaitoksen Podporozhessa, saha valmistui vuonna 2006. Noin 90 prosenttia tehtaan tuotannosta menee vientiin. Suomessa yhtiöllä on 6 sahaa. Koskisen Oy valmistaa koivusahatavaraa Sheksnassa Venäjällä. Suomessa yhtiöllä on kolme tuotantolaitosta ja Puolassa yksi.

TUOTTAVUUDEN NOUSU ON TYÖLLISYYDEN LASKUN ANSIOTA

Vuoden 2009 taantumän jälkeen puutavarateollisuuden tuottavuus on noussut takaisin vuoden 2007 tasolle. Toimialan arvonlisäys on sen sijaan pysyvästi jäänyt matalammaksi. Tuottavuuden nousu on siis työllisyyden laskun ansiota. Vuonna 2016 työllisyyden lasku pysähtyi, ja tuottavuus pysyi ennallaan.

Kemianteollisuus

Kemianteollisuuden tuotteiden osuus koko Suomen tavaraviennin arvosta oli 20 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Öljytuotteiden osuus oli 8,5 prosenttia, kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden 8,0 prosenttia, lääkeaineiden 1,3 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden 2,3 prosenttia.

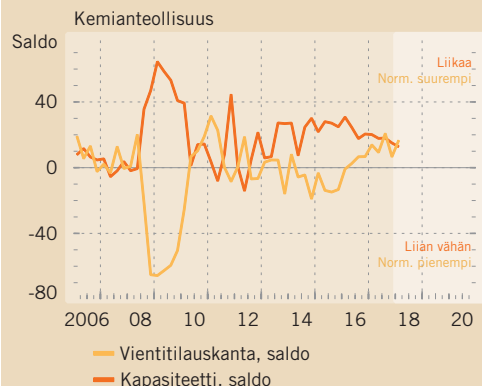
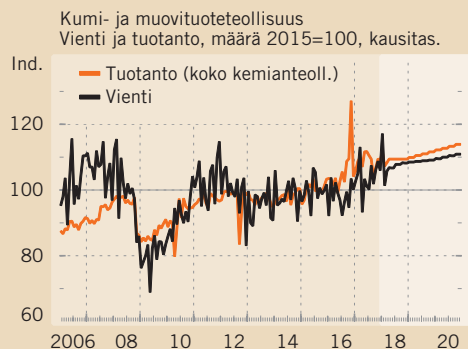
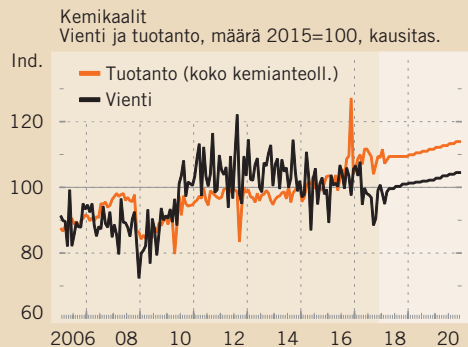
Kemianteollisuuden viennin määrä lisääntyi vain puolisen prosenttia viime vuonna. Tänä vuonna alan viennin määrä kasvaa Etlan arvioiden mukaan noin prosentin ja ensi vuonna kasvua kertyy 2 prosenttia. Tuotanto lisääntyy prosentin tänä vuonna ja vajaat 3 prosenttia ensi vuonna.

Suomessa kemianteollisuuden tuotantomäärä nousi kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa runsaat 4 prosenttia edellisvuodesta. Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo oli tammi-maaliskuussa 3,7 prosenttia vuodentakaisesta pienempi.

Kemianteollisuus työllistää Suomessa 33 000 henkilöä. Peruskemikaaleja sekä kumi- ja muovituotteita valmistavat yritykset ovat alan suurimmat työllistäjät. Ulkomaisissa tytäryhtiöissä työskentelee noin 26 000 henkilöä. Kuten monella muulla toimialalla myös kemianteollisuudessa globaalin kysynnän painopiste on viimeisten kymmenen vuoden aikana siirtynyt Kiinaan. Kemianteollisuuden kiinteät investoinnit lisääntyivät vuonna 2017 noin 40 prosenttia edellisvuodesta, jolloin investointien kokonaisarvo (ml. t&k) kohosi runsaaseen 1,3 miljardiin euroon. Tänä vuonna investointien arvioidaan jäävän noin miljardiin euroon, mikä on investointien normaalitaso. Suurin osa alan investoinneista on tuotantokapasiteetin korvaamista. Vajaat puolet investoinneista liittyy tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Kemianteollisuuden työllisyys on ollut laskussa vuodesta 2000. Tuottavuus on noussut, mutta vuosina 2014–2015 tuottavuus heikkeni arvon-

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus, Tulli.

lisäyksen laskiessa. Kiinteähintainen arvonlisäys kuitenkin kääntyi vajaan 9 prosentin kasvuun vuonna 2016, jolloin alan tuottavuus nousi takaisin vuoden 2011 huippulukemiin. Ennakkotietojen mukaan kemianteollisuuden kiinteähintainen arvonlisäys kasvoi 5 prosenttia vuonna 2017.

KEMIKAALIEN VALMISTUS

Saksassa kemikaalien tuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa vajaat 7 prosenttia viimevuotisesta

EU28-maiden kemikaalien tuotanto nousi keskimäärin jo vuonna 2010 takaisin samalle tasolle kuin se oli vuoden 2008 ensimmäisellä vuosipuol-

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	-10,0	10,7	0,5	1	2	2	0,8	2
Vientihinta	-12,3	-9,3	11,5	4	1	1	-3,8	2
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-5,0	8,8	-0,6	1,7	5,2	1,3	0,9	2,4
- Työpanos	-0,4	-0,8	-2,4	-0,9	-0,6	-1,0	-1,4	-0,8
- Työn tuottavuus	-4,6	9,6	1,8	2,6	5,8	2,4	2,4	3,2
- Pääomavaltuistuminen	0,8	0,6	2,7	0,9	0,9	1,3	1,2	1,1
- Kokonaistuottavuus	-5,4	9,0	-0,9	1,6	4,9	1,1	1,2	2,1

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
Muut palvelut
Tuonti
Muu panoskäyttö
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Kemianteollisuus
18,7 mrd. EUR

Sisäinen väliuotekäyttö

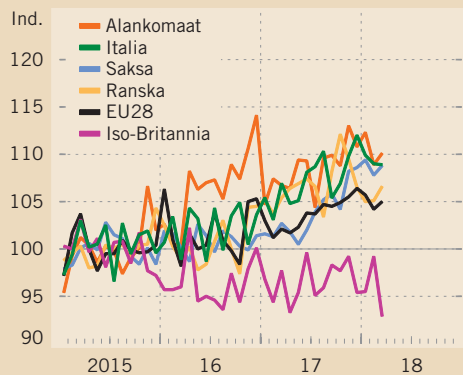
TUOTOS

Maatalous
Paperiteollisuus
Rakentaminen
Liikenne
Muut palvelut
Vienti
Kulutus
Muu käyttö

liskolla. Virossa ja Isossa-Britanniassa tuotanto oli kuitenkin vielä vuoden 2018 tammi-maaliskuussa huomattavasti pienempi kuin vuonna 2008. Myös Ruotsissa, Italiassa, Latviassa ja Portugalissa tuotantomäärä oli hieman pienempi. Euroopan unionissa kemikaalien tuotanto (ml. lääkeaineet) on ollut tasaissa kasvussa vuodesta 2014 lähtien. Vuoden 2018 tammi-maaliskuussa tuotantomäärä oli 13 prosenttia suurempi kuin vuoden 2008 vastaavana ajankohtana.

Kemian perusteollisuuden tuotantomäärät kasvoivat EU-maissa kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa keskimäärin 2,8 prosenttia vuodentakaisesta. Muun muassa Liettuassa, Latviassa, Virossa ja Saksassa tuotantomäärät ovat tänä vuonna nousseet selvästi keskimääräistä enem-

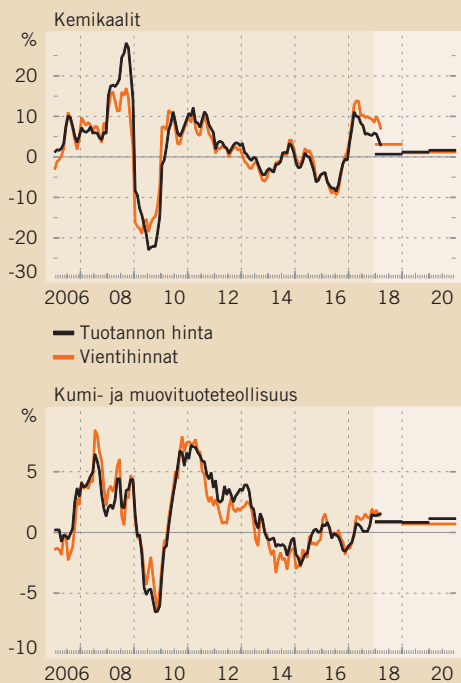
Kemikaalien tuotanto (ml. lääkeaineet), 2015=100, kausitas.

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/adfgh11

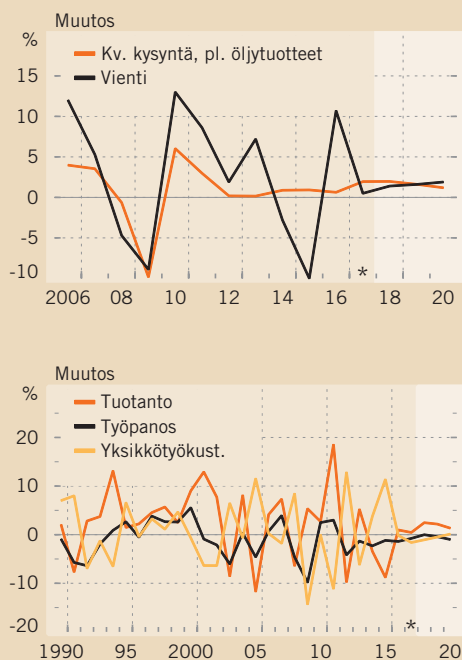
Hintojen muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/adfgh07

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli.

ETLA S18.1/adfgh01

män. Alankomaissa ja Italiassa kasvua kertyi tammi-maaliskuussa 4 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Isossa-Britanniassa tuotantomäärät jäivät edellisvuoden lukemiin, Ranskassa tuotanto lisääntyi vajaan prosentin.

Suurin osa alan Suomessa tuotetuista kemikaaleista myydään kotimaahan. Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Myös kaivosteollisuus käyttää kemikaaleja.

Suomessa kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo nousi kuluvin vuoden tammi-helmikuussa 4 prosenttia vuodentakaisesta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo väheni 16 prosenttia.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden (ml. lääkeaineet) vientimäärä supistui viime vuonna 2,8

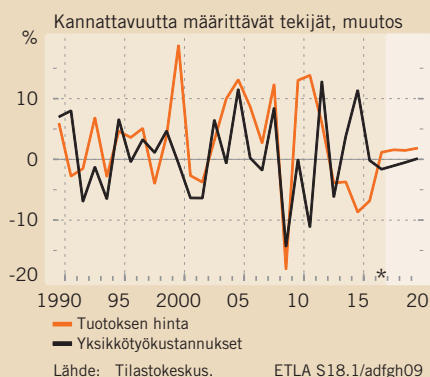
prosenttia edellisvuodesta. Alan viennin odotetaan kääntyvän prosentin kasvuun tänä vuonna. Ensi vuonna kasvutahti kiihtyy noin 2 prosenttiin. Tuotanto kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin. Vuonna 2019 tuotanto lisääntyy 3 prosenttia.

ÖLJYTUOTTEIDEN VALMISTUS

OECD-maissa öljyn kysyntä kasvaa selvästi vähemmän kuin muissa maissa

Öljytuotteiden viennin määrä kasvoi viime vuonna laskelmiemme mukaan runsaat 2 prosenttia. Arvioimme, että öljytuotteiden vienti lisääntyy tänä ja ensi vuonna runsaan prosentin. Tuotanto jää tänä vuonna edellisvuoden lukemiin, mutta kasvaa ensi vuonna 2 prosenttia.

Kannattavuus

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

Toimialan osuus Suomen¹⁾ %

teollisuuden jalostusarvosta	14,3
bruttokansantuotteesta	2,9
tavaraviennistä	19,7

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
Neste Oil Oyj	11 689,0	5 010
Kemira Oyj	2 363,3	4 800
Nokian Renkaat Oyj	1 391,2	4 430
Uponor Oyj	1 099,4	3 870
Orion Oyj	1 073,5	3 450

Vientiosuudet alueittain tammi–helmikuu 2018, %

Ruotsi	16,1	Eurooppa	75,5
Iso-Britannia	8,6	- EU28	64,1
Alankomaat	7,8	- Euroalue	32,6
Marokko	7,4	- EFTA	3,7
Saksa	6,5	Pohjois-Amerikka	6,0
Venäjä	6,2	Lähi- ja Keski-itä	7,3
Belgia	6,0	Afrikka	9,5
Yhdysvallat	5,8		
Tanska	3,4		
Norja	2,6		

Toimialalla tapahtuu ajoittain myös globaalia välityskauppaa. Välityskaupassa suomalainen yritys ostaa tavaran ulkomailta ja myy sen eteenpäin ulkomaille. Kauppa kirjataan kansantalouden tilinpidossa vientiin vaikka tavarat eivät ole kulkeneet Suomen kautta.

Öljytuotteiden viennistämme noin 90 prosenttia kuuluu toimialaluokkaan HN2710 maaöljyt ja bitumisista kivennäisistä saadut öljyt. Kyseisen tuoteryhmän koko maailman viennissä Suomi oli vuonna 2016 sijalla 26.

Maailman suurimmat raakaöljyn tuottajamaat olivat vuonna 2016 USA, Venäjä, Saudi-Arabia, Kanada, Irak ja Kiina. Vuonna 2014 koko maailmassa oli 752 öljynjalostamoa, joista 106 sijaitsi EU:ssa ja 3 Norjassa. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Alankomaissa.

EU28-maiden öljytuotteiden tuotanto oli vuoden 2018 tammi-maaliskuussa keskimäärin vielä 10 prosenttia alemmalla tasolla kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2008. Saksassa tuotanto oli 11 prosenttia pienempi, Ranskassa 31 prosenttia pienempi, Isossa-Britanniassa 30 prosenttia, Ita-

liassa 25 prosenttia ja Alankomaissa 10 prosenttia pienempi. Espanjassa tuotanto oli 6 prosenttia suurempi ja Ruotsissa 7 prosenttia suurempi kuin vuoden 2008 alussa. Ruotsissa oli tuotanto-episoddi huhtikuussa 2017. Öljytuotteiden valmistus nousi Ruotsissa kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa 6,5 prosenttia vuodentakaisesta.

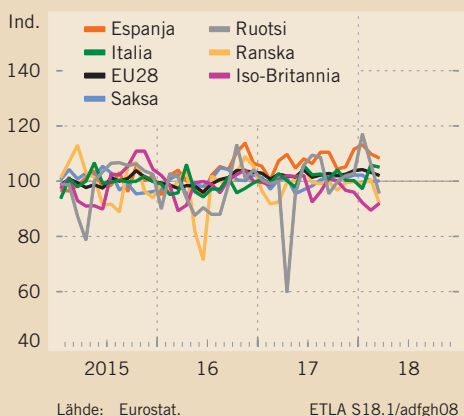
International Energy Agency arvioi kuluvan vuoden huhtikuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kasvaa 1,5 prosenttia vuonna 2018. OECD-maiden öljyn kysyntä lisääntyy 0,6 prosenttia tänä vuonna. Euroopan OECD-maiden kysyntä nousee 0,5 prosenttia ja Amerikan kysyntä kohoaa prosentin. OECD:hen kuuluvien Aasian maiden öljyn kysyntä vähenee 0,7 prosenttia. Muiden kuin OECD-maiden kysyntä kasvaa tänä vuonna 2,4 prosenttia. Aasiassa öljyn kysyntä lisääntyy 3,4 prosenttia ja Keski-idässä kysyntä nousee 1,8 prosenttia.

Kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia International Energy Agencyn mukaan. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Intia, Japani, Venäjä, Saudi-Arabia, Brasilia, Etelä-Korea, Saksa ja Kanada. Kiinassa kysyntä lisääntyy 3,6 prosenttia vuonna 2018.

Suomessa öljytuotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 22 prosenttia edellisvuodesta. Etlan arvion mukaan hinnat kohosivat tammi-helmikuussa keskimäärin vajaat 2 prosenttia vuodentakaisesta, ja alan vientimäärä kasvoi noin 20 prosenttia. Viennin kärkimaat olivat Ruotsi, Marokko, Iso-Britannia, Alankomaat, Belgia, Latvia, Tanska, Saksa, Venäjä ja Viro. Vienti väheni arvoltaan Alankomaihin, Venäjälle ja Viroon.

Täällä valmistetuista öljytuotteista kaasuoilyt (dieselöilyt) ja moottoribensiini ovat tärkeimmät vientituotteet. Tullin tilastojen mukaan kaasuoilyjen osuus toimialan viennin arvosta oli 48 prosenttia kuluvan vuoden tammi-helmikuussa. Moottoribensiinin (ml. lentobensiini) osuus oli 32 prosenttia.

**Öljytuotteiden tuotanto,
2015=100, kausitas.**

Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat tammi-helmikuussa Marokko, Ruotsi, Latvia, Ghana ja Iso-Britannia. Näiden maiden osuus kaasuöljyjen kokonaisviennin arvosta oli 90 prosenttia. Suomessa jalostetun moottoribensiinin (ml. lentobensiini) tärkeimmät vientimarkkinat olivat tammi-helmikuussa Iso-Britannia, Alankomaat, Ruotsi, Belgia ja Yhdysvallat. Niiden osuus bensiinin viennistä oli 96 prosenttia.

Rikittömien puhtaampien liikenteen polttoaineiden, erityisesti dieselin, kysyntä on kasvanut Euroopassa nopeasti. Länsi-Euroopassa diesel-autojen osuus uusista henkilöautoista oli 44,4 prosenttia vuonna 2017. Irlannissa, Luxemburgissa ja Portugalissa osuus on erityisen suuri. Eurooppa on maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina, sen osuus oli 51 prosenttia vuonna 2016. Pohjois-Amerikan osuus oli 16 prosenttia ja Etelä-Amerikan osuus 15 prosenttia. EU:ssa biodieselin suurimmat markkinat ovat toistaiseksi Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Espanjassa. Biopolttoaineiden käytön odotetaan lisääntyvän autoissa ja laivoissa kaikilla kehittyneillä markkinoilla.

Euroopan suurimmat biodieselin tuottajamaat olivat vuonna 2016 Ranska, Saksa, Italia ja Espanja. Suomessa Neste valmistaa uusiutuvaa NEXBTL-dieseliä, ja lisäksi UPM on käynnistänyt biodieselin tuotannon Lappeenrannassa. Kiinalainen Kaidi suunnittelee biodieseliä valmistavan jalostamon rakentamista Kemiin. Hankkeelle myönnettiin ympäristölupa huhtikuussa 2018. Toteutuessaan investoinnin suuruus olisi noin 900 miljoonaa euroa.

EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin tuotanto. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta. Yhdysvallat ja Brasilia dominoivat koko maailman biopolttoaineiden kysyntää ja tuotantoa.

EU:n parlamentin ja neuvoston RES-direktiivissä, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä, on asetettu kansalliset tavoitteet jokaiselle jäsenvaltiolle. Suomen ta-

voitteena on, että 38 prosenttia energian loppukulutuksesta vuonna 2020 on uusiutuvaa energiaa.

EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukaan uusiutuvan energian osuuden energian loppukulutuksesta tulisi olla 20 prosenttia ja liikenteen energiankäytössä 10 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.

Suomen valtion tavoite on, että osuus liikenteen energian loppukulutuksesta olisi 20 prosenttia vuonna 2020 ja 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Yhdysvaltojen tavoite on 20 prosenttia vuoteen 2022 mennessä.

KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

Kumi- ja muovituotteiden viennin kasvuvauhti on hidastumassa

Kumi- ja muovituotteiden valmistus lisääntyi EU-maissa tammi-maaliskuussa 3 prosenttia vuodentakaisesta. EU28-maiden tuotanto on noin prosentin suurempi kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa.

Suomessa tuotanto kasvaa 3 prosenttia tänä vuonna ja runsaat 2 prosenttia ensi vuonna. Kumi- ja muovituotteiden vienti kääntyi viime vuonna 6 prosentin kasvuun. Tänä vuonna kasvua kertyy 3 prosenttia, ja ensi vuonna alan vienti kasvaa vajaat 2 prosenttia.

Kumi- ja muovituotteiden viennin arvo nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 7 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Vientimäärä kasvoi vajaat 5 prosenttia. Kumi- ja muovituotteiden viennistä runsaat 70 prosenttia on muovituotteiden vientiä.

Suomen kumituotteiden tuotannosta noin kaksi kolmasosaa menee vientiin. Tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Kumi- tuotteiden vienti kasvoi tammi-helmikuussa 4 prosenttia vuodentakaisesta. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä oli lähes kolme neljäsosaa. Tammi-helmikuussa uusien kumirenkaiden vienti nousi arvoltaan 3 prosenttia vuodentakaisesta. Saksa, Ruotsi ja Norja olivat

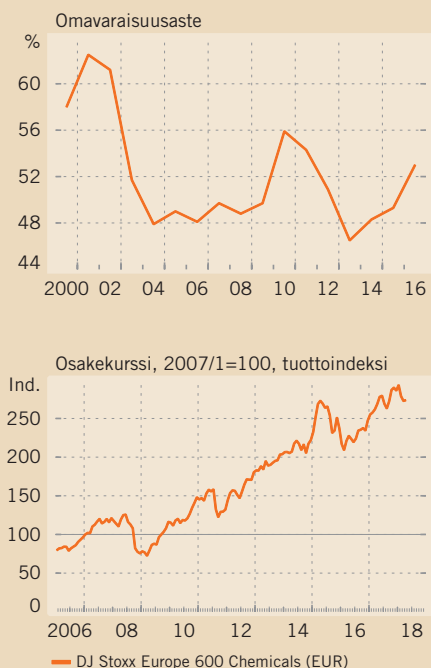
tärkeimmät vientimaat. Vienti Venäjälle oli vahvassa kasvussa.

Euroopan osuus koko maailman muovien tuotannosta oli PlasticsEurope-järjestön mukaan 19 prosenttia vuonna 2016. Kiinan osuus oli 29 prosenttia, Japanin 4 prosenttia ja muun Aasian 17 prosenttia. Saksan, Italian, Ranskan, Espanjan, Ison-Britannian ja Puolan yhteenlaskettu kysyntä oli vuonna 2016 70 prosenttia koko Euroopan muovien kysynnästä.

Muoviteollisuuden kysynnästä Euroopassa 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, 10 prosenttia autoteollisuuteen, runsaat 6 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja runsaat 3 prosenttia maatalouteen.

Suomen muovituotteiden vienti nousi tammi-helmikuussa arvoltaan 8 prosenttia edellisvuodesta. Muovilaattojen, -levyjen, -putkien ja -profiilien osuus muovituotteiden viennistä oli 56 prosenttia. Muovipakkausten osuus viennistä oli 6 prosenttia ja rakennusmuovien osuus vajaat 9 prosenttia.

Omavaraisuusaste ja osakekurssi

Elintarviketeollisuus

PUOLASSA ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUKSEN VAHVA KASVU JATKUU

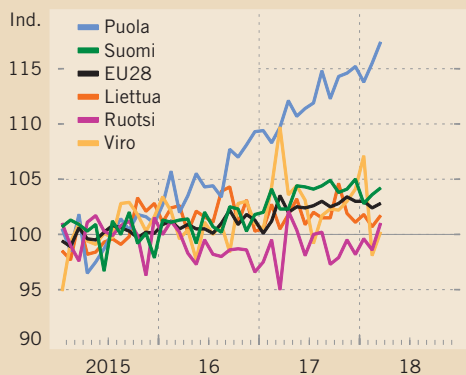
Elintarviketeollisuus on liikevaihdoltaan suurin ja eniten työllistävä teollisuudenala EU:ssa. Työntekijöitä on noin 4,24 miljoonaa. Tehdasteollisuuden toimialoista elintarviketeollisuus on suurin työllistäjä Belgiassa, Kroatiaassa, Ranskassa, Kreikassa, Unkarissa, Irlannissa, Latviassa, Liettuaassa, Alankomaissa, Puolassa, Portugalissa, Romaniassa, Espanjassa ja Isossa-Britanniassa. Toimialan työn tuottavuus on EU:ssa keskimäärin matalampi kuin muilla tehdasteollisuuden toimialoilla. Yrityksiä on noin 289 000, joista vajaat puolet on pieniä ja keskisuuria. Suomessa elintarviketeollisuus työllistää noin 38 000 henkilöä. Yrityksistä noin 65 prosenttia työllistää vain 1–5 henkilöä.

EU-maiden elintarviketeollisuuden tuotanto laski vain vähän vuonna 2009 verrattuna muihin teollisuuden toimialoihin ja se nousi jo vuonna 2011 takaisin vanhoihin lukemiin. Vuosina 2012–2013

tuotantomäärät alenivat väliaikaisesti jonkin verran. Vuoden 2018 tammi-maaliskuussa EU-maiden tuotanto oli 3,1 prosenttia suurempi kuin vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Euroalueella vastaava luku oli 1,1 prosenttia, Puolassa 42 prosenttia ja Romaniassa 28 prosenttia.

Suomessa ja Alankomaissa alan tuotanto väheni tuntuvasti vuosina 2014–2015 Venäjän tuontikiellon seurauksena. Ruotsissa elintarvikkeiden valmistus on trendinomaisesti vähentynyt jo vuodesta 2010 lähtien kansainvälisten fuusioiden seurauksena. Vastaavasti Liettuan tuotanto lähti samana vuonna voimakkaaseen nousuun, mut-

Elintarviketeollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas.

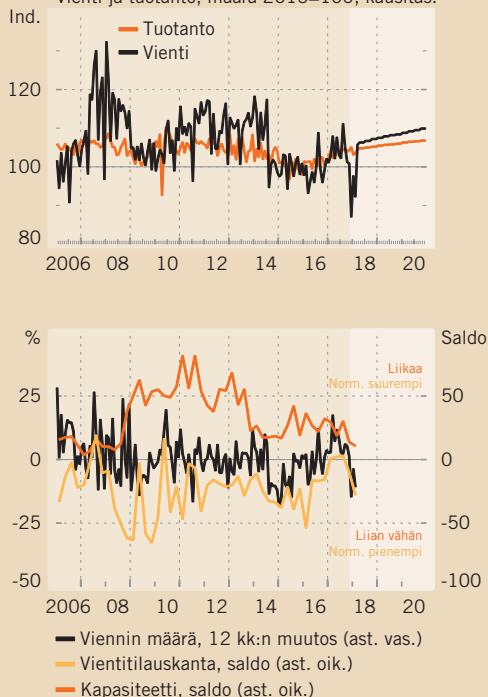

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/ada08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2015=100, kausitas.

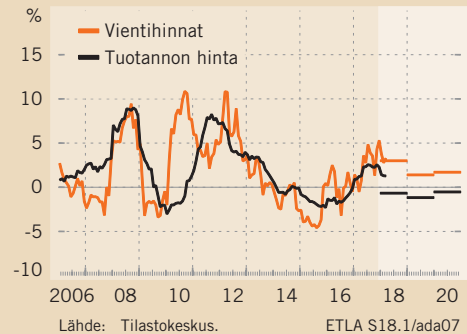
Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S18.1/ada02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

ta nyt kasvu on pysähtynyt. Puolan elintarvikkeiden tuotannon kasvu on viime vuosina ollut hyvin vahvaa. Kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa tuotanto lisääntyi 5,9 prosenttia vuodentakaisesta. Virossa kasvu-ura katkesi vuonna 2015. Kuluvaan vuoden tammi-maaliskuussa tuotanto supistui kausitasoitettuna 2,9 prosenttia vuodentakaisesta. Suomessa elintarviketeollisuuden tuotanto lisääntyi 0,7 prosenttia. Suurin osa alan tuotannosta jää kotimaahan.

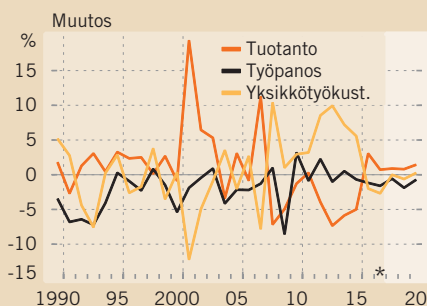
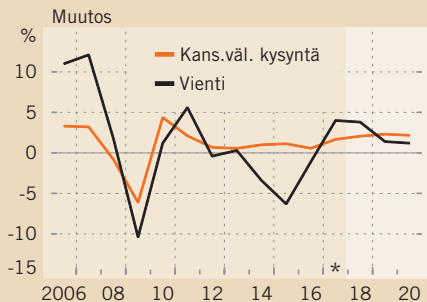
Romaniassa elintarvikkeiden valmistus on lisääntynyt huomattavasti vuodesta 2012 lähtien. Tammi-maaliskuussa kasvua kertyi 6,1 prosenttia vuodentakaisesta. Tanskassa ja Belgiassa tuotantomäärät ovat selvästi lisääntyneet viime vuosien aikana. Italiassa tuotanto kääntyi noususuuntaan vuonna 2016, ja kuluvaan vuoden tammi-maalis-

kuussa kasvua kertyi 3,5 prosenttia vuodentakaisesta. Latviassa ja Ranskassa elintarvikkeiden valmistus jäi viime vuoden lukemiin.

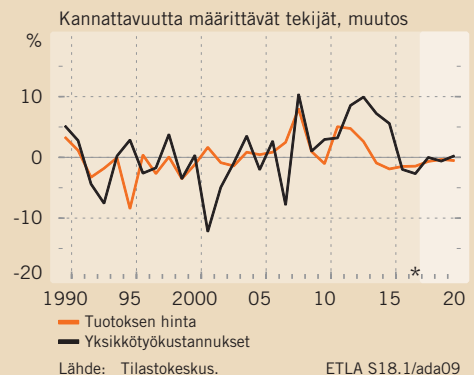
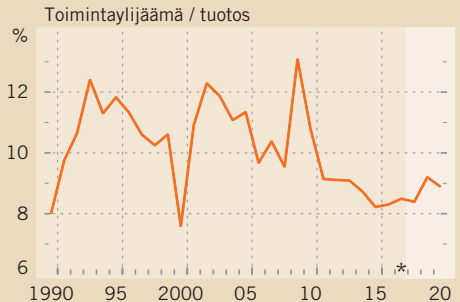
Hintojen muutos

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

Etlan maaliskuussa tehdyn ennusteen mukaan tuotanto kotimaassa kasvaa noin 3 prosenttia tänä vuonna ja prosentin ensi vuonna.

Saksa, Alankomaat ja Ranska ovat elintarvikkeiden suurimmat viejämaat. Kolme neljäsosaa alan viennistä suuntautuu muihin EU-maihin. Iso-Britannia

on EU27-maiden suurin elintarvikkeiden kauppakumppani. Maa oli Saksan ja Irlannin tärkein elintarvikeviennin kohdemaana vuonna 2016 ja Puolan toiseksi tärkein kohdemaana. Britannian osuus Irlannin koko elintarviketeollisuuden viennistä oli 35 prosenttia vuonna 2016, Saksan viennistä 6,6 prosenttia ja Puolan viennistä 9,4 prosenttia. Bri-

Keskeiset tunnusluvut

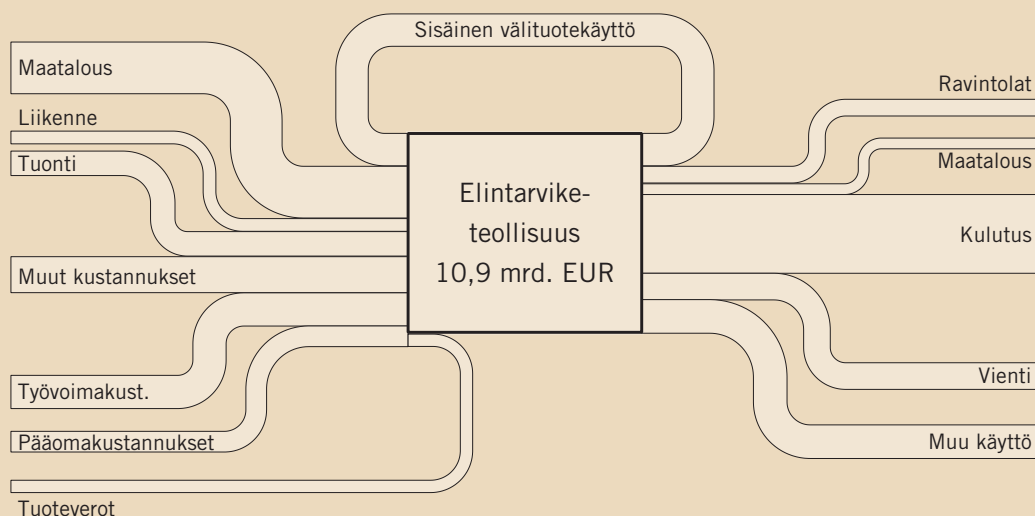
	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	-6,3	-1,1	4,0	4	1	1	-1,4	2
Vientihinta	-3,2	0,3	2,7	3	1	2	0,0	2
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	-3,6	3,5	0,9	2,5	1,4	1,4	-2,3	1,6
- Työpanos	-1,0	-0,9	-1,6	-1,1	-0,9	-0,7	-0,8	-0,9
- Työn tuottavuus	-2,6	4,4	2,6	3,7	2,3	2,2	-1,5	2,5
- Pääomavaltuistuminen	0,2	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
- Kokonaistuottavuus	-2,8	4,2	2,1	3,6	2,3	2,2	-1,6	2,4

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

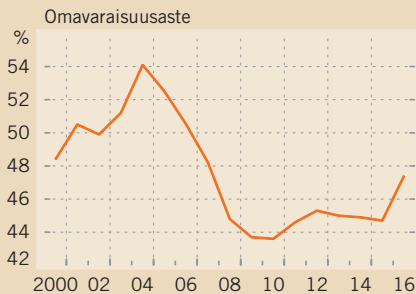
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13a

tannia on Alankomaiden, Ranskan, Tanskan ja Kreikan kolmanneksi tärkein kohdema. Britannian osuus kolmen ensin mainitun maan viennistä oli noin 10 prosenttia ja Kreikan viennistä 8 prosenttia. Italialle, Belgialle ja Espanjalle Britannia on elintarvikeviennin neljänneksi tärkein kohdema. Italian elintarvikkeiden viennistä Britannian osuus oli 9 prosenttia, Belgian viennistä 7,9 prosenttia ja Espanjan viennistä 6,5 prosenttia. EU27-maiden elintarvikkeiden vienti Britanniaan on kaikissa tuoteryhmissä, alkoholijuomia lukuun ottamatta, suurempi kuin tuonti sieltä.

Suomessa, Ruotsissa, Ranskassa, Italiassa ja Belgiassa 15 prosenttia kulutusmenoista käytettiin ruoan ja juomien ostamiseen vuonna 2015. Saksassa ja Irlannissa osuus oli 12 prosenttia, Virossa 27 prosenttia, Latviassa 24 prosenttia ja Liettuassa 28 prosenttia.

Omaraisisuusaste ja osakekurssi

Lähteet: Tilastokeskus, Bloomberg. ETLA S18.1/ada10

ELINTARVIKKEIDEN TUONNIN ARVO ON KASVANUT NOPEAMMIN KUIN VIENNIN ARVO

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo on viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajan kasvanut huomattavasti nopeammin kuin viennin arvo. Tällä myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on noin 20 prosenttia. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Ruotsista, Tanskasta, Alankomaista ja Ranskasta.

Elintarviketeollisuuden osuus kaikkien teollisuustoimialojen tuotoksesta on Suomessa alle kymmenen prosenttia. Kolme suurinta alaa ovat li-

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	6,9
bruttokansantuotteesta	1,4
tavaraviennistä	2,4

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto, milj. e	Henkilöstö
HKScan Oyj	1 872,9	7 320
Valio Oy	1 637,7	4 100
Oy Karl Fazer Ab	1 603,5	13 300
Atria Oyj	1 351,8	4 320
Paulig Group Oy	916,9	1 900

Vientiosuudet alueittain tammi–helmikuu 2018, %

Ruotsi	25,9	Eurooppa	81,7
Viro	9,1	- EU28	70,8
Venäjä	6,4	- Euroalue	33,3
Ranska	5,8	- EFTA	3,8
Tanska	5,4	Pohjois-Amerikka	2,2
Saksa	3,9	Lähi- ja Keski-itä	2,7
Kiina	3,7	Kaukoit	10,2
Puola	3,6	Oseania	1,4
Alankomaat	3,1		
Norja	2,7		

hanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateollisuus. Runsas puolet tuotannon bruttoarvosta muodostuu näillä aloilla. Noin 15 prosenttia elintarviketeollisuuden tuotannosta menee vientiin.

Alan tuottavuus pysyi vakaana vuosina 2008–2011, minkä jälkeen tuottavuus kääntyi laskuun. Vuonna 2016 tuottavuus kuitenkin koheni hie-
man. Vuodesta 2011 arvonlisäys on pienentynyt vuosi vuodelta, mutta vuonna 2016 se nousi hie-
man. Työllisyys on pysynyt suhteellisen vakaana vuoden 2012 jälkeen.

VENÄJÄN ASETTAMAA ELINTARVIKKEIDEN TUONTIKIELTOA ON JATKETTU VUODEN 2018 LOPPUUN SAAKKA

Venäjän elokuussa 2014 asettamaa elintarvikkeiden tuontikieltoa on edelleen jatkettu vuoden 2018 loppuun saakka. Tuontikielto koskee EU-maita, Yhdysvaltoja, Kanadaa, Australiaa ja Norjaa. Sen piiriin kuuluvat muun muassa maito ja maitotuotteet.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) vajaa kolmannes suuntautui pitkään Venäjälle, viidennes Ruotsiin ja vajaat kymmenesosa Viroon. Venäjä, Ranska ja Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvikemarkkinat.

Vuonna 2017 Venäjän osuus elintarviketeollisuuden viennistä oli enää 7,2 prosenttia. Ruotsi oli elintarviketeollisuuden tärkein vientimaa ja toiseksi tärkein vientimaa oli Viro.

Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko Suomen elintarviketeollisuuden viennistä oli 37 prosenttia vuonna 2013 ennen Venäjän tuontikieltoa. Vuonna 2016 osuus oli laskenut 28 prosenttiin, mutta se nousi viime vuonna 30 prosenttiin.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle maitotaloustuotteiden ja juuston osuus oli 60 prosenttia vuonna 2013 ja vielä 53 prosenttia vuonna 2014. Vuonna 2016 osuus oli vain 0,1 prosenttia ja vuonna 2017 0,6 prosenttia.

ELINTARVIKETEOLLISUUDEN VIENTI JÄI HEIKOKSI TAMMI-HELMIKUUN AIKANA

Koko elintarviketeollisuuden viennin arvo laski kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 4 prosenttia edellisvuodesta. Toimialan vientihinnat nousivat keskimäärin runsaat 3 prosenttia vuodentakaisesta, ja vientimäärä väheni 7 prosenttia.

Elintarvikkeiden osuus koko toimialan viennin arvosta oli tammi-helmikuussa 87 prosenttia ja juomien 13 prosenttia. Elintarvikkeiden vienti väheni arvoltaan 4 prosenttia vuodentakaisesta, ja juomien vienti laski 5 prosenttia.

Elintarvikkeiden vienti lisääntyi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan vain Eurooppaan, Afrikkaan ja Etelä-Amerikkaan. Euroopan osuus oli 82 prosenttia. Tärkeimmistä vientimaista toimitukset vähenivät arvoltaan Alankomaihin, Belgiaan ja Etelä-Koreaan. Juomien vienti lisääntyi arvoltaan vain Lähi- ja Keski-itään, Väli-Amerikkaan ja Oseaniaan. Juomista 82 prosenttia vietiin Eurooppaan. Juomien vienti Viroon, Venäjälle, Tanskaan, Norjaan, Saksaan ja Yhdysvaltoihin väheni vuodentakaisesta.

Suomen teollisten elintarvikkeiden vienti Venäjälle lisääntyi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan 9 prosenttia viimevuotisesta. Juomien vienti väheni 4 prosenttia. Mausteiden ja maustekastikkeiden osuus Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle oli kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 13 prosenttia. Näkkileipien ja keksien osuus oli 11 prosenttia ja myllytuotteiden runsaat 10 prosenttia. Kaakaon, suklaan ja makeisten osuus oli 10 prosenttia, valmistetun kotieläinrehun osuus 7 prosenttia ja tislattujen alkoholijuomien vajaat 7 prosenttia.

Elintarviketuotteiden vienti Ruotsiin nousi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa arvoltaan 12 prosenttia edellisvuodesta ja juomien lisääntyi 20 prosenttia. Eniten Ruotsiin viedään maitotaloustuotteita ja juustoa, niiden osuus oli runsas kolmannes tammi-helmikuussa. Kaakaota, suklaata ja makeisia sekä jalostettua ja säilöttyä lihaa viedään myös paljon.

Viroon vietiin tammi-helmikuussa arvoltaan 15 prosenttia edellisvuotista enemmän elintarvikkeita, mutta peräti 33 prosenttia vähemmän juomia. Suomesta Viroon vietiin eniten jalostettua ja säilöttyä kalaa, jalostettua teetä ja kahvia, jalostettua ja säilöttyä lihaa, tislattuja alkoholijuomia sekä kaakaota, suklaata ja makeisia.

Arvioimme maaliskuussa, että elintarviketeollisuuden viennin määrä kasvaa tänä vuonna 4 prosenttia. Ensi vuonna kasvuvauhdin arvioidaan hidastuvan noin prosenttiin.

Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus

TEVANAKE-TUOTTEIDEN TUOTANNON KASVU OLI VAHVAA LIETTUASSA TAMMI-MAALISKUSSA

EU-maista Italia on ylivoimaisesti suurin tekstiilien ja vaatteiden tuottajamaa. EU:n koko vaate-tuotannosta 42 prosenttia valmistetaan Italiassa. Euroopassa valmistetuista teknisistä tekstiileistä 25 prosenttia tuotetaan Saksassa. Euroopan matoista kolmasosa tehdään Belgiassa. Suomen osuus EU-maiden tuotannosta on hyvin pieni.

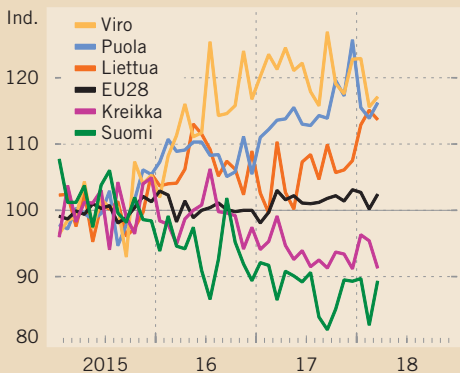
Tevanake-teollisuuden tuotanto oli EU-maissa vuoden 2018 tammi-maaliskuussa keskimäärin 25 prosenttia pienempi kuin vuoden 2008 vastaavana ajanjaksona. Kreikan tuotantomäärä on enää vajaa kolmasosa verrattuna siihen mitä se oli vuoden 2008 tammi-maaliskuussa. Tuotanto Virossa oli kuitenkin 8 prosenttia suurempi, Liettuassa 29 prosenttia ja Puolassa 34 prosenttia suurempi.

Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa tuotantomäärä EU28-maissa nousi 1,5 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien tuotanto lisääntyi 2,1

prosenttia ja nahka- ja kenkätuotteiden kasvoi 2,2 prosenttia, mutta vaatteiden valmistus väheni prosentin. Tevanake-tuotteiden valmistus kasvoi Liettuassa 9,3 prosenttia, Tsekin tasavallassa 4,7 prosenttia ja Alankomaissa 4 prosenttia.

Suomessa tevanake-alan tuotanto on vähentynyt tuntuvasti viime vuosina verrattuna EU-maihin keskimäärin. Tammi-maaliskuussa 2018 tuotantomäärä Suomessa oli 44 prosenttia pienempi kuin tammi-maaliskuussa vuonna 2008. Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan tuotanto supistui kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä runsaat 3 prosenttia vuodentakaisesta.

Tevanake-teollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas.

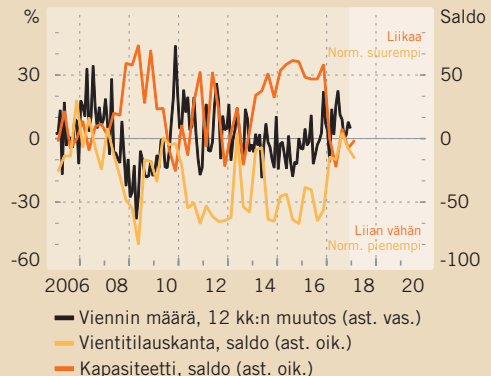

Lähde: Eurostat.

ETLA S18.1/adbc08

Vienti, tuotanto ja tilaukset

Vienti ja tuotanto, määrä 2015=100, kausitas.

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA S18.1/adbc02
Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto.

Tekstiilien valmistus kuitenkin lisääntyi 17 prosenttia, mutta vaatteiden valmistus supistui 25 prosenttia. Nahan ja nahkatuotteiden valmistus väheni 8 prosenttia edellisvuodesta.

Vuonna 2016 Euroopan unionin tärkeimmät tekstiilialan viennin kohdemaat olivat Yhdysvallat, Kiina, Turkki, Marokko ja Sveitsi. Vaatetusalan

tärkeimmät vientimaat olivat Sveitsi, Yhdysvallat, Venäjä, Hongkong ja Japani.

Suomalaisen vaatetusteollisuuden tuotannosta vain noin kymmenesosa on Suomessa. Kotimaisia tavaramerkkejä tuotetaan muun muassa Virossa ja Kauko-idässä, koska palkat ovat siellä huomattavasti matalammat kuin Suomessa.

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Vienti	-8,8	1,0	6,8	3	2	2	-0,6	2
Vientihinta	0,7	-0,2	0,1	-1	1	1	0,2	0
<i>Tuottavuuden osatekijät</i>								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,0	3,1	1,9	3,3	2,1	1,8	-2,9	2,0
- Työpanos	-0,7	-0,7	-1,1	-1,2	-1,0	-1,4	-4,3	-1,4
- Työn tuottavuus	0,7	3,9	3,0	4,6	3,1	3,3	1,5	3,5
- Pääomavaltuistuminen	-2,2	-2,0	1,5	2,1	2,1	2,3	-0,4	2,2
- Kokonaistuottavuus	2,9	6,0	1,5	2,4	1,0	1,0	2,0	1,3

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Tevanake-teollisuuden hyödykevirrat vuonna 2016

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13b

Tekstiili- ja vaatealan liiketoiminta on tänä päivänä globaalia toimintaa. Puuvilla, jota käytetään vaateen valmistuksessa, voi esimerkiksi olla peräisin Turkista, itse kangas kudotaan esimerkiksi

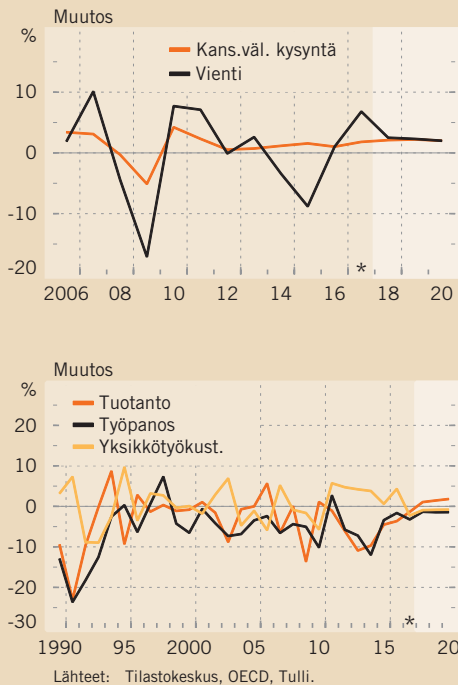
Portugalissa, tuotteen suunnittelu, malliompelu ja leikkaus tehdään Suomessa ja lopulta vaateen kappaleet viedään Viroon, missä ne ommellaan. Tämän jälkeen valmis tuote lähetetään suoraan esimerkiksi Ruotsiin jälleenmyyjälle tai Suomeen logistiikkakeskukseen, josta se viedään ulkomaille. Lukuisat vapaakauppasopimukset helpottavat tänä päivänä kansainvälistä kauppaa.

Suomen tevanake-tuonnista 31 prosenttia tuli vuonna 2016 Kiinasta, 7 prosenttia Bangladeshista, vajaat 6 prosenttia Saksasta, 6 prosenttia Ruotsista ja 5 prosenttia Turkista. Valtaosa tuonnista Kiinasta on vaatteita. Bangladeshista ja Ruotsista tuodaan lähinnä vaatteita, Saksasta sekä vaatteita, teknisiä tekstiilejä että materiaaleja ja Turkista sekä vaatteita että sisustustekstiilejä.

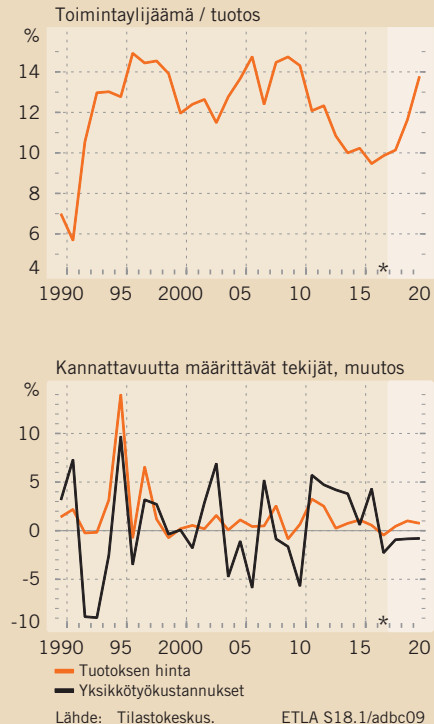
Hintojen muutos

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kannattavuus

EU28-maiden tekstiilialan työllisyys nousi 2,1 prosenttia vuonna 2017. Vaatetusalan työllisyys väheni 2,2 prosenttia. EU-maista Bulgaria, Portugali, Liettua, Romania, Viro ja Italia ovat asukasta kohti alan suurimmat työllistäjät.

Tekstiili- ja vaatealan yritysten henkilöstö on tasaisesti vähentynyt Suomessa viimeisten 20 vuoden aikana. Tekstiilien ja vaatteiden valmistuksessa työskenteli Suomessa 4 700 henkilöä vuonna 2016, näistä 57 prosenttia vaatteiden valmistuksessa ja 43 prosenttia tekstiilien valmistuksessa.

Vuonna 2016 alalla oli noin 670 yritystä, joista 52 prosenttia tekstiilien valmistuksessa ja 48 prosenttia vaatteiden valmistuksessa. Liikevaihdosta 39 prosenttia tuli tekstiilien valmistuksesta ja 61 prosenttia vaatteiden valmistuksesta.

Suomessa tekstiili- ja vaatetusala on hyvin pien-yritysvaltainen. Vain noin 12 prosenttia yrityksistä työllisti yli 10 henkeä vuonna 2015. Näiden yri-

tysten osuus alan koko liikevaihdosta oli lähes 70 prosenttia.

VAATTEIDEN VIENTI ALANKOMAIHIIN OLI ARVOLTAAN ERI-TYISEN KOVASSA KASVUSSA KULUVAN VUODEN ALUSSA

Tevanake-teollisuuden tuotannosta suurin osa menee vientiin. Ruotsiin meni kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 20 prosenttia, Saksaan vajaat 12 prosenttia ja Viroon 9 prosenttia alan viennistä.

Korkea tullitaso, erilaiset standardit ja hyväksyntämenettelyt sekä rajoitukset julkisissa hankinnoissa vaikeuttavat alan suomalaisyritysten vientiä EU:n ulkopuolelle. Eniten kaupan esteitä on kohdattu Venäjällä ja Kiinassa.

Tevanake-tuotteita vietiin Suomesta kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 114 miljoonan euron arvosta, eli 10 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Tekstiilien viennin arvo oli 45 miljoonaa euroa, vaatteiden (ml. turkisvaatteet ja -tuotteet) 44 miljoonaa euroa ja nahkan ja nahkatuotteiden 24 miljoonaa euroa.

Tekstiilien vienti lisääntyi tammi-helmikuussa arvoltaan 9 prosenttia vuodentakaisesta. Tekstiilien vientihinnat laskivat keskimäärin runsaat 2 prosenttia, ja vientimäärä kasvoi 12 prosenttia.

Vienti Eurooppaan kasvoi arvoltaan 21 prosenttia, sen osuus oli 75 prosenttia koko Suomen tekstii-

Toimialan tärkeimmät tuotteet ovat turkisnahat, lasikuitutuotteet, kuitukankaat sekä sairaala- ja hygieniatekstiilit.

Toimialan osuus Suomen ¹⁾	%
teollisuuden jalostusarvosta	1,0
bruttokansantuotteesta	0,2
tavaraviennistä	1,3

¹⁾ Käyvin hinnoin vuonna 2016.

Vientiosuudet alueittain tammi-helmikuu 2018, %

Ruotsi	20,3	Eurooppa	86,1
Saksa	11,5	- EU28	73,3
Viro	9,2	- Euroalue	42,7
Venäjä	6,8	- EFTA	4,4
Alankomaat	6,4	Pohjois-Amerikka	4,4
Yhdysvallat	3,9	Kaukoit	6,8
Puola	3,5		
Norja	3,4		
Iso-Britannia	3,1		
Ranska	2,9		

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/adbc10

liviennistä. Vienti Aasiaan sen sijaan väheni arvoltaan 10 prosenttia, sen osuus oli vajaat 12 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan laskivat 33 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaat 9 prosenttia.

Tekstiilien viennistämme Saksan osuus oli tammi-helmikuussa vajaat 12 prosenttia, Ruotsin runsaat 8 prosenttia, Yhdysvaltojen 8, Viron vajaat 8 ja Puolan 7 prosenttia. Tekstiilien vienti Puolaan ja Alankomaihin nousi tuntuvasti. Alan vienti Yhdysvaltoihin ja Kiinaan supistui selvästi viimevuotisesta.

Vaatteiden ja turkisten viennin arvo nousi tammi-helmikuussa 13 prosenttia viimevuotisesta. Vaatteiden vientihinnat laskivat keskimäärin vajaat 2 prosenttia, ja vientimäärä kasvoi vajaat 15 prosenttia.

Vienti Eurooppaan lisääntyi 14 prosenttia vuodentakaisesta ja sen osuus alan viennistä oli 94 prosenttia. Aasian (pl. Keski- ja Lähi-itä) osuus oli vajaat 3 prosenttia. Vienti sinne jäi edellisvuoden lukemiin. Pohjois-Amerikan osuus oli vajaat 2 prosenttia, toimitukset alueelle lisääntyivät 4 prosenttia.

Vaatteiden ja turkisten viennistämme Ruotsin osuus oli 19 prosenttia, Saksan 15, Alankomaiden 13, Viron 12 ja Venäjän vajaat 9 prosenttia. Vienti Alankomaihin oli erityisen kovassa kasvussa. Myös vienti Viroon ja Latviaan oli vahvassa kasvussa. Vienti Ruotsiin, Saksaan ja Venäjälle oli laskussa.

Nahan ja nahkatuotteiden viennin arvo kohosi kuluvan vuoden tammi-helmikuussa 9 prosenttia edellisvuodesta. Tärkein markkina-alue oli Eurooppa 92 prosentin osuudella. Vienti Euroopan maihin kasvoi arvoltaan 15 prosenttia. Vienti Aasiaan supistui 35 prosenttia, ja alueen osuus oli vajaat 6 prosenttia. Toimitukset Pohjois-Amerikkaan vähenivät 4 prosenttia, ja niiden osuus oli runsas prosentti.

Nahan ja nahkatuotteiden viennistämme Ruotsin osuus oli 44 prosenttia, Viron runsaat 7 prosenttia, Norjan vajaat 7, Saksan 5 ja Venäjän 4 prosenttia. Toimitukset Venäjälle ja Japaniin vähenivät tuntuvasti viimevuotisesta. Vienti Ruotsiin, Viroon ja Saksaan oli vahvassa kasvussa.

ALAN SUHDANNENÄKYMÄT OVAT MELKO HYVÄT

Elinkeinoelämän keskusliiton toukokuussa julkaiseman suhdannebarometrin mukaan teollisuuden suhdannenäkymät jatkuvat melko hyvinä. Suhdanne tilanne on tällä hetkellä keskimääräistä tasoa. Tilauskanta on kuitenkin hieman supistunut. Henkilöstön määrän odotetaan hieman kasvavan.

Etla arvioi maaliskuussa, että tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuden viennin määrä kasvaa 3 prosenttia tänä vuonna ja 2 prosenttia ensi vuonna. Tevanake-teollisuuden tuotos kääntyy tänä vuonna 5 prosentin kasvuun ja kasvaa noin 2 prosenttia ensi vuonna.

Rakentaminen

UUDISRAKENTAMISEN KASVU HIDASTUI TUNTUVASTI VIIME VUONNA

Rakennustuotannon kolme vuotta kestänyt vahva kasvuvaihe laantui viime vuonna kaikissa rakennustyypeissä. Uudisrakentamisen kasvuvauhti puolittui edellisvuodesta noin 8 prosenttiin sekä asunto- että muussa talonrakentamisessa. Maa- ja vesirakentaminen laajeni viime vuonna noin 3 prosenttia, ja sen kasvunopeus hidastui hieman talonrakentamista enemmän. Korjausrakentamisen arvioidaan kasvaneen viime vuonna 2 prosenttia. Koko rakentamisen kasvu vaimeni 5,5 prosentista 4,5 prosenttiin.

Talonrakentamisen aloitus- ja lupatiedot ennakoiivat uudisrakentamisen kasvavan tänä vuonna runsaat 4 prosenttia. Uusien asuntojen sekä liike- ja kaupakeskusten rakentaminen jatkuu vilkkaana, ja suurimmat hankkeet ovat useampivuotisia. Julkisia palvelurakennuksia valmistuu viime vuoden verran. Teollisuuden suuren investointiperinnön takia alan rakentaminen supistuu tänä vuonna pari prosenttia. Uudisrakentamisen kasvun vetämänä maa- ja vesirakentaminen laajenee niin, että koko rakentamisen arvonlisäyksen arvioidaan kasvavan tänä vuonna 3,5 prosenttia.

Osakekurssit

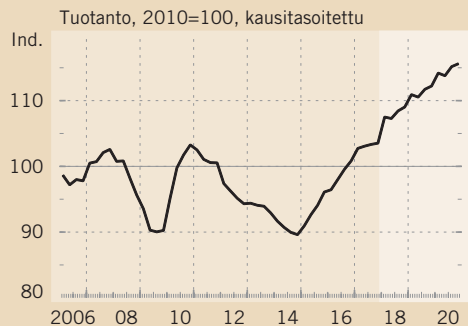
2007/1=100, tuottoindeksit

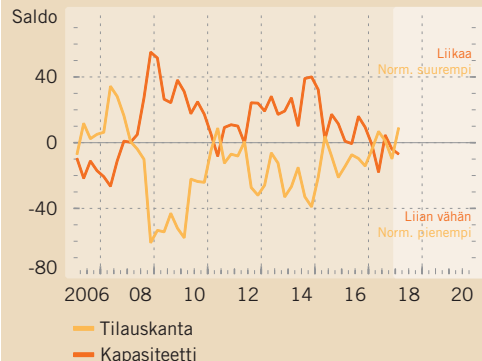
Lähde: Bloomberg.

ETLA S18.1/af05

Tuotanto ja tilaukset

Tuotannon muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

Lähteet: Elinkeinoelämän keskusliitto, Tilastokeskus.

ETLA S18.1/af01

USEITA SUURIA RAKENNUSURAKOITA KÄYNNISSÄ

Rakentamisen suhdannenäkymä vuodelle 2019 on hyvä mm. matalan korkotason ja verraten vahvan viennin ja yksityisen kulutuksen kasvun ansiosta. Asuntojen ja liike-elämän talonrakentamista vauhdittavat jatkossakin suurimpien kaupunkien käynnistämät aluerakennushankkeet. Teollisuuden rakentamista lisäävät mm. uudet voimalaitoshankkeet. Liikenteen toimialalla käynnistyy

uusia suuria julkisrahoitteisia väyläprojekteja. Ensi vuonna koko rakentamisen arvioidaan kasvavan 3 prosenttia.

Rakentamisen vahva kasvu on lisännyt merkittävästi alan yritysten investointeja ja työpanoksen kysyntää. Viime vuonna rakentamisen työpanos työtunteina mitattuna kohosi 3 prosenttia ja työpaikat lisääntyivät 5 prosenttia. Ennustejaksolla

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	3,3	5,6	4,5	3,6	3,1	3,0	1,6	3,0
- Työpanos	1,7	4,9	2,8	3,0	2,5	1,9	1,1	2,0
- Työn tuottavuus	1,5	0,7	1,7	0,6	0,6	1,1	0,4	1,0
- Pääomavaltaituminen	-0,4	-1,2	-0,4	-0,4	-0,1	0,1	-0,1	0,0
- Kokonaistuottavuus	1,9	1,9	2,1	1,0	0,7	1,0	0,5	1,0

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2016**PANOSKÄYTTÖ**

Liikenne
Rakennusaineteoll.
Metallituoteteoll.
Puuteollisuus
Tuonti
Muu teollisuus
Muut palvelut
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Rakentaminen
32,7 mrd. EUR

TUOTOS

Asuntojen omistus

Investoinnit

Kulutus

Muu käyttö

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13o

rakennustuotannon kasvu hidastuu keskimäärin 3 prosenttiin, ja alan matala tuottavuus huomioiden työllisyys ja työpanos kohoavat noin 2 prosentin vuosivauhtia.

RAKENTAMISEN KANNATTAVUUS PARANTUNUT

Rakentamisen kannattavuus (toimintaylijäämä suhteessa tuotokseen) on parin vuoden aikana kohentunut vajaat 2 prosenttiyksikköä 14 pro-

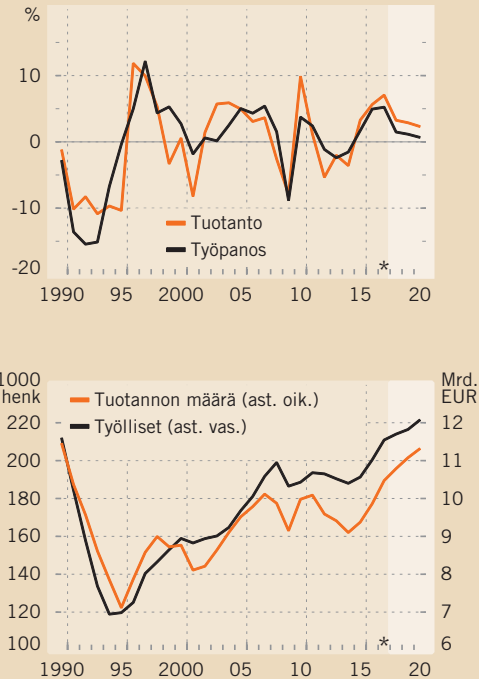
senttiin. Ennustejaksolla alan kannattavuuden arvioidaan pysyvän ennallaan, kun mm. työvoima- ja materiaalikustannusten nousu kiihtyy.

Rakennusyritysten kansainvälinen toiminta on viime vuosina ollut laskussa mm. Venäjän rakennusmarkkinoiden supistumisen takia. Ennustejaksolla keskeisten vientimaiden rakennusmarkkinat kasvavat kotimaista hitaammin, joten kansainvälisen toiminnan osuus jatkaa laskuaan.

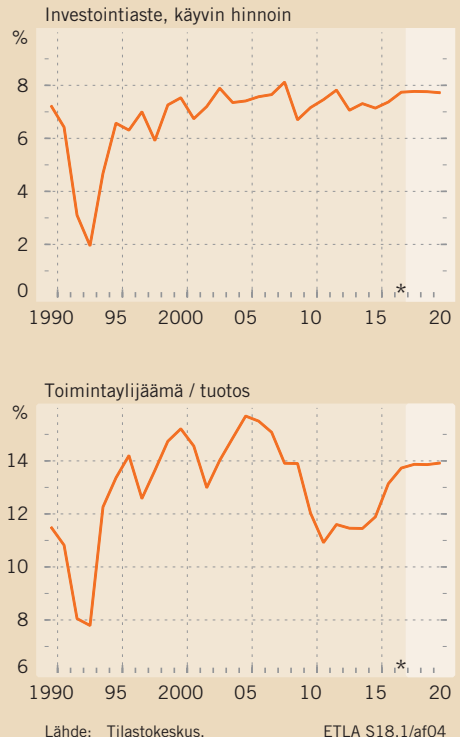
Suurimmat yritykset vuonna 2016

	Liikevaihto ¹⁾ , milj. e	Henkilöstö ¹⁾
Lemminkäinen Oyj	1 682,7	4 720
YIT Oyj	1 678,3	5 360
Skanska Oy	945,7	2 110
SRV Yhtiöt Oyj	884,1	1 060
NCC Suomi Oy	684,0	1 540

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Kauppa

Kaupan alan arvonlisäyksen ja liikevaihdon määrän kasvu oli viime vuonna nopeaa. Arvioimme, että tahti hidastuu tänä vuonna, mutta pysyy suhteellisen reippaana. Myyntiä tukee kotitalouksien reaalisien ostovoiman kasvu, joka perustuu työllisyyden vahvistumiseen, palkkojen nousuun sekä maltilliseen hintakehitykseen. Kotitalouksien negatiivinen säästämisaste kuitenkin altistaa mahdollisille kysyntähäiriöille, joiden todennäköisin lähde on kansainvälisessä taloudessa. Tukkukaupan kasvua tukevat edelleen hyvin kehittyvät rakennusala ja teollisuus.

ARVONLISÄYS KASVAA

Koko kaupan alan bruttoarvonlisäys kasvoi viime vuonna ennakkotietojen mukaan 4,9 prosenttia. Tämä oli kovin kasvulukema sitten vuoden 2008.

Ennusteamme mukaan koko kaupan alan arvonlisäys kasvaa tänä vuonna 2,7 prosenttia ja ensi vuonna reilut 2 prosenttia. Arvioimme, että tukkukauppa kasvaa kuluvana vuonna hieman nopeammin kuin moottoriajoneuvojen kauppa ja korjaustoimi tai vähittäiskauppa. Ensi vuonna vähittäiskaupan arvonlisäys kasvaa hieman muita enemmän. Erot eivät kuitenkaan ole suuria.

MYYNIN KASVU NOPEAMPAA ERIKOISKAUPASSA KUIN TAVARATALOISSA

Liikevaihdon määrä kasvoi viime vuonna arvonlisäystä vähemmän eli 3,1 prosenttia. Tämä oli sama lukema kuin vuonna 2016. Moottoriajoneuvojen kaupassa ja korjaustoimessa liikevaihdon määrä kasvoi 3,8 prosenttia, tukkukaupassa 3,2 prosenttia ja vähittäiskaupassa 2,6 prosenttia.

Viime vuoden jälkipuoliskolla kodintekniikan vähittäiskaupan määrä oli 15 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Osittain tämä johtuu tuotteiden laadun ja teknisten ominaisuuksien paraneemisesta, mikä nostaa määräindeksiä. Teknisten tuotteiden myynnin arvo ei nouse yhtä nopeasti kuin sen määrä. Hintaindeksi onkin aleneva.

Kukkien, kasvien ja puutarha-alan vähittäiskaupan määrä kasvoi yli 7 prosenttia ja urheiluvälineiden yli 6 prosenttia. Erikoiskauppa kasvoi viime vuoden lopulla yli kaksinkertaista vauhtia tavaratalokauppaan verrattuna.

Vuoden vaihteessa kausitasoitettun myynnin määrä kasvoi 1,4 prosenttia edeltäneestä kolmen kuukauden ajanjaksosta eli hyvin reipasta vauhtia.

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2010 hinnoin

EUR

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ag01

Myynnin kehitys

Määrän muutos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ag02

Henkilöautojen ensirekisteröintejä oli tammi-huhtikuussa 6,9 prosenttia enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2017. Parantuneen osto-voiman lisäksi kysyntää on kasvattanut autojen romutusraha. Moottoripyörien ensirekisteröinnit ovat edelleen vähentyneet. Kun ennen finanssikriisiä rekisteröitiin parhaimmillaan yli 12 000 moottoripyörää 12 kuukauden ajanjaksolla, määrä on nyt pudonnut alle kolmeen tuhanteen.

TUOTTAVUUSKEHITYS ERIYTYI VIIME VUONNA

Koko kaupan alan työpanos, eli tehdyt työtunnit, väheni viime vuonna kuukausitilastojen mukaan 3 prosenttia. Moottoriajoneuvojen alalla kasvua kertyi 8 prosenttia, mutta tukku- ja vähittäiskaupassa työpanos aleni noin 5 prosenttia. Näin työn tuottavuuden kehitys oli moottoriajoneuvojen kaupassa ja korjaustoimessa selvästi negatiivinen mutta tukku- ja vähittäiskaupassa selvästi positiivinen.

Keskeiset tunnusluvut

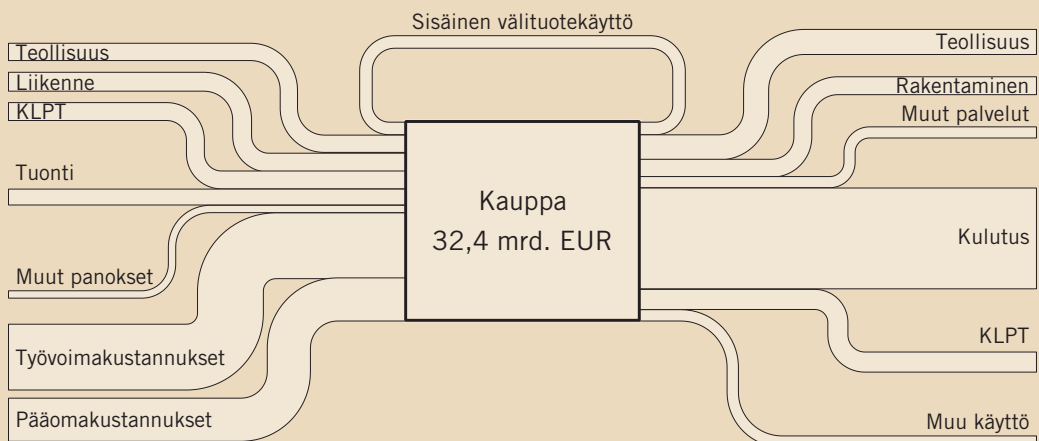
	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,1	2,7	4,7	2,7	2,2	1,8	0,5	2,0
- Työpanos	-1,5	0,2	-2,6	1,4	-0,1	-0,4	-1,1	0,0
- Työn tuottavuus	1,6	2,4	7,5	1,2	2,2	2,2	1,7	2,1
- Pääomavaltaituminen	0,1	-0,1	1,1	-0,4	0,2	0,4	0,3	0,3
- Kokonaistuottavuus	1,5	2,5	6,3	1,6	2,0	1,8	1,3	1,8

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13j

Arvioimme työn tuottavuuden kasvavan koko kaupan alalla kuluvaan vuonna reilun prosentin vauhtia ja ensi vuonna noin 2 prosenttia.

Osaakekurssit

2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S18.1/ag05

YKSITYISEN KULUTUKSEN KASVU TUKEE KAUPAN KEHITYSTÄ

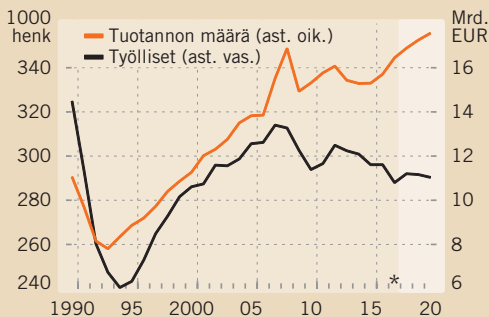
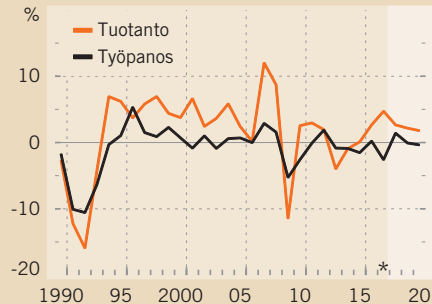
Ennustemme mukaan yksityisen kulutuksen määrä kasvaa tänä vuonna 1,9 ja ensi vuonna 1,7 prosenttia. Kotitalouksien kulutusmenojen määrän kasvu on vastaavasti 2,1 ja 1,8 prosenttia.

Palvelujen osuus kotitalouksien kulutusmenoista on 55 prosenttia. Loput kulutuksesta menee vähittäiskauppaan sekä moottoriajoneuvojen vähittäiskauppaan ja korjaustoimeen. Kotitalouksien negatiivisessa säästämisasteessa ei odoteta tapahtuvan suuria muutoksia.

KESTÄVÄT JA PUOLIKESTÄVÄT KULUTUSTAVARAT KOVIMMASSA KASVUSSA

Kestävien kulutustavaroiden (mm. autot, huonekalut ja tietokoneet, joiden osuus kotitalouksien käypähintaisesta kulutuksesta on 8 %) kysyn-

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

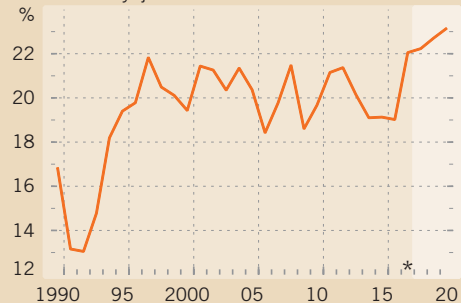
ETLA S18.1/ag03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste, käyvin hinnoin

Toimintaylijäämä / tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ag04

nän määrä kasvoi viime vuonna ennakkotietojen mukaan 5,0 prosenttia. Kausitasoitettu kasvu oli voimakasta vuoden loppupuolella. Ennusteemme mukaan näiden tuotteiden kysyntä kasvaa tänä vuonna edelleen keskimäärin noin 5 prosentin vauhtia. Ensi vuonna kasvu hidastuu noin 3,5 prosenttiin.

Puolikestävien kulutustavaroiden (mm. vaatteet, kirjat ja urheiluvälineet, osuus 8 %) kysyntä kasvoi viime vuonna 2,5 prosenttia. Kausitasoitettu kasvu oli nopeaa viime vuoden lopulla, joten ns. kasvuperintö vuodelle 2018 on merkittävä. Ennusteemme mukaan näiden tuotteiden kysynnän määrä kasvaakin tänä vuonna suunnilleen samaa tahtia kuin viime vuonna. Kasvu hidastuu ensi vuonna.

Lyhytikäisten tavaroiden (mm. elintarvikkeet, lääkkeet ja polttoaineet, osuus 27 %) kysyntä kasvoi viime vuonna yhden prosentin. Kasvuperintöä ei kuluvalle vuodelle kertynyt. Ennusteemme mukaan lyhytikäisten kulutustavaroiden kysynnän määrä kasvaakin tänä vuonna keskimäärin vain 0,4 prosenttia ja ensi vuonna vajaan yhden prosentin.

Palvelujen (osuus 55 %) kysynnän määrä kasvoi viime vuonna ennakkotietojen mukaan 1,4 prosenttia eli hieman hitaammin kuin yksityinen kulutus. Ennusteemme mukaan palvelujen kysyntä kasvaa tänä vuonna noin 1,7 prosenttia ja ensi vuonna noin kaksi prosenttia.

Palvelujen hinnat nousevat selvästi nopeammin kuin puolikestävien ja kestävien kulutustavaroiden hinnat. Lyhytikäisten kulutustavaroiden keskimääräiset hinnat nousevat ennusteemme mukaan suunnilleen samaa tahtia kuin palvelujen hinnat.

ALAN NÄKYMÄT VAKAAT

EK:n toukokuun alussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan kaupan alan suhdannetilanne on keskimääräinen. Kesän myyntiodotus on kuitenkin vahvistuva. Ammattityövoiman puutetta on ilmennyt hieman kaupankin alalla, mutta suurin kasvun este on riittämätön kysyntä.

Vähittäiskaupan kilpailu on kiristymässä uudella tavalla, jos ja kun Amazon tulee Suomen ja Pohjoismaiden markkinoille.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan vahvaa kehitystä tukevat kotitalouksien hyvin kehittyvä reaalinen ostovoima sekä kansainvälisen matkailun kasvu. Kehitys on kuitenkin eritahtista eri puolilla maata.

TOIMIALAN KASVU ON OLLUT HYVÄÄ

Toimialan arvonlisäys kasvoi ennakkotietojen mukaan viime vuonna 2,7 prosenttia, mikä on paras lukema kymmeneen vuoteen.

Ennustemme mukaan toimialan tuotos kasvaa tänäkin vuonna vajaat 3 prosenttia ja ensi vuonna vajaat 2 prosenttia. Kasvava kotimainen ostovoima ja Suomeen saapuvat matkailijat tukevat toimialan kehitystä. Hotellien korkea huoneenkäyttöaste on tukenut investointeja ja tuo alalle lähivuosina lisäkapasiteettia.

TYÖPANOS PIENENTYNYT – PALKKASUMMA KASVANUT

Majoitus- ja ravitsemisalalan työpanos väheni viime vuonna kuukausitilastojen mukaan 3,5 prosenttia. Tämän perusteella tuottavuuskasvu oli huomattavan nopeaa. Kannattavuus ei kuitenkaan kehittynyt yhtä hyvin, sillä palkkasumma kasvoi kuukausitilastojen mukaan 4,7 prosenttia. Tämä viittaa rakenteellisiin muutoksiin toimialalla.

Ennustemme mukaan työpanoksen määrä alenee hieman ennustevuosina. Työn tuottavuuden kasvu olisi siten nopeaa vielä tänä vuonna ja senkin jälkeen kohtalaista.

HUONEENKÄYTTÖASTEET EDELLEEN NOUSUSSA

Huoneenkäyttöasteen 12 kuukauden liukuva keskiarvo on edelleen jatkanut nousuaan. Helmikuussa 2018 se oli 56 prosenttia ja mittaushis-

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos, käyvin hinnoin

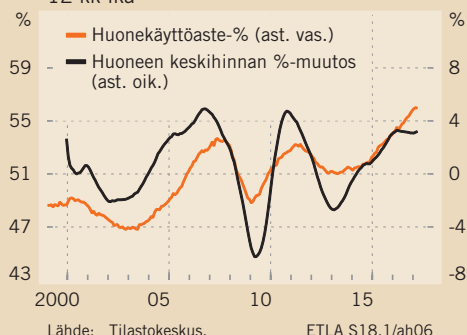
Tuotanto

Vuoden 2010 hinnoin

Hotellien kapasiteetti ja käyttö

12 kk lka

toriansa korkeimmalla tasolla. Näissä tilastoissa ovat mukana majoitusliikkeet, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa.

Huoneenkäyttöaste oli joului-helmikuussa 1,7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Yöpymisen keskihinta nousi samana aikana 3,4 prosenttia.

Huoneiden lukumäärä (12 kk lka) on sekin edelleen noussut, joskin tammikuussa kasvuvauhti hidastui 0,1 prosenttiin edellisestä kuukaudesta. Vuoden takaisesta on näin laskettuna nousua 3,2 prosenttia.

SEKÄ KOTI- ETTÄ ULKOMAISTEN MATKAILIJOIDEN YÖPYMISTEN MÄÄRÄ SELVÄSSÄ KASVUSSA

Helmikuuhun päättyneenä 12 kuukauden ajan-

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	1,3	1,5	2,7	2,8	1,7	2,1	-1,8	2,1
- Työpanos	1,8	2,5	-2,9	-1,7	-0,4	-0,3	1,1	2,0
- Työn tuottavuus	-0,4	-1,0	5,8	4,6	2,1	2,4	-2,7	0,1
- Pääomavaltaituminen	-0,4	-0,5	1,1	0,8	0,5	0,6	-0,1	-0,3
- Kokonaistuottavuus	0,0	-0,5	4,7	3,7	1,6	1,8	-2,6	0,4

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

Teollisuus
Kauppa
KLPT
Tuonti
Muut panokset
Työvoimakustannukset
Pääomakustannukset

Sisäinen välituotekäyttö

Majoitus- ja
ravitsemis-
toiminta
7,7 mrd. EUR

TUOTOS

Teollisuus
Kauppa
Muut palvelut
Kulutus
KLPT
Muu käyttö

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13k

jaksona yöpymisten lukumäärä nousi 6,1 prosenttia edeltäneestä 12 kuukauden ajanjaksosta. Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä

nousi 3,3 prosenttia ja ulkomaisten 12,6 prosenttia. Yöpymisten kasvaneesta määrästä 63 prosenttia syntyi ulkomaisten ja 37 prosenttia kotimaisten matkailijoiden kysynnästä.

Osakekurssi

2007/1=100, tuottoindeksit

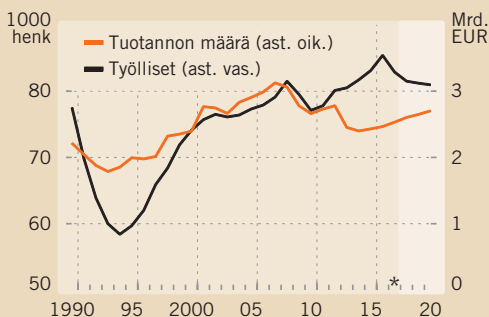
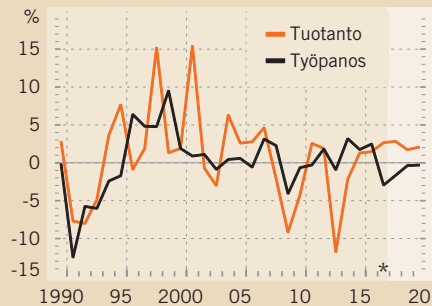
Lähde: Bloomberg.

ETLA S18.1/ah05

Kiinalaisten matkailijoiden yöpymisten määrän kasvu oli 26 prosenttia (12 kk lka), mutta tahti on jonkin verran hidastunut. Yli 20 prosentin vuosikasvua oli myös espanjalaisten ja puolalaisten matkailijoiden määrissä.

Tärkeimmät ulkomaiset matkailijaryhmät olivat helmikuuhun päättyneellä 12 kuukauden ajanjaksolla ja yöpymisten lukumäärällä mitattuna venäläiset (osuus 11,0 %), brittiläiset ja saksalaiset (9,0 %), ruotsalaiset (8,3 %) sekä kiinalaiset (5,5 %). Yli neljän prosentin osuuksiin pääsivät vielä yhdysvaltalaiset, ranskalaiset ja japanilaiset matkailijat.

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ah03

Investoinnit ja kannattavuus

Investointiaste, käyvin hinnoin

Toimintaylijäämä / tuotos

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ah04

**HUONEENKÄYTTÖASTE KEHITTYY ERI TAVOIN
ERI MAAKUNNISSA**

Maakunnittain tarkasteltuna huoneenkäyttöaste on noussut eniten Satakunnassa (+6,2 prosenttiyksikköä helmikuussa, 12 kk lka), Pohjois-Karjalassa ja Pohjanmaalla (+3,1 %-y) sekä Pirkanmaalla (+3,0 %-y). Suurimmat negatiiviset lukemat löytyvät Keski- ja Etelä-Pohjanmaalta sekä Etelä-Karjalasta.

Huoneenkäyttöaste on kuitenkin selvästi korkein Uudellamaalla, 69 prosenttia, kun maan keskiarvo on 56 prosenttia. Kaiken kaikkiaan 29,8 prosenttia kaikista hotellihuoneista on Uudellamaalla. Osuus on noussut yhdellä prosenttiyksiköllä vuodessa.

NÄKYMÄT POSITIIVISET

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan odotukset myynnin kehityksestä kesän aikana ovat selvästi positiiviset. Riittämätön kysyntä ja ammattityövoiman puute koetaan kasvun esteinä.

Kuljetus ja varastointi

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialaa tukevat edelleen hyvin kasvavat tavaravienti, rakentaminen ja yksityinen kulutus. Arvioimme kasvun kuitenkin olevan kuluvana vuonna keskimäärin viime vuotta hitaampaa.

VIENNIN KASVU TUKEE KULJETUSALAA

Kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys kasvoi ennakkotietojen mukaan viime vuonna 4,1 prosenttia, parasta vauhtia moneen vuoteen.

Ennustemme mukaan toimialan arvonlisäys kasvaa tänä vuonna vajaat 3 prosenttia. Sitä tukee edelleen muun muassa tavaraviennin vahva kehitys. Ensi vuonna kasvu hidastuu noin 2 prosenttiin.

Työpanos aleni kuukausitilastojen mukaan viime vuonna 3 prosenttia. Maa-, vesi- ja ilmailienteessä laskua tuli 2,5 prosenttia ja varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa sekä posti- ja kuriiritoiminnassa 4,1 prosenttia. Tämä merkitsee alalla hyvin nopeaa tuottavuuskasvua. Ennusteen mukaan työpanoksen määrä on ennustevuosina lievässä laskussa.

SATAMISSA VILKASTA, MUTTA VUOSIKASVU HIDASTUNEE

Tonneissa mitattuna satamien ulkomaan tavaraliikenne kasvoi tammi-helmikuussa 5,9 prosenttia vuoden takaisesta. Tuonnissa kasvua oli 3,7 prosenttia ja viennissä 7,8 prosenttia. Isoimmista satamista Sjöldvikin liikenne kasvoi 7,5 prosenttia, Helsingin 18 prosenttia ja Hamina-Kotkan 18 prosenttia.

Tavaraviennin määrä ei kuitenkaan ole toukokuun 2017 jälkeen kasvanut. Jos viennin kasvu näin tyrehtyy, loppuu myös tavaravientiliikenteen määrän kasvu Suomen satamissa. Tavaraviennin määrä on kuitenkin tässä laskettu Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä, kun taas satamatilastot ovat painon mukaan.

LENTOLIIKENNE VAHVASSA KASVUSSA

Matkustajamäärät kansainvälisessä lentoliikenteessä kasvoivat tammi-maaliskuussa 13,5 prosenttia vuoden takaisesta. Kotimaanliikenteessä kasvua kertyi 9,6 prosenttia.

Helsingin matkustajamäärät ovat kasvaneet samaa tahtia kuin koko maan luvut. Maan toiseksi suurimman kentän, Oulun, matkustajamäärä

Tuotanto

Mrd. Vuoden 2010 hinnoin, neljännesvuosittain
EUR

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ai01

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos, käyvin hinnoin

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ai02

on kasvanut vain 3,5 prosenttia. Erityisesti Ivalon, Turun ja Kuusamon matkustajamäärät ovat puolestaan kasvaneet keskimääräistä nopeammin.

Tavaraliikenteen määrä tonneissa mitattuna oli puolestaan 2,7 prosentin laskussa vuoden takaisesta. Taustalla on kotimaisen postiliikenteen määrän aleneminen 84 prosenttia. Kansainvälinen liikenne oli 1,2 prosentin laskussa.

MAA-AINESKULJETUKSET KASVANEET – MUUT EIVÄT

Ammattimaisessa tieliikenteessä kuljetettu tavaramäärä (tonnia) oli viime vuoden jälkipuoliskolla 4,1 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin ja kuljetussuorite (km) 0,6 prosenttia suurempi. Ilman maa-aineskuljetuksia vastaavat luvut olivat -0,7 prosenttia ja -1,4 prosenttia. Kuljetettu tavaramäärä onkin kasvanut maa-aineskuljetuksissa, mutta muiden kuljetusten määrä on pysynyt suhteellisen vakaana jo parin vuoden ajan.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-1,6	0,1	4,1	2,9	2,1	2,4	-0,3	2,3
- Työpanos	-1,3	-1,4	-2,6	-0,5	-0,3	-0,2	-1,8	-0,3
- Työn tuottavuus	-0,3	1,5	6,9	3,4	2,4	2,6	1,5	2,6
- Pääomavaltistuminen	0,1	0,6	1,3	0,8	0,6	0,7	0,6	0,7
- Kokonaistuottavuus	-0,4	0,9	5,5	2,6	1,7	1,9	0,9	1,8

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

Kuljetuksen ja varastoinnin hyödykevirrat vuonna 2016

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

KLPT = Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a131

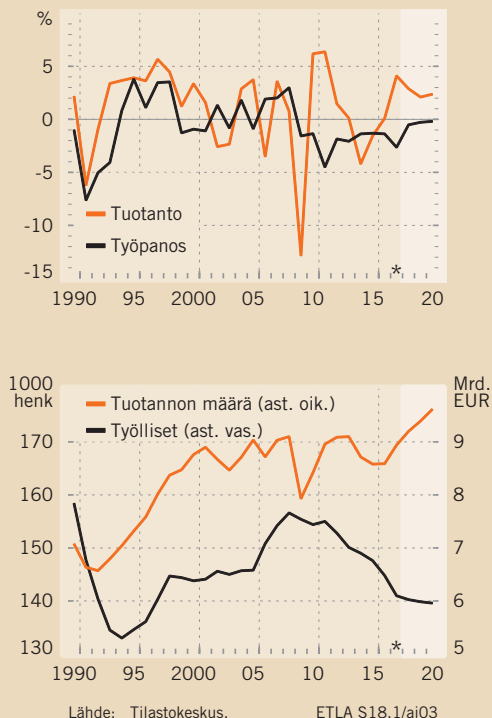
Erityisesti kuljetussuoritteissa kasvuluvut olivat viime vuoden jälkipuoliskolla selvästi heikompia kuin vastaavat luvut aiempina vuosineljänneksinä.

NÄKYMÄT POSITIIVISET

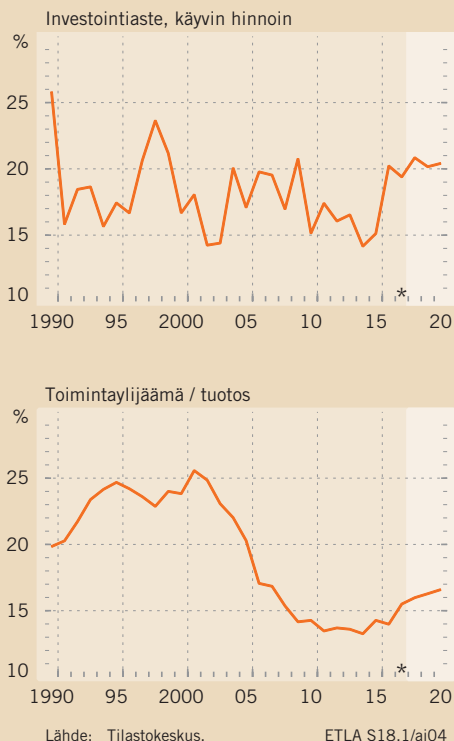
EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan kesän myyntinäkymät ovat valoisat. Jonkin verran koetaan tälläkin alalla ammattityövoiman puutetta ja kysynnän riittämättömyyttä.

Taksiliikenteen vapautuminen tämän vuoden heinäkuussa muuttaa tämän alan toimintaa selvästi. Vaikutus työpanoksen määrään on todennäköisesti positiivinen.

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

**Rahoitus- ja vakuutusalan kehitys on ollut vakaa-
ta, eikä kasvun esteitä tiedustelujen mukaan ole.
Rahapolitiikan kasvava eriytyminen Yhdysvallois-
sa ja euroalueella muuttaa rahoitusmarkkinoiden
globaalia toimintaympäristöä.**

TOIMIALAN ARVONLISÄYKSEN KEHITYS HEILUU VOIMAKKAASTI

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan arvonlisäys kas-
voi viime vuonna ennakkotietojen mukaan yli 12
prosenttia, mikä on kovin lukema sitten vuoden
1995.

Ennustemme mukaan toimialan arvonlisäys
kasvaa tänä ja ensi vuonna noin kahden pro-
sentin vauhtia. Kasvuprosentin heilahtelut ovat
kuitenkin hyvin suuria ja vaikeasti ennustettavia.
Toimialan arvonlisäystä heiluttavat muun muassa
sijoitustuotot.

Rahoitus- ja vakuutusallalla maksettu palkkasum-
ma kasvoi viime vuonna 2,5 prosenttia. Vauhti oli
sama kuin kansantaloudessa keskimääriin.

Toimialan palkansaajien määrä kasvoi viime
vuonna 2 prosenttia, mikä on korkein luku sitten

Eräitä tuotantoindikaattoreita

Tuotanto

vuoden 2008. Tehtyjen työtuntien määrä kasvoi kuitenkin vain 0,6 prosenttia.

RAHAPOLITIIKKA KIRISTYY HITAASTI

Euroalueen yhdenmukaistettu inflaatioaste oli huhtikuussa 1,2 prosenttia. Se oli siten matalampi kuin vuoden vaihteessa. Pohjainflaatio, joka saadaan, kun hintojen kannalta volatiilit energia ja prosessoimattomat elintarvikkeet jätetään hin-

takehityksestä pois, oli 1,1 prosenttia, eli suunnilleen sama kuin viime vuoden lopulla.

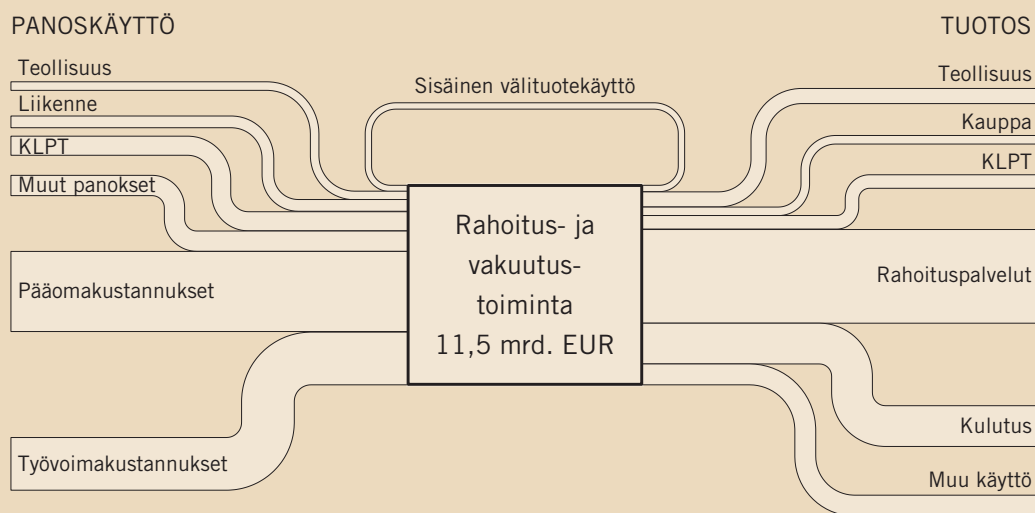
Pohjainflaatio on siis edelleen matala ja lisäksi vuoden 2018 alussa näyttää siltä, että euroalueen talouskasvu on jonkin verran hidastumassa. Komission toukokuussa 2018 julkaistujen laskelmien mukaan euroalueen tuotantokuilu kuitenkin umpeutuu tänä vuonna, mikä on omiaan kiris-

Keskeiset tunnusluvut

			% -muutos				Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,2	-0,4	12,6	2,3	1,6	1,6	2,7	1,7
- Työpanos	0,9	1,1	0,5	-0,6	-0,1	0,2	-0,3	-0,2
- Työn tuottavuus	-0,6	-1,5	12,0	3,0	1,7	1,3	3,1	1,9
- Pääomavaltaituminen	-1,3	-1,4	-0,1	0,6	0,5	0,5	-0,6	0,7
- Kokonaistuottavuus	0,7	-0,1	12,1	2,4	1,1	0,8	3,7	1,1

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2016

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13m

tämään työmarkkinoita ja luomaan hintapaineita. Inflaation kiihtymistä ei kuitenkaan vielä ole koettu.

Kehitys ei vielä kiihdi EKP:tä kiristämään rahapolitiikkaa. EKP jatkaa nykytiedoin arvopereiden osto-ohjelmaansa ainakin syyskuuhun asti. Arvioimme nyt, että ensimmäinen koronnotto ajoittuu vuoden 2019 viimeiselle vuosineljännekselle.

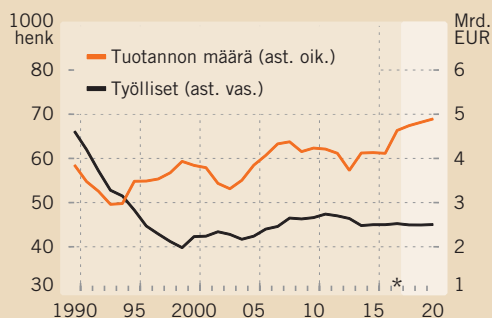
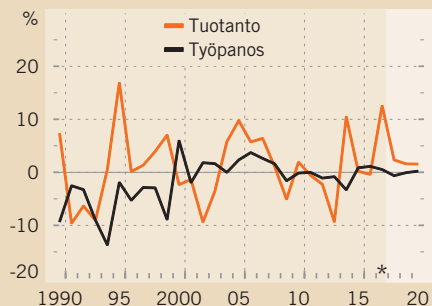
On jopa todennäköistä, että euroalue ajautuu seuraavaan taantumaan ennen kuin korkoja on saatu nostettua niin paljon, että niiden alentamisella voitaisiin tukea talouskehitystä. Tässä tapauksessa EKP joutuisi turvautumaan muun muassa ylimääräiseen määrälliseen elvytykseen.

KOTITALOUKSIEN LAINAKANTA KASVANUT – KORKOMARGINAALI SUPISTUNUT

Asuntolainojen kokonaiskanta suomalaisille kotitalouksille oli helmikuun lopussa 95,2 miljardia euroa. Tässä oli vuoden takaisesta nousua 2,0 prosenttia. Kulutusluottoja ja muita lainoja oli 30,8 miljardia euroa. Niissä oli nousua 3,8 prosenttia. Jouluihelmikuussa nostettiin uusia asuntolainoja 1,0 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Rahalaitosten uusien asuntolainojen laskennallinen keskimarginaali oli helmikuun lopussa 0,911 prosenttiyksikköä. Tässä on laskua vuoden takaisesta 0,197 prosenttiyksikköä. Se on kuitenkin edelleen korkeammalla tasolla kuin pienimmillään toukokuussa 2011, jolloin se oli vain 0,705

Tuotanto ja työllisyys

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/aj03

Investoinnit ja kannattavuus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/aj04

prosenttiyksikköä. Keskimarginaali voi edelleen jatkaa alenemistaan. 12 kuukauden euribor ei ole enää viime marraskuun alun jälkeen alentunut.

Kotitalouksien velkaantumisasaste oli viime vuoden lopussa 128,3 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Tässä oli nousua 2,2 prosenttiyksikköä vuoden takaisesta. Arvioimme, että velkaantumisasaste jatkaa edelleen noin kahden prosenttiyksikön vuosinousua.

Pörssikurssien kehitys oli viime vuonna globaalisti vahvaa, mikä tuki toimialan arvonlisäyksen kasvua. Tämän vuoden puolella pörssikurssien kehitys on ollut maltillisempaa. Taustalla on muun muassa viime vuosien nopea kurssinousu, Yhdysvaltojen rahapolitiikan kiristyminen sekä epävarmuus maailmanmarkkinoilla Yhdysvaltojen kauppapoliittisten linjausten johdosta.

SUHDANNENÄKYMÄT POSITIIVISET

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan toimialan myyntinäkymät ovat myönteiset. Henkilökunnan määrän arvioidaan edelleen vähenevän. Kasvun esteet ovat vähäisiä.

Osakekurssit

2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S18.1/aj05

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta pl. asuntojen omistus

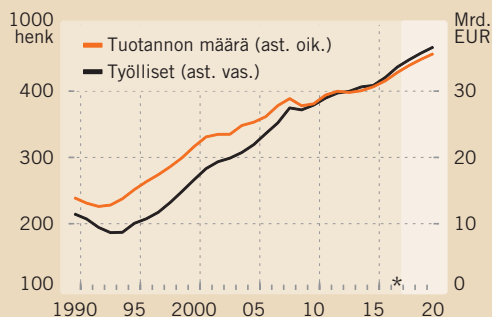
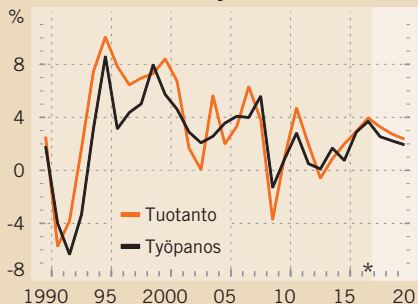
Liike-elämää palveleviin toimialoihin luetaan tässä katsauksessa informaatio- ja viestintäpalvelut (toimi-
alakoodi J), kiinteistöala, pl. asuntojen omistus (L), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M)
sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N). Suurimmat alatoimialat arvonlisäyksellä mitattuna ovat tietojen-
käsittelypalvelut (16,7 % JLMN-kokonaisuudesta), asuntojen vuokraus (11,3 %) ja muu kiinteistötoi-
minta (11,1 %), televiestintä (9,6 %), tekniset palvelut (9,5 %) sekä liikkeenjohdon palvelut (9,3 %).

**Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan
tuotoksen ja työpanoksen kehitys oli viime vuonna
riipeää. Arvioimme tämän suuntaisen kehityksen
jatkuvan, joskin hieman aiempaa hitaampana.**

ARVONLISÄYS KASVOI NOPEASTI VIIME VUONNA

Koko JLMN-toimialan arvonlisäyksen määrä kas-
voi viime vuonna ennakkotietojen mukaan hie-
man yli 3 prosenttia. Informaatio- ja viestintä alan
arvonlisäys kasvoi melkein 4 prosenttia, kiinteis-

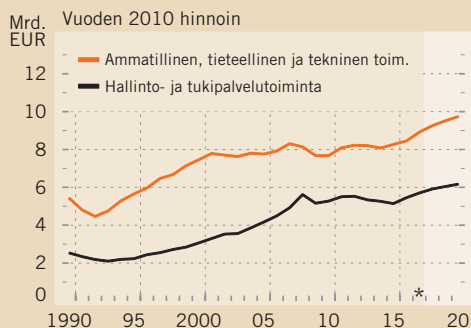
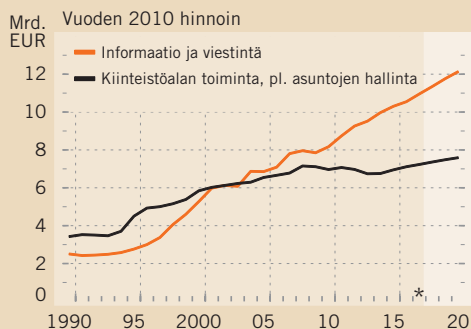
**Tuotanto ja työllisyys
(toimialat JLMN yhteenlaskettuina)**

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ak03

Tuotanto

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ak06

töalan 1,7 prosenttia ja yhteenlaskettujen M- ja N-toimialojen arvonlisäys 5,1 prosenttia.

Ennustemme mukaan koko JLMN-toimialan arvonlisäyksen määrä kasvaa tänä vuonna hieman yli ja ensi vuonna hieman alle 3 prosenttia. Kasvu on kuluvana vuonna noin 3,5 prosentissa informaatio- ja viestintäpalveluissa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä halinto- ja tukipalvelutoiminnassa. Kiinteistöalalla

päästään vajaan 2 prosentin kasvuun. Ensi vuonna M- ja N-toimialojen kasvun arvioidaan tästä hieman hidastuvan.

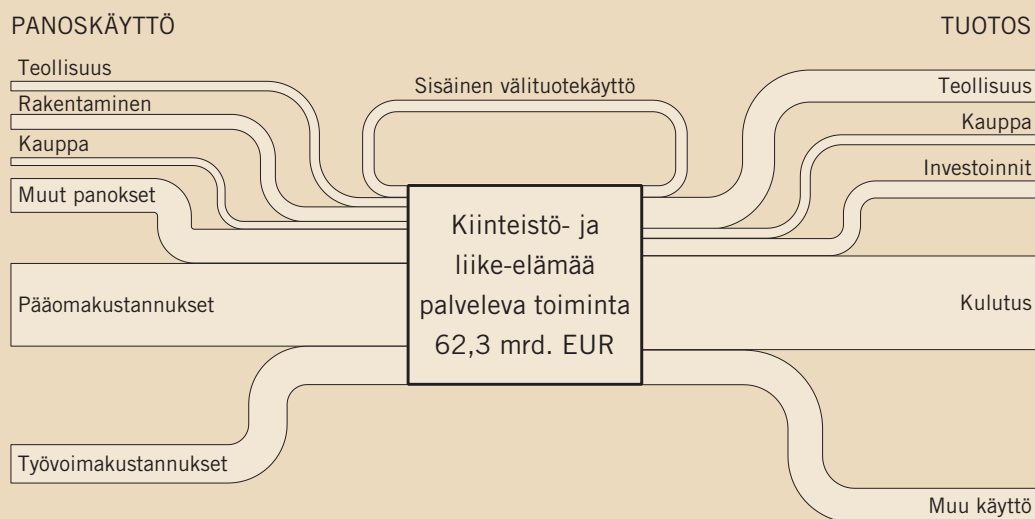
Kuten arvonlisäys, käypähintainen liikevaihto kasvoi elokuusta 2017 tammikuuhun 2018 kovaa erityisesti M- ja N-toimialoilla, vastaavasti yli 7 ja yli 10 prosenttia vuoden takaisesta. J- ja L-toimialoilla kasvu oli noin 4 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut

	% -muutos						Keskimäärin	
	2015	2016	2017*	2018 ^E	2019 ^E	2020 ^E	2013–17	2018–22 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	2,0	2,9	3,9	3,3	2,7	2,4	1,8	2,6
- Työpanos	0,8	2,9	3,7	2,5	2,2	1,9	1,8	2,1
- Työn tuottavuus	1,2	0,0	0,2	0,7	0,5	0,4	0,0	0,5
- Pääomavaltaituminen	0,3	-0,7	-1,3	-0,7	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3
- Kokonaistuottavuus	0,9	0,7	1,5	1,4	0,9	0,7	0,2	0,9

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2016

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/a13n

TYÖPANOKSEN MÄÄRÄ KASVANUT SELVÄSTI

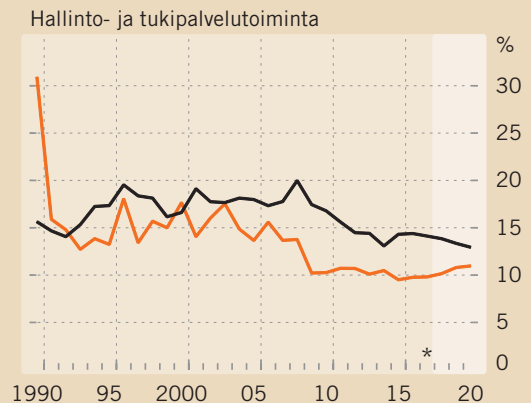
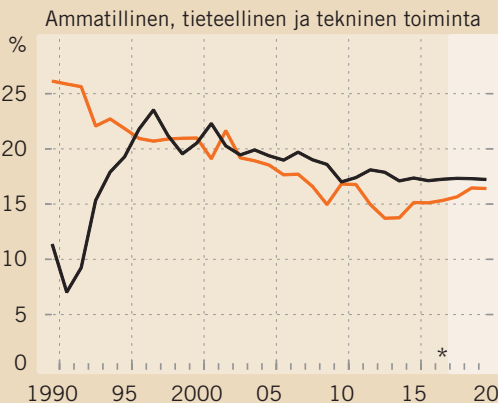
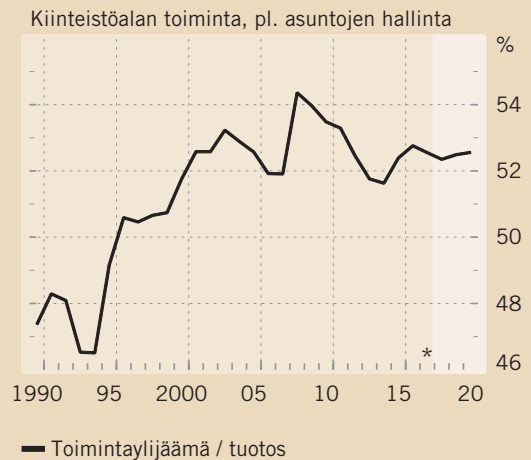
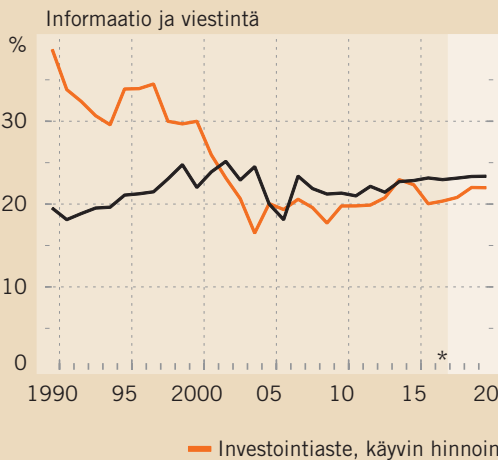
Tehtyen työtuntien määrä kasvoi informaatio- ja viestintä alalla viime vuonna noin 3 prosenttia. Tämä oli historiallisesti ottaen korkea lukema. Kiinteistöalalla kasvua kertyi melkein 3 prosenttia ja M- sekä N-toimialoilla yhteensä vajaat 4 prosenttia. Työpanos on nyt kasvanut kovaa M- ja N-toimialoilla kahden vuoden ajan.

Kuukausitilastoista nähdään, että työpanos kasvoi viime vuonna ammatillisessa, tieteellisessä

ja teknisessä toiminnassa noin 5,5 prosenttia ja hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa 3,7 prosenttia. Nämä tilastot eivät ole aivan yhtenevät kansantalouden tilinpidon tilastojen kanssa.

Ennustemme mukaan työpanoksen kasvuvauhti hidastuu kaikilla näillä toimialoilla viime vuodesta. M- ja N- toimialoilla tahti kuitenkin pysyy koko kansantalouden keskimääräistä nopeampana.

Investoinnit ja kannattavuus

Liikevaihto

3 kk:n liukuva %-muutos, käyvin hinnoin

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S18.1/ak02

Osakekurssit

2007/1=100, tuottoindeksit

Lähde: Bloomberg.

ETLA S18.1/ak05

TUOTTAVUUSKASVU HIDASTA

Työn tuottavuuden kasvuvauhti on L-, M- ja N-toimialoilla historiallisesti ja jatkossakin hidasta. Arvioimme sen kuitenkin kehittyvän keskimäärin paremmin vuosina 2018–2022 kuin viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana. Informaatio- ja viestintäpalveluissa tuottavuuden kasvuvauhti on sen sijaan kohtalaista, noin 2 prosenttia vuodessa.

SUHDANNENÄKYMÄT VAHVAT, MUTTA AMMATTITYÖVOIMAN PUUTE ON KASVUN ESTENÄ

EK:n toukokuussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan tieto- ja viestintäpalvelujen suhdannetilanne on vahva ja jatkuu lähiaikoina sellaisena. Ammattityövoiman puute on merkittävä kasvun este. Työllisyyden odotetaan kuitenkin edelleen paranevan.

Kiinteistöpalveluissa tilanne on pitkälti samanlainen kuin tieto- ja viestintäpalveluissa.

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?

Etlan tekemä Suomen makrotalouden ennuste julkaistaan kahdesti vuodessa maaliskuun ja syyskuun loppupuolella. Ennuste on pitkälti kysyntälähtöinen ja sen tekemisessä on tukena Etlan makromalli.

Kysyntä kanavoituu tuotannoksi eri toimialoilla kansantalouden panostuotusmallin mukaisesti ja käytettävissä olevien tuotantotekijöiden määrien asettamissa rajoissa. Makroennusteen pohjalta tehdään sen kanssa sopusoinnussa oleva Toimialakatsaus.

Tässä selosteessa kerrotaan lyhyesti ennusteen rakentumisesta.

VIENTI JA TUONTI

Suomen kilpailukyky, kansainvälinen taloustilanne, yksittäisten vientimarkkinoiden kehitys ja toimialojen vientitilaukset selittävät Suomen viennin kehitystä. Kansainvälisen ennusteen tekemisessä käytetään apuna brittiläistä NiGEM-maailmantalouden mallia.

Tuonti määräytyy viennin sekä kotimaisen kulutuksen ja investointien perusteella.

Viennin ja tuonnin kehitykseen liittyy paljon erityistekijöitä, kuten suuret yksittäiset toimitukset, tuotantoseisokit jne. Nämä tekijät otetaan huomioon mm. yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

YKSITYINEN KULUTUS

Yksityistä kokonaiskulutusta ennustetaan mallilla, jossa pääasiallisina selittäjinä ovat kotitalouksien reaalisien ostovoimaa vaikuttavat tekijät sekä säästämisasteen kehitys.

Yksityinen kulutus hajotetaan tavaroiden ja palvelujen kysynnäksi suhteellisen pieniin osiin käyttäen apuna muun muassa logit-malleja. Tässä

yhteydessä käytetään kuluttajahintainflaatioennusteen antamaan tietoa suhteellisten hintojen kehityksestä. Näin saadaan ennusteet kestävien kulutustavaroiden, puolikestävien tavaroiden, lyhytikäisten tavaroiden ja palvelujen kysynnän kasvulle.

JULKINEN KULUTUS JA INVESTOINNIT

Julkistalouden ja julkisen kulutuksen kehitys määräytyy verotuloennusteen sekä julkisen sektorin tekemien menopäätösten ja Etlassa tehtyjen meno-oletusten pohjalta. Julkisen talouden tasapaino ja velkaantuminen arvioidaan Etlan julkisen talouden laskentakehikon avulla.

Etlassa tehdään myös ennuste Suomen julkisen sektorin rakenteellisen rahoitusjäämän kehityksestä käyttäen Euroopan komission laskentatapaa.

Investoinnit perustuvat rakennusalan näkymiin, yritysten investointitarpeisiin ja julkisen sektorin investointipäätöksiin. Suuret investointihankkeet kartoitetaan erikseen yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

RAJOITTEITA

Kysynnän, tuotannon ja investointien rajoitteina ovat muun muassa kansainvälisen kysynnän, kotimaisten tuotantokustannusten ja kotitalouksien ostovoiman kehitys, käytettävissä olevien tuotantopanosten määrä sekä työ-, hyödyke-, asuntom. markkinoiden toimintakyky.

VAIHTOEHTOISET SKENAARIOT

Kunkin ennusteen yhteydessä pyritään tekemään vaihtoehtoiset, sekä ennustettua paremmat että sitä huonommat kehitysurat. Arvioita laadittaessa käytetään hyväksi mm. kansainvälisen talouden NiGEM-mallia, Etlan omaa makrotaloudellista mallia sekä julkisen talouden laskentakehikoita.

PANOSTUOTOSMALLISTA TOIMIALAKATSAUKSEEN

Viennin, yksityisen kulutuksen, julkisen kulutuksen ja investointien kasvu sekä varastokontribuution muutos kanavoituvat panos-tuotosmallin avulla tuotannon kasvuksi Suomessa eri toimialoilla.

Panostuotosmallissa eri toimialojen tuotosta käytetään eri suhteissa joko välituotteina muilla toimialoilla tai lopputuotekäytössä kulutuksessa ja investoinneissa.

Panostuotosmallilla saadaan Etlan tekemän kansantalouden makroennusteen kanssa sopusoinnussa oleva ennuste tuotoksen ja arvonlisäyksen kehitykselle 35 eri toimialalla. Nämä ovat TOL 2008 -toimialaluokittelussa kaikki kirjaintason toimialat sekä kaikki tehdasteollisuuden ja kaupan alan 2-numerotoimialat. Tämän tiedon pohjalta tehdään Etlan Toimialakatsaus, joka julkaistaan Suhdanteen jälkeen.

TYÖPANOS

Käytämme toimialakohtaisia ekonometrisia malleja toimialan työpanosnäkymien (tehtyjen työtuntien) määrän ennustamiseen. Tärkeimpinä selittävinä muuttujina ovat panostuotosmallin antama tuotoksen määrän kasvu sekä työtunnin kustannuskehitys. Nämä ennusteet raportoidaan Etlan Toimialakatsauksessa.

TUOTTAVUUS JA KANNATTAVUUS

Tuotoksen ja työpanoksen avulla lasketaan kehitys toimialan työn tuottavuudessa. Kokonais-tuottavuuden laskemiseen käytetään lisäksi bruttopääomakannan kehitystä, joka lasketaan toimialoittain investointien ja poistojen avulla.

Toimialan keskimääräistä kannattavuutta ja sen kehitystä mitataan bruttotoimintaylijäämällä, joka on suhteutettu toimialan tuotokseen.